

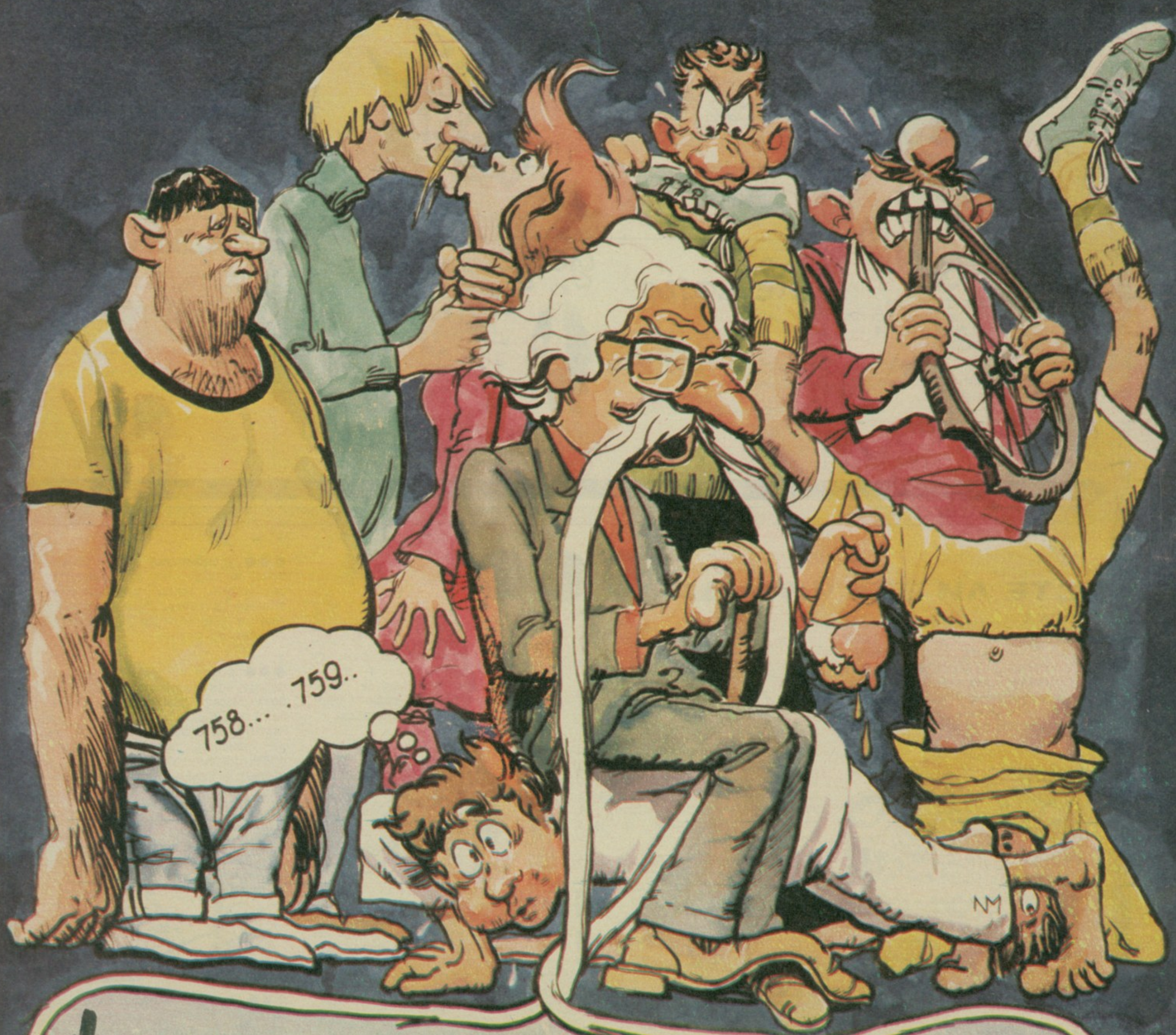
ПОЛИТИКНИН

18. 3. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 20 ДИН

БРОЈ

1629

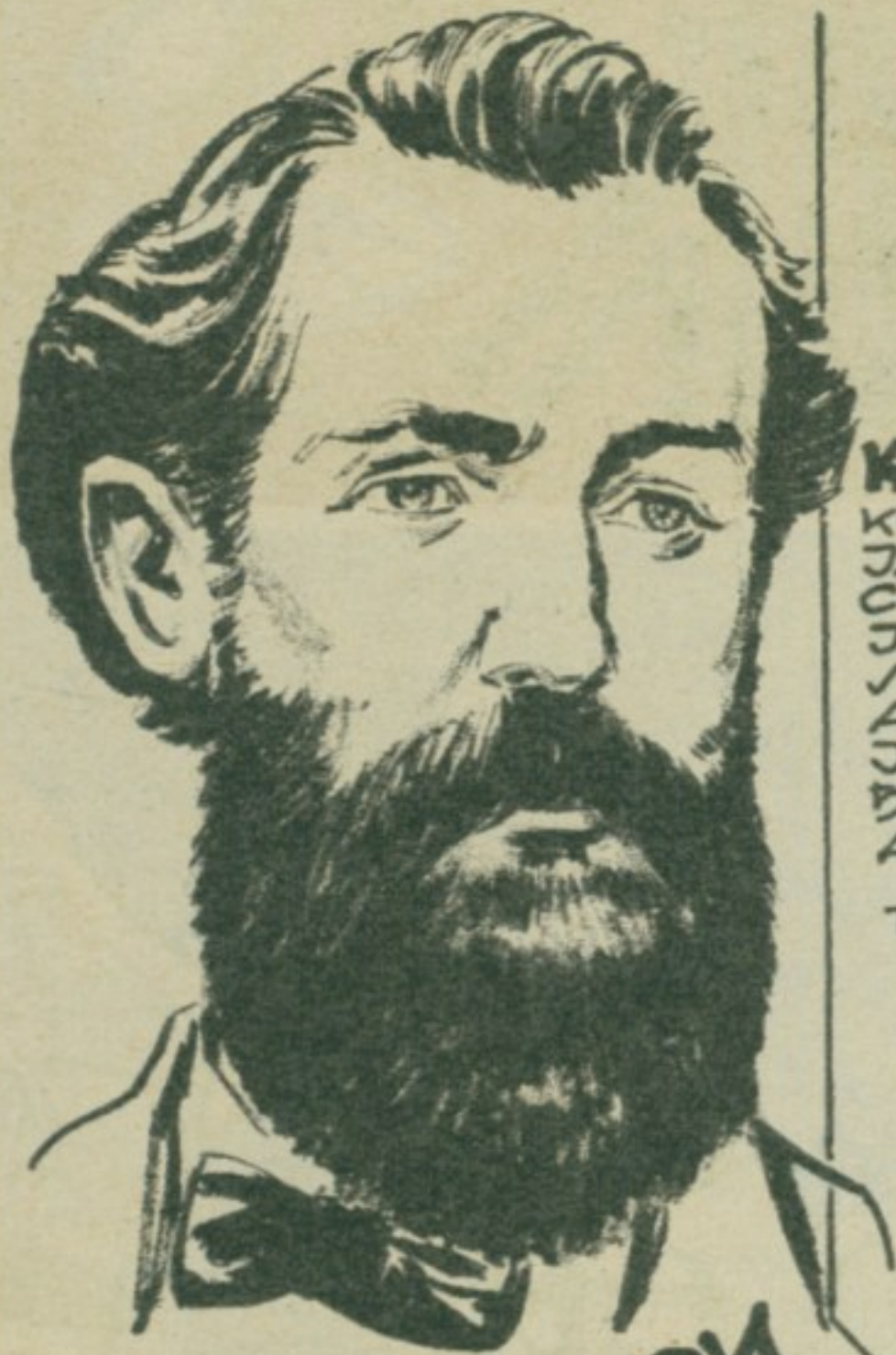
ЗАБАВНИК

ФЕСТИВАЛ ГИНИСОВИХ РЕКОРДА

Фирма

Веровали или не!

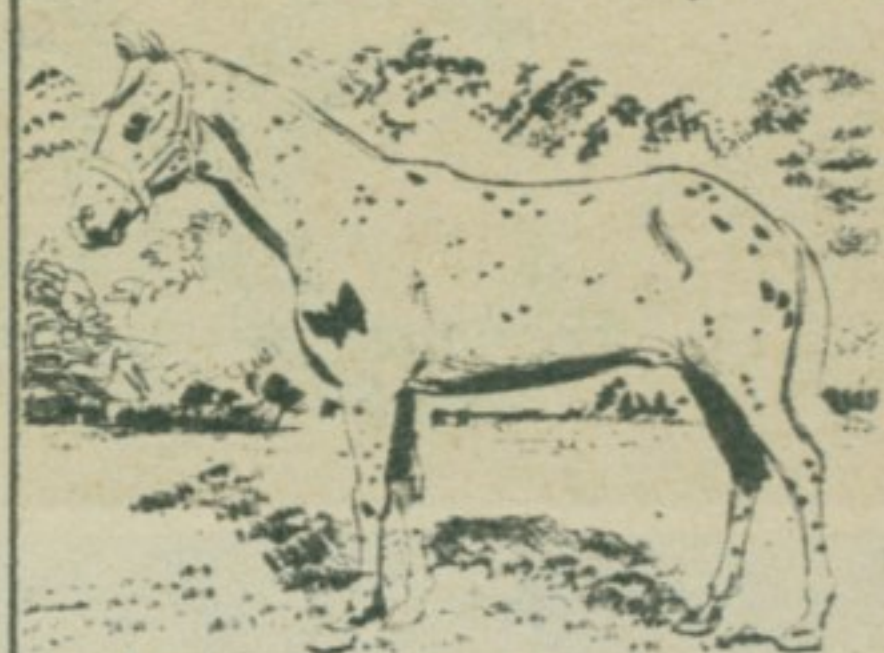

ЛЕРУА ХЕНРИ

МУЗИЧАР ИЗ ПАРИЗА,
ЧИЈЕ ИМЕ НА ФРАНЦУСКОМ
ЗНАЧИ **КРАЉ ХЕНРИ**
ДАО ЈЕ И СВОЈИМ
СИНОВИМА ИМЕ:
ЛЕРУА ХЕНРИ I
ЛЕРУА ХЕНРИ II
ЛЕРУА ХЕНРИ III
ЛЕРУА ХЕНРИ IV
И
ЛЕРУА ХЕНРИ V.

**ЖЕНА ЗБОГ ЧИЈЕ
ЛЕПОТЕ ЈЕ
СТРАДАЛО
МИЛИОН ЈУДИ!**

КРАЉИЦА ДОРЖАН, ЖЕНА
КРАЉА ТАЈМУРАЗА БУРБИ-
ЈАНСКОГ, У ОБЛАСТИ ТРАН-
СКАВКАЗИЈЕ (ДАНАС ГРУЗИ-
ЈА У СССР), БИЛА ЈЕ ТОЛИКО
ЛЕПА ДА ЈЕ ПЕРСИЈСКИ ЦАР
АБАС ЗАПОЧЕО РАТ С ПЕРСИ-
ЈОМ, ТУРСКОМ, РУСИЈОМ И
БУРБИЈАНСКОМ ДА БИ ЗА-
ДОБИО ЊЕНУ РУКУ.
У ТОМ РАТУ КОЈИ ЈЕ
ТРАЈАО 36 ГОДИНА (1614-1650)
ПОГИНУЛО ЈЕ МИЛИОН
ЈУДИ.

ЖДРЕБЕ

ВЛАСНИШТВО
ЕЛЕЖНА БИЧА ИЗ
КАЛИФОРНИЈЕ,
ИМА НА ТЕЛУ БЕЛЕГ
У ОБЛИКУ
ЛЕПТИРА.

**ЈЕДАН
МЛАДИЋ**

ИЗ КУВАЈТА
ОСУЂЕН ЈЕ НА
42 МЕСЕЦА
ЗАТВОРА
ЈУНА 1982.
ЈЕР ЈЕ НА
ЈАВНОМ
МЕСТУ
ПОЉУБИО СВОЈУ
ВЕРЕНИЦУ.

Пешоро

деце

ДАНИЈЕЛА
И КЕТРИН БЕК
ИЗ ПАСАДЕНЕ (САД)
ВЕНЧАЛО СЕ СА
ЧЕТИРИ БРАТА И
ЈЕДНОМ СЕСТРОМ
ПОРОДИЦЕ ГРЕЈЗЕР.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● у Пекингу је отворена
прва самопослута што је одјек-
нуло у штампи читаве земље.
Налази се у кварту Хајџан где
су, иначе, смештени универзи-
тети и институти академије на-
ука и у њој тренутно може да
се купи 260 различитих арти-
кала.

●●● најкраћи брак у историји
није трајао ни минут. Догодило
се то у Лондону пре извесног
времена — одмах пошто је из-
говорила „да“, вереница Мал-
колма Драксхама, двадесет сед-
могодишња Хилла, онесвестила
се и више није дошла к себи.

●●● гост једног ресторана у
француском граду Рену поручио
је порцију острига и у једној
од њих чекало га је пријатно
изненађење — бисер пречника
четири милиметра. Остриге су
стигле из Морбиана, са југа
Бретање.

●●● енглески стручњаци су
успели да спасу храст Робина
Худа, стар пет стотина година,
легендарног хајдука који се
одметнуо у шуму да би сиро-
тињу штитио од насиља нор-
манске власти. Дрво се налази
у Шервудској шуми у бли-
зини града Нотингема. Чувено
дрво непознати виновници су
запалили августа прошле годи-
не.

●●● последњих месеци на
подручју Пекинга било је вео-
ма много земљотреса који су
достигли јачину од 4 до 4,9
степен Рихтерове скале. Само
у децембру прошле године овде
су се догодила 43 потреса.

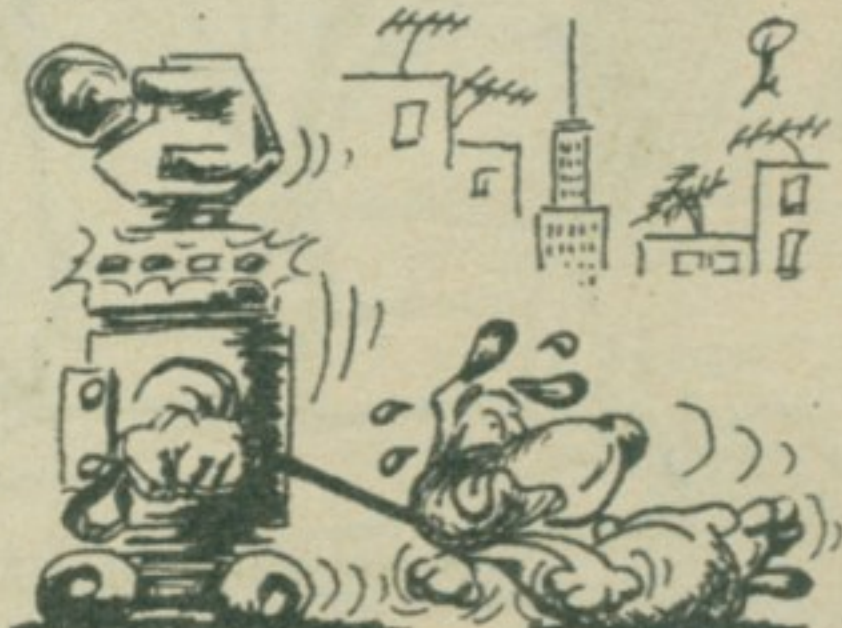

●●● да би се обновили шу-
баре чланова британске кра-
љевске гарде, неопходно је да
се убије бар сто медведа. Ме-
ђутим, пошто крзно мора да
буде најквалитетније, пажљиво
се одабира и обично се иско-
ристи само једно од десет. Због
тога се годишње убије и хиља-
ду медведа.

●●● најновији лек за смире-
ње који се производи у Сједи-
њеним Америчким Државама
зове се „реганол“, према имену
америчког председника Регана.
Лек има тренутно дејство и у-
кус бомбоне.

●●● у сибирској тајги прона-
ђена је породица која четре-
десет година живи потпуно изо-
лована од света. Њени чланови
чак не знају ни да је био дру-
ги светски рат.

●●● робот по имену Арск, из
серије такозваних домаћих ро-
бота, може тренутно да се на-
бави у САД и кошта близу пет
милијарди старих динара, а зна
да усисава прашину, служи
пиће укућанима, води пса у
шетњу и празни канту за сме-
ће.

●●● Немци, за које се тарди-
ла пред телевизором углавном
спавају, у једној масовној ан-
кети лисци су се изјаснили за
емисије о животињама и про-
гласили их телевизијским зве-
здама с једноставним образло-
жењем: животиње немају ни-
какве школе, нису глумци, не
зарађују као велике звезде, а
ли нама се допадају више од
осталих.

НАУЧНИЦИМА У
МЕЊУНАРОДНОМ
ЕВРОПСКОМ ЦЕНТРУ
ЗА НУКЛЕАРНА
ИСТРАЖИВАЊА
(ЦЕРН) У ЖЕНЕВИ
УСПЕЛО ЈЕ ДА
ИЗДВОЈЕ ДЕЛОВЕ
АТОМА ЗА ЧИЈЕ СЕ
ПОСТОЈАЊЕ ДО САДА
САМО
ПРЕТПОСТАВЉАЛО

ЧЕСТИЦА КОЈА

ОТКРИЋЕ
СТОЛЕЋА

ПОКРЕЋЕ СВЕМИР

Недавно је, посредством Танјута, у дневним новинама објављена кратка вест:

„Водећи амерички научници поздравили су успех физичара Европског центра за нуклеарна истраживања (ЦЕРН) у Швајцарској који су открили основну субатомску честицу „викон“. За ову честицу се верује да је једна од четири од којих потичу све активне снаге у универзуму.“

Иако штура, вест је наговештавала епохалан проналазак који задира у саму суштину постанка природе. Зато смо покушали да од наших научника добијемо мало шире обавештење о правом значају овог открића. Одазвао нам се доктор Ђорђе Шијачки из београдског Института за физику Природно-математичког факултета.

Лептони и кваркови

Пре свега треба рећи да наука већ зна да је цела материја у свемиру, дакле све што постоји, саздано од две врсте честица: лептона и кваркова. Лептона има шест, а претпоставља се да и кваркова има исто толико, мада је до данас откривено само пет. Значи, Земља, Месец, Сунце, остала небеска тела, ваздух и вода — једном речју све за шта знамо, састављено је од комбинација сићушних лептона и кваркова. Шта их држи у одређеном поретку? Шта чини да се Земља окреће, да вода тече, да ветрови дувају у одређеним правцима, да се крећу морске струје, да Месец плови око Земље, она око Сунца и уопште, планете око звезда? И шта је то што звезде држи распоређене у галаксијама, одувек и заувек, у одређеном поретку?

Одговор је опет — честице! Све интеракције, како се физичким речником називају међусобна деловања и утицаји између лептона и кваркова — одвијају се посредством честица, делића атома.

У природи постоје четири врсте интеракција, а све друге силе су њихова последица. Те четири врсте интеракција су: гравитационе, по којима се планете крећу око звезда, затим електромагнетне, слабе и јаке. Док су гравитационе силе познате још од Њутна и Ајнштајна, а електромагнетне од Максве-

ла и Фајмана, природа последње две врсте интеракција — слабих и јаких — све до пре десетак година није била ни претпостављена.

Међутим, тада су се, некако у исто време мада независно један од другог, појавили радови тројице научника: Американаца Глешоуа и Вајнберга и Пакистанца Салема који је иначе директор ме-

ђународног центра УНЕСКО-а за теоријску физику у Трсту. Ова тројица научника поставила су теорију по којој се објашњава природа слабих интеракција, али само у међусобној зависности са електромагнетним. Они су претпоставили да су носиоци ових интеракција четири честице: фотон који је већ одавно познат и три

нове, означене латиничним словима W^+ , W^- и Z^0 (значица „плус“, „минус“ и „нула“ означено је наелектрисање).

У циновском анцелератору

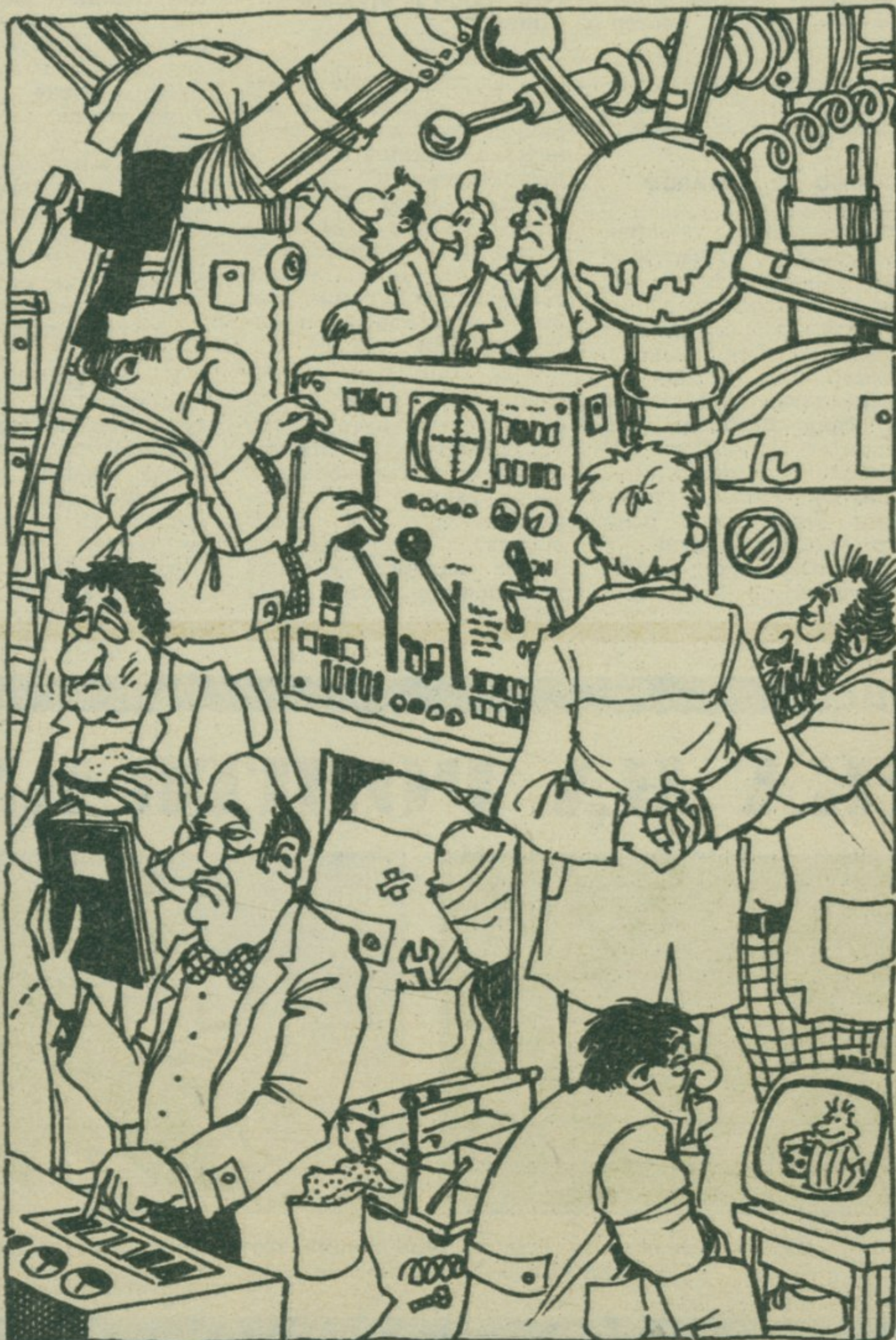
За ову теорију Глешоу, Вајнберг и Салем добили су Нобелову награду. Међутим, три претпостављене честице нису биле и откривене — све до овог часа. Управо је то ово епохално откриће физичара окупљених у Женеви. Честице које су они у експерименту открили су баш W „плус“ и „минус“. Научници су то постигли захваљујући циновском акцелератору (нуклеарни реактор) великом чак неколико километара, каквим у Европи располаже једино ЦЕРН.

Ово откриће не само да је потврдило сву тачност теорије Глешоуа, Вајнберга и Салема, него се показало да је њихова теорија толико прецизно одредила својства и природу тих честица да се све у длаку подударало, што је и у свету науке просто фантастично. Тако се показало да су оба W , баш као што теорија каже, по осамдесет пута тежи од протона и баш та њихова велика маса — велика за свет честица — била је разлог што до сада нису биле откривене. Честице Z по теорији је још тежа и научници већ раде и на њеном детектовању.

За сада је још рано говорити о могућим применама овог научног достигнућа, али је јасно да је ово откриће, како се изразио доктор Шијачки, у самој основи знања о природи.

Иначе, доктор Салем који је недавно боравио у Београду лично је изнео резултате женевског епохалног експеримента колегама у београдском Институту за физику са којима већ годинама сарађује. А за неколико месеци овај институт и загребачки „Руђер Бошковић“ биће домаћини светске конференције квантних физичара која ће се одржати у Дубровнику и којој ће присуствовати водећи научници данашњице. Ту ће се сигурно чути више и о овом открићу. Незванично сазнајемо да ће тим научника из ЦЕРН-а који је радио на експерименту извајања „дубљеова“ бити кандидован за Нобелову награду.

Мирјана Крстуловић

**КО ЋЕ ПОБЕДИТИ:
КЕРАМИКА
ИЛИ
ПЛАСТИКА?**

ОТПОРНИЈИ ЈЕ И ЕФИ-
НАСНИЈИ ОД МЕТАЛ-
НОГ, А СИРОВИНА ЗА
ЊЕГОВУ ИЗРАДУ ИМА
СВУДА ОНО НАС. ОД
1990. ГОДИНЕ, ТВРДЕ
ПРОИЗВОЂАЧИ, ОСВО-
ЈИЋЕ АУТОМОБИЛСКУ
ИНДУСТРИЈУ.

Велика група нови-
нара недавно се о-
купила у јапанској
фабрици Кјото Серамик.
Са нестрпљењем се оче-
кивало да кола типа „и-
сузу цемини“ крену
пробним полигоном. И
новинари као и произво-
ђачи били су узбуђени.
Имали су и зашто: „исузу
цемини“ први је аутомо-
бил у који је уграђен мо-
тор добрим делом на-
прављен од керамике!

Док Американци експе-
риментишу са мотором
који се израђује од спе-
цијалне пластике, Јапан-
ци су се, са овим неочеки-
вано, окренули глини.
„Забавник“ је, сећате се,
писао о Мету Холцбергу,
занатлији из малог места
Ферлон у САД. Он је од
једињења пластике и фи-
бергласа направио пла-
стични мотор за који му
је као основ послужила
четворцилиндрична „фор-
дова“ машина од 66 кило-
вата (88 KS). У Кјото Се-
рамику израђен је мотор
на бази Дајцовог трочи-

МОТОР ОД ГЛИНЕ !!

„Исузу цемини“ први је ауто у који је уграђен
мотор од глине!

линдричног од 2800 куби-
ка са многим деловима
начињеним од — земље.

Само за дизелом

Тешко нам је у први
мах да у то поверујемо
јер смо навикли да се
керамика користи за из-
раду употребних предме-
та као што су шољице,
тањери или за неке у-
красне детаље. Зашто је
она сада одабрана као
материјал будућности ау-
томобилске индустрије?
Јошпиту Хамано, гене-
рални директор и шеф
истраживачке групе у
Кјото Серамику, обја-
шњава:

— Сировине које су не-
опходне за добијање ке-
рамике има у изобиљу и
њихова експлоатација је
једноставна и јефтина.
Друго, желимо да започ-
немо са новом ером ауто-
мобилских мотора који ће
поносити јако високе
температуре и самим тим
бити ефикаснији и из-
држљивији.

Али, није баш ни све
тако једноставно. Да би
се израдили ауто-делови
од керамике, неопходне
су веома компликоване и
скупе машине. Уз то ке-
рамика, што је добро
познато, лако може да
пукне нарочито уколико
је изложена јаким удар-

цима. Проблем кртости
јапански произвођачи по-
кушавају да реше у ек-
сперименталним лабора-
торијама. Они се труде да
направе што отпорнију
керамику и добију мате-
ријал који је отпоран на
јако високе температуре
а уз то и издржљив.

Новинарима је прика-
зан једноставан тест.
Два клипа, један од ме-
тала други од пластике,
излагани су идентичним
температурама. Топлоту су
све више повећавали.
Кад је достигла близу 200
степен Целзијуса, није-
дан клип још није пока-
зивао знаке промене.
Температура је и даље
расла и — у једном тре-
нутку клип од метала
почео је готово да се
распада, појавила се рупа
на средини и метал је
почео да се топи. Клип
од керамике остао је и-
сти, изузетно висока тем-
пература уопште га није
променила.

У досадашњим метал-
ним моторима делови ни-
су поносили јако високе
температуре. Чим би то-
плота прешла дозвољену
границу (максимум 90
степен Ц) укључивао би
се систем за хлађење,
ваздушни или водени, ко-
ји је хладио мотор. Ме-

ђутим, уколико би услед
квара или неких других
разлога мотор постигао
температуру знатно изнад
тачке кључања, често се
догађало да се деформи-
ше и оштети толико да
касније готово није могао
да се користи. Са мото-
рима од керамике таквих
проблема неће бити јер
овај материјал трпи изу-
зетно високе температу-
ре. Мотор ће моћи да тр-
пи високе температуре а
самим тим постизаће лак-
ше оптималну ефикас-
ност.

Јошпиту Хамано о-
бјашњава новинарима да
керамика неће моћи да
буде коришћена код бен-
зинских већ само код ди-
зел мотора јер, без об-
зира на то што настоје
да произведу што отпор-
нију керамику, она не би
издржала велику компре-
сију до које долази код
бензинаца.

— Мотори будућности
биће од керамике и то
дизел са турбо паљењем
— завршава Хамано.

Оптимисти и снетици

Читав овај пројект фи-
нансира јапанска влада, а
на њему раде три разли-
чите фирме: већ спомену-
та фабрика Кјото Сера-
мик која је засада оти-
шла најдаље, НГК прои-
звођач изолатора и НГК
фабрика свећница. Зани-
мљиво је да ова три про-
извођача не сарађују, од-
носно сваки ради на и-
стом проблему засебно.
Тек кад постигну одређе-
не резултате, објављују
их баш као што је случај
са првим мотором од ке-
рамике који је уграђен у
кола „исузу цемини“.

Нешто пре Кјото Сера-
мика фабрика НГК за
израду свећница изашла је
пред јавност са мотором
од 50 кубика са једним
цилиндром израђеним од
силикон нитрида, матери-
јала који је такође отпо-
ран на изузетно високе
температуре. Готово сви
делови (клип, глава кли-

ЛОВЕ ИХ ЖИВЕ!

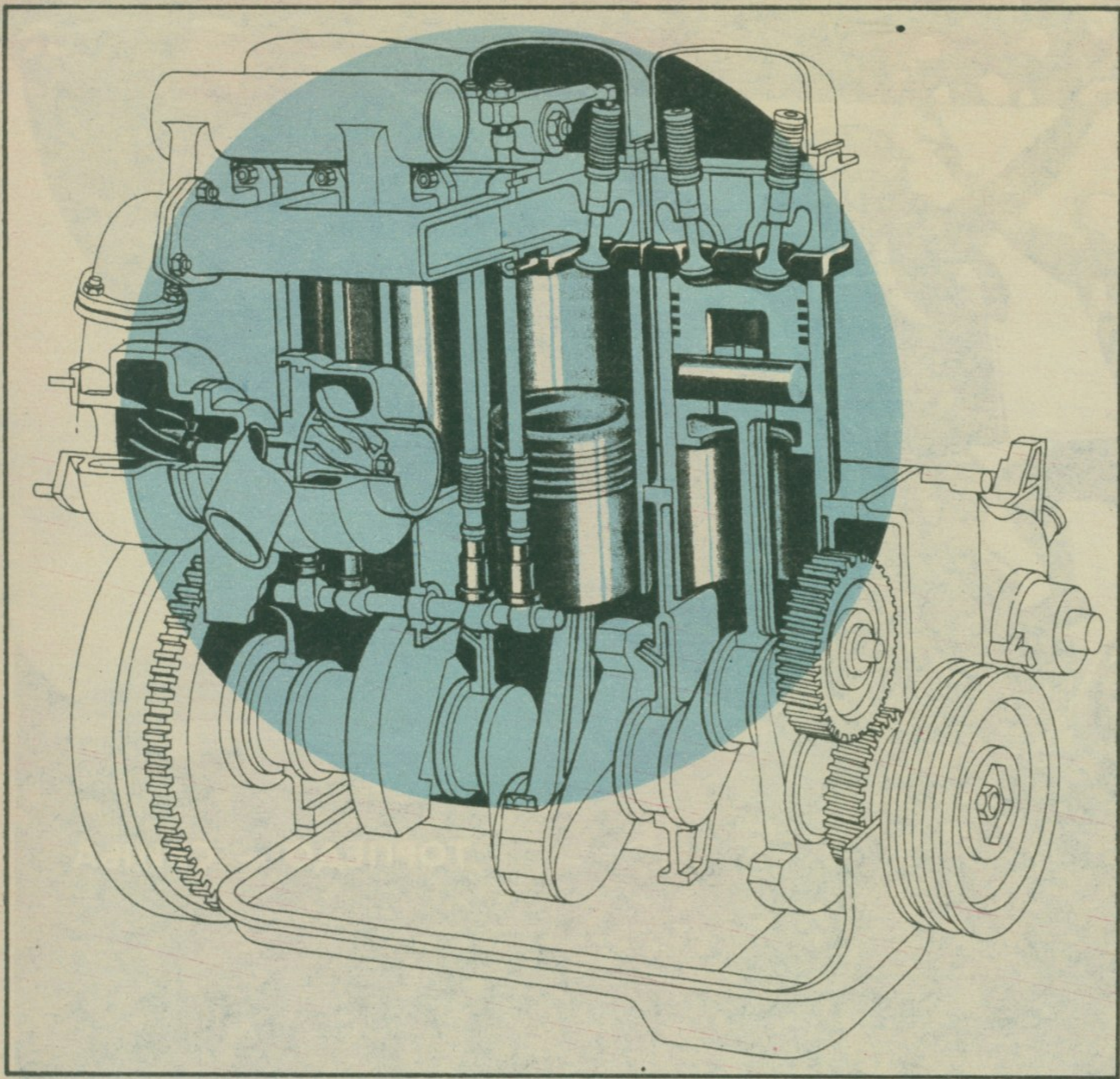
ЗВЕЧАРКА НА РОШТИЉУ

ЗМИЈА ЈЕ ОДУВЕН
БИЛА СИНОНИМ
ГАДНЕ ОПАСНОСТИ
ЗА ЧОВЕКА.
МЕЂУТИМ, ПОСТОЈЕ
ЉУДИ КОЈИ СЕ НЕ
БОЈЕ НАЈОПАСНИЈЕ
ЗМИЈЕ СЕВЕРНЕ
АМЕРИКЕ.

Сваког априла у лов: неки то чине рукама, други специјалним чизмама,
трећи уз помоћ дугачких челичних пецаљки

Кад у сколини Окине
угледате дечаке ка-
ко са моткама ше-
тају поред реке, поми-
слићете да се враћају
празних кеса са пецања.
И ако с њима започнете
разговор о мамцима и ри-
бама, опет ћете погрешити.
Јер, у Окини, држави
Оклахома, САД, и дечаки
су страствени ловци зми-
ја које звече. Они се
можда боје кад крећу у
потрагу за звечаркама, а-
ли су исувише псносни
што су сипрасли за лов да
би показали да се плаше.
Ловити звечарке није ла-
ко, нити је то могуће чи-
нити по сопственој вољи.
Постоје за то одређени

Јапанци су опет остварили чудо: од специјално фабриковане керамике направили су поједине делове за мотор (на цртежу су обележени плавом бојом) а најављују да ће за неколико година и читав мотор бити од керамике

па, цилиндер, осовина клипа) били су израђени од силикон нитрида.

Али, као што је случај и са керамиком и силикон нитрид није материјал који подноси снажне ударце. Хисао Бано, шеф истраживачке групе у овој фабрици, сматра да је решење овог проблема у начину производње. Овај материјал треба обликовати у пећима под високим притиском до 200 атмосфера (2938 паскала). Гас који се користи у пећима је нитроген.

— Овај процес још је у поврљу — каже Бано. — Оног тренутка кад успемо да отклонимо уочене недостатке, производимо керамичке делове лако и то у великим серијама.

Као и код свих материјала који се обрађују тако и у керамици појављују се сићушни отвори. Док у металу те поре величине од 100 до 300 микрона могу да се толеришу, у керамици оне не смеју да буду веће од 10 до 30 микрона.

Шта мисле остали произвођачи у Јапану о будућности керамике? Нобукио Кавамото, један од шефова у Хонди, сматра да керамика никако не може да буде материјал будућности.

— Чак ако се керамика и буде користила, биће то само за неке мање делове у мотору, никако за цео!

Будућност ће показати ко је у праву. А истраживачи који раде на моторима од керамике тврде да ће већ око 1990. наступити ера нових, керамичких мотора.

В. С.

ИСПРАВКА

Поводом рубрике „На нишану барба Јоже“ (Политикин забавник од 4. фебруара 1983) Редакцији се јавио друг Јожа Хорват: „Захваљујем још једном Политикином забавнику чијом сам наградом за роман године почашћен и обрадован и молим да објавите следеће: члан сам Савета Републике, а не Савета Федерације а нисам ни члан ЦК СК Хрватске, како стоји у вашем листу“.

Извињавамо се другу Хорвату због грешке нашег новинара Ивана Лончара, а читаоце молимо да уваже ову исправку.

РЕДАКЦИЈА

зани у априлу, сваке године. Ипак, да се вратимо мало уназад.

Све до 1933. године фармери и сточари из ових сунчаних и сувих крајева мргодно и љутито су подносили летњи покољ стоке. И обичан телећи папак за њу је био велика опасност која је могла да је стаје главе и живота. Звечарка је почела да уједа и кад је сита. Фармери и сточари то нису хтели да подносе па су 1933. године у априлу организовали први лов на звечарке.

Не зна се тачно колики је био први улов, али стари приповедачи (и

лажови) кажу да их је било много, није се могло избројати. Читаво брдо звечарки! Тих првих ловачких дана змија која звечи је без милости убијана. Разним реквизицима. Данас убијања нема. Лов на звечарке је постао спорт за становнике Окине. Наравно, не спорт за све и свакога, јер и храбар човек одскочи кад у трави види смртано црево за поливање баште, а камоли змију. И то најопаснију у Северној Америци. Ипак, за људе из Окине лов на звечарке је страст, спорт, хоби. Звечарка је постала предмет хајки и сакупљања, за-

штитни знак овог краја.

Наравно, лов на змију која звечи је опасан, али он има и своја задовољства и своје награде. Традиционални лов априла сваке године одржава Трговинска комора младих привредника која у то време приређује велики фармерски карневал а у оквиру њега и сајам змија звечарки. Главне награде освајају ловци који из брда и шипражја Окине донесу најдужу, најкраћу и најтежу звечарку. Све звечарке се морају донети живе са ловишта које је од града удаљено 24 километра! Место и начин лова пре-

пуштају се самим ловцима. Неко то чини рукама, неко специјалним чизмама, неко уз помоћ лутих челичних пецаљки. Тек, мало је оних који из лова долазе са празним торбама и уједима. Много је више оних који једноставно на леђа баце врећу пуну змија и кад дођу на сајам изруче их на сто жирија за мерење змија.

Пошто се изврше сва мерења звечаркама се исцели отров из зуба. Од њега се прави серум против змијских уједа. Многе чептуше продају се лабораторијама и фармама за узгајање зми-

ја за јело. Међутим, оне деље завршавају на роштиљу. Још укусније су звечарке које се испрже у много масти. Са пивом и сенфом прави су деликатес. Одабрани комади прве категорије тада достижу цену и до шест долара за комад, док је цена за килограм друге категорије око долар. Очигледно је да човек не мора бити само страшљивац или убица змија: он их може на свој начин прилагодити себи, волети рачуна да их не истреби у име страха или доброг апетита.

М. Л.

БРИТАНСКА ОБАВЕШТАЈНА СЛУЖБА НАЧУЛА ЈЕ НЕШТО О НЕКАКВОЈ НОВОЈ ВРСТИ ТОРПЕДА СА ЉУДСКОМ ПОСАДОМ. АЛИ СЕ О ТОМЕ НИШТА ОДРЕЂЕНИЈЕ НИЈЕ ЗНАЛО. ПРЕТПОСТАВЉАЛО СЕ, ЧАК, ДА ЈЕ НЕПРИЈАТЕЉ ВЕШТО ПОТУРИО ОВЕ ГЛАСИНЕ И ДА ТАЈАНСТВЕНО НОВО ОРУЖЈЕ УОПШТЕ И НЕ ПОСТОЈИ.

ТОРПЕДО — СВИЊА

ЕКСПЛОЗИЈЕ У ГИБРАЛТАРУ

У шест изјутра 19. септембра 1941. године британски танкер „Денбидејл“ љуљушкао се на таласима најчувеније луке света: гибралтарске. Онда је сатни механизам откуцао нулти минут и 226 килограма експлозива причвршћеног за корито „Денбидејла“ је експлодирало. Од танкера је остала само чађава олутина.

У размаку од неколико минута, такође у гибралтарском заливу али изван саме луке, одјекнуле су још две експлозије: геретни брод „Дарем“ од 10990 тона и танкер од

244 тоне „Фиона шел“ тешко су оштећени.

Била је то објава нове врсте рата.

Први задатак групе „Х“

Енглези су били непријатно изненађени и потпуно неспремни за оно што их је снашло. Истина, њихова обавештајна служба начула је нешто о некаквим торпедима са људском посадом, али се о томе ништа одређеније није знало. Неки су чак претпостављали да је непријатељ вешто потурио ове гласине и да тајанствено ново оружје у-

опште и не постоји. Експлозије у гибралтарској луци недвосмислено су доказале да су „говоркања“ ипак била тачна.

Десет година после рата сазнаће се једна непријатна истина: неочекивани напад од 19. септембра уопште није био први који су Италијани извели. Био је то само први успео напад. Неколико претходних покушаја осујетили су британско ратно ваздухопловство и морнарица и то сасвим случајно...

Припреме за нову врсту подводног рата Италијани су почели још 1935. Октобра те године два мла-

да морнаричка инжењера потпоручници Тезеи и Тоски поднели су адмиралу Каванарију нацрт првог далекометног торпеда са људском посадом. После састанка са конструкторима, адмирал је по кратком поступку издао наређење: градимо експериментални прототип!

Неколико месеци касније прототип је довршен и испробан у Ла Специ. Резултати су задовољили војне стручњаке и децембра 1936. италијанска морнарица добила је специјално одељење, тзв. групу „Х“. Августу 1940. група „Х“ кре-

нула је на свој први ратни задатак.

Нестрпљиве посаде три торпеда које је до александријске луке требало да превезе подморница „Ириде“ нису имале срећу: у заливу Бомба недалеко од Тобрука на либијској обали италијанску подморницу опазила је посада једног британског ависна. „Ириде“ је потопљена тако рећи наомак Александрије.

Из несрећно окончане операције извучена је једна поука: онда су торпела пре него што би их причврстили за палубу подморнице носача обавезно постављана у че-

личне контејнере. На тај начин постојала је каква-таква могућност да се драгоцено оружје спасе.

Месец дана касније нови покушај. Подморнице-носачи „Шире“ и „Гондар“, свака са по три торпеда са двочланим посадама, кренуле су пут Гибралтара и Александрије. Надомак лука подморницама је наређено да се врате: пуким случајем, у обе луке се у том тренутку није налазио ниједан довољно значајан непријатељски брод.

На повратном путовању „Гондар“ је налетела на британске бродове који су је потопили подводним бомбама и заробили читаву посаду. Међу заробљеницима се нашао и поручник Тоски, један од конструктора торпеда са људском посадом. Британци нису ни сањали како крупну рибу имају у рукама. Са подморницом су на дно отишла и торпеда и прилика да нешто сазнају о новој врсти оружја.

Тврдоглави поручник Бриндели

Торпедо је имао облик цилиндра дугачког 6,6 метара, пречника 52 центиметра. У бојевој глави која је могла да се скине налазило се 226 килограма експлозива. Покретала су га два пропелера на батерије, а дубина се регулисала помоћу резервоара са компримираним ваздухом. Посада је, у ствари, јакла на цилиндру, а како је непрекидно претила опасност да их водена струја збаца, торпедо се никада није кретао брзином већом од 3 чвора. Ово необично и прилично непоуздано возило убрзо је добило надимак који му је савим одговарао — торпедо свиња.

Кад год су им то прилике дозвољавале, посаде су се циљу приближавале на малој дубини тако да су им главе биле изнад површине. Тек надомак непријатељског брода заронили би на већу дубину управљајући се помоћу компаса. У тренутку када би се нашли испод самог брода, пилот који је седео напред заустављао би мотор и испуштао воду из специјалних резервоара како би се читаво возило подигло навише и прионуло уз корито.

Онда би рукама напипао тзв. љуљну кобилицу, испупчен обод који спасава труп сваког брода, а његов помоћник би за њу причврстио жицу. Ронећи испод брода, пребацили би се до кобилице на супротном боку и за њу причврстили још једну жицу. Крајеве жица би потом везали за бојеву главу коју су тек потом одвајали од цилиндра тако да је остајала да виси

испод брода. Обично је експлозив темпиран да експлодира два и по сата касније. Посада се до подморнице или до одговарајућег места на обали враћала на шашији сићушног подводног возила.

Узастопни промашаји нису обесхрабрили Италијане. Једне ноћи новембра 1940. године подморница „Шире“ увукла се непримећена у гибралтарски залив и на 6,6 километара удаљености од ратне луке поринула у море три торпеда „свиње“ и њихове посаде. Овога пута циљ је био бојни брод „Барем“.

Већ на самом почетку операције два од три торпеда су се покварила, посаде су биле принуђене да их напусте и некако се домогну Шпаније. Поручник Бриндели, пилот грејет торпеда и његов помоћник Покањини нашли су се у незавидној ситуацији да сами потопе „Барем“.

Само што су се успешно увукли у саму луку. Покањинијев апарат за дисање се покварио. Бриндели није имао другог избора: наредио му је да изрони. Наставиће сам, па шта буде да буде, решио је. На стотинак метара од циља, нова несрећа: могор је отказао. Тврдоглави Бриндели одлучио је да пошто-пото истраје: почео је да вуче торпедо ка циљу, успео чак да га довуче на тридесетак метара до брода, али је у том тренутку и његов апарат за дисање отказао. Тек када је препознао прве знаке тровања кисеоником признао је пораз и запутио се ка површини необављена посла. Ухапшен је у тренутку када се спремао да се укрца на један шпански брод.

Изазов је прихваћен

Маја и јула 1941. године Италијани су извели још два неуспела покушаја. Септембра 1941. године експлозије у гибралтарском заливу у којима је уништен „Денби-дејл“ и тешко оштећени „Барем“ и „Фисна шел“ коначно су доказале убојитост новог оружја и навеле Британце да и сами створе специјално одељење у оквиру морнарице у којима су људи жабе на торпедима исте конструкције успешно одговорили на изазов који су им Италијани упутили.

Непријатељ је убрзо и сам морао да рачуна на непријатну могућност да му властити бродови усадени у некој добро чуваној луци „из чиста мира“ одлете у ваздух ...

М. И.

У исхрани становника развијених земаља заузима место заузима шећер, намирница која спада у угљене хидрате. Он углавном служи као додатак који повећава калоричност хране. Међутим, у последње време постао је толико распрострањен да на њега отпада чак четвртина свих калорија које човек унесе у свој организам!

После дугог истраживања последица коришћења шећера, посебно у великим количинама, лекари широм света дошли су до закључка да је неопходно смањити употребу шећера. На такав закључак навело их је, како кажу, неколико озбиљних разлога.

Пре свега, за разлику од традиционалне човекове хране (хлеб, месо, млечни производи, поврће) шећер, као што је познато, представља чисто хемијски састав — сахарозу. Он нема ни витамине, ни соли, ни друге биолошке активне супстанце које садрже други производи биљног и животињског порекла.

50 милиона оболелих

За разлику од скроба који се у човековом организму споро претвара у гликозу и затим стиже у крв, шећер врло брзо доспева у крвне судове. А ако се претера са његовом употребом настаје хипергликемија, тј. презасићеност шећером. У многим случајевима претерана употреба шећера доводи и до превелике дебљине што, пре свега, доприноси појави артериосклерозе и повишеног притиска посебно код људи који се не баве никаквим физичким радом или спортом.

Потребно је нагласити да ниво глукозе (а сахароза се у основи претвара баш у њу) у организму регулише хормон инсулина који лучи гуштерача. При томе издвајање инсулина стимулише управо гликозу. А што је ње више у крви то је више и инсулина који поспешује оксидацију глукозе. Истовремено, дуго одржавање високог нивоа глукозе често доводи до малаксалости ћелија које производе хормон инсулина. Поред тога, када се развија гојазност, инсулин губи способност деловања на оксидацију глукозе. Тада се и развија шећерна болест, дијабетес, која до-

ШТО МАЊЕ, ТО БОЉЕ

ПОСЛЕДЊИХ ГОДИНА МНОГО СЕ ГОВОРИ О ШЕЋЕРУ У ЉУДСКОЈ ИСХРАНИ. АКАДЕМИК НИКОЛАЈ ЈУДАЈЕВ ИЗНОСИ ЗБОГ ЧЕГА ЈЕ ОГОРЧЕН ПРОТИВНИК ЊЕГОВЕ ПРЕТЕРАНЕ УПОТРЕБЕ.

води и до компликација са крвним судовима.

Статистика показује да за последњих 10—15 година у свим развијеним земљама расте број особа оболелих од дијабетеса. Извештај Светске здравствене организације тврди да данас у свету више од 50 милиона људи пати од ове нимало безазлене болести.

По академику и директору московског Института експерименталне ендокринологије и хемије хормона Николају Јудајеву сад се поставља питање: да ли човеков организам може без шећера?

Опасно задовољство

Речено је већ да се глукоза споро одваја од скроба кога има у свим намирницама биљног порекла. Захваљујући хормонима супротног деловања — инсулину и глюкагону — садржај глукозе у крви стално се одржава на постојаном нивоу. То, наравно, треба посматрати у условима када је храна врло калорична и једино ако она не садржи значајније количине шећера који драстично мења слику стања организма. Јер, глукоза с крвљу продире у све органе, нормално и у мозак и срце. Њен утронак надокнађује се у размаку између два obroка из резерви хране која се налази у организму.

Постоје и други докази који упућују на то да шећер уопште не мора да буде обавезан састојак човекове исхране. Здрави људи га не морају користити, њихова потреба за њим је

углавном ствар навике из детињства. Проверено је да људи који га не користе немају због тога никаквих тегоба. Такође нема доказа да ће у организмима оних људи који су га користили у исхрани и онда га једноставно избацили настати било какви поремећаји.

И тако, тврди Јудајев, шећер није незаменљив. Једини изузетак је у оним случајевима кад је човековом организму потребно брзо пристизање великих доза глукозе у крв, на пример, при напрезањима и дугом физичком раду. Друга је ствар што људи воле и шећер због његовог укуса. При том потреба за шећером није урођена код човека. Она се стиче. Зато је много боље не навикавати дете од првих дана живота на бомбоне и слаткише. То даје много више наде да оно касније шећер не сматра незаменљивим састојком исхране.

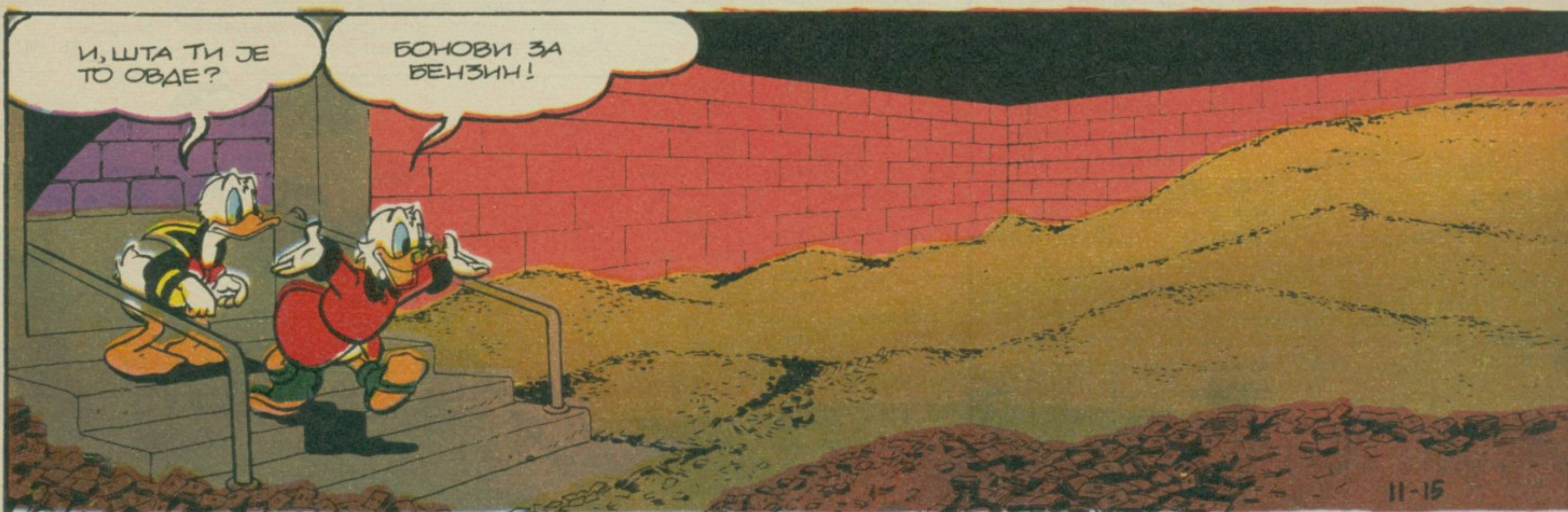
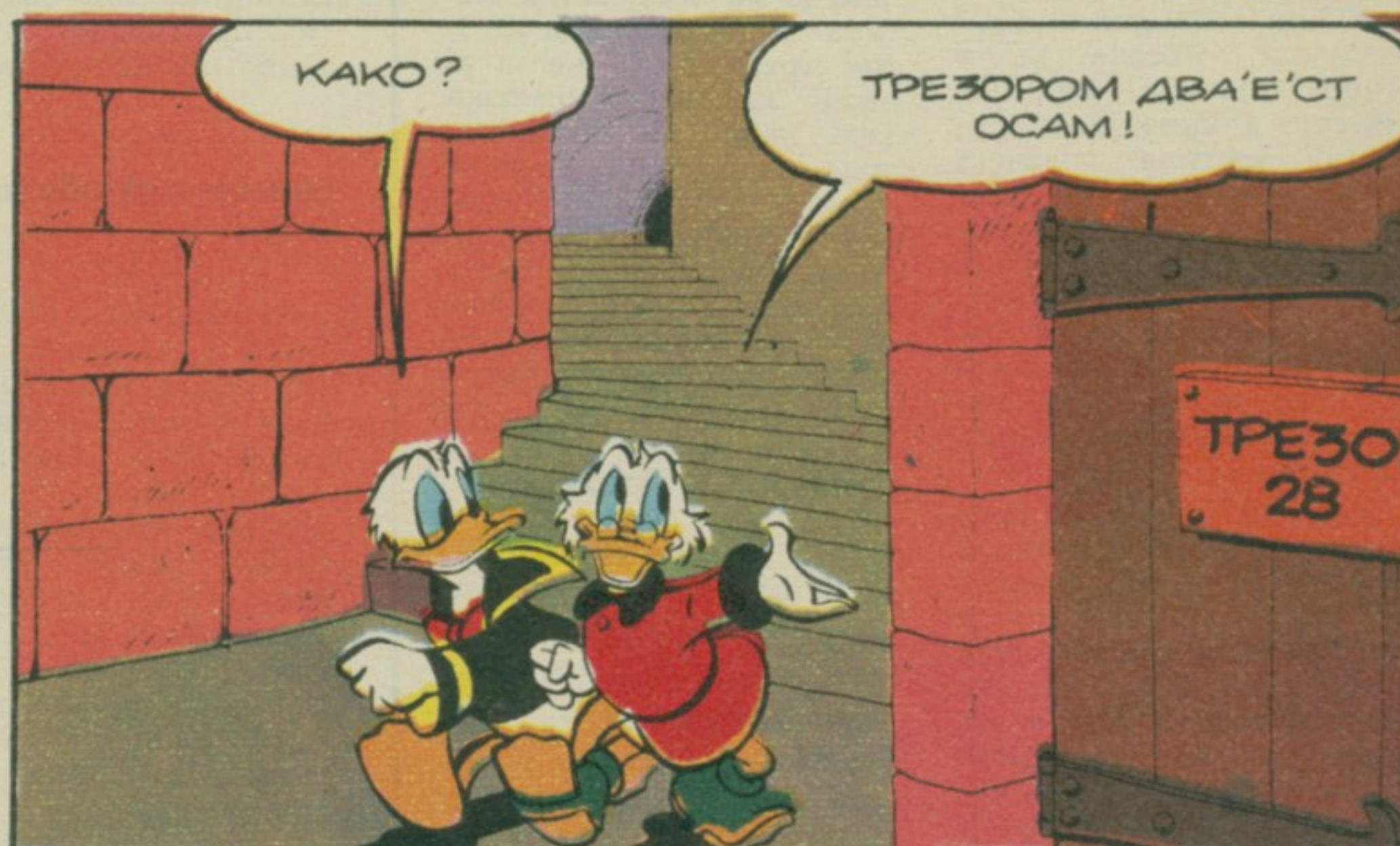
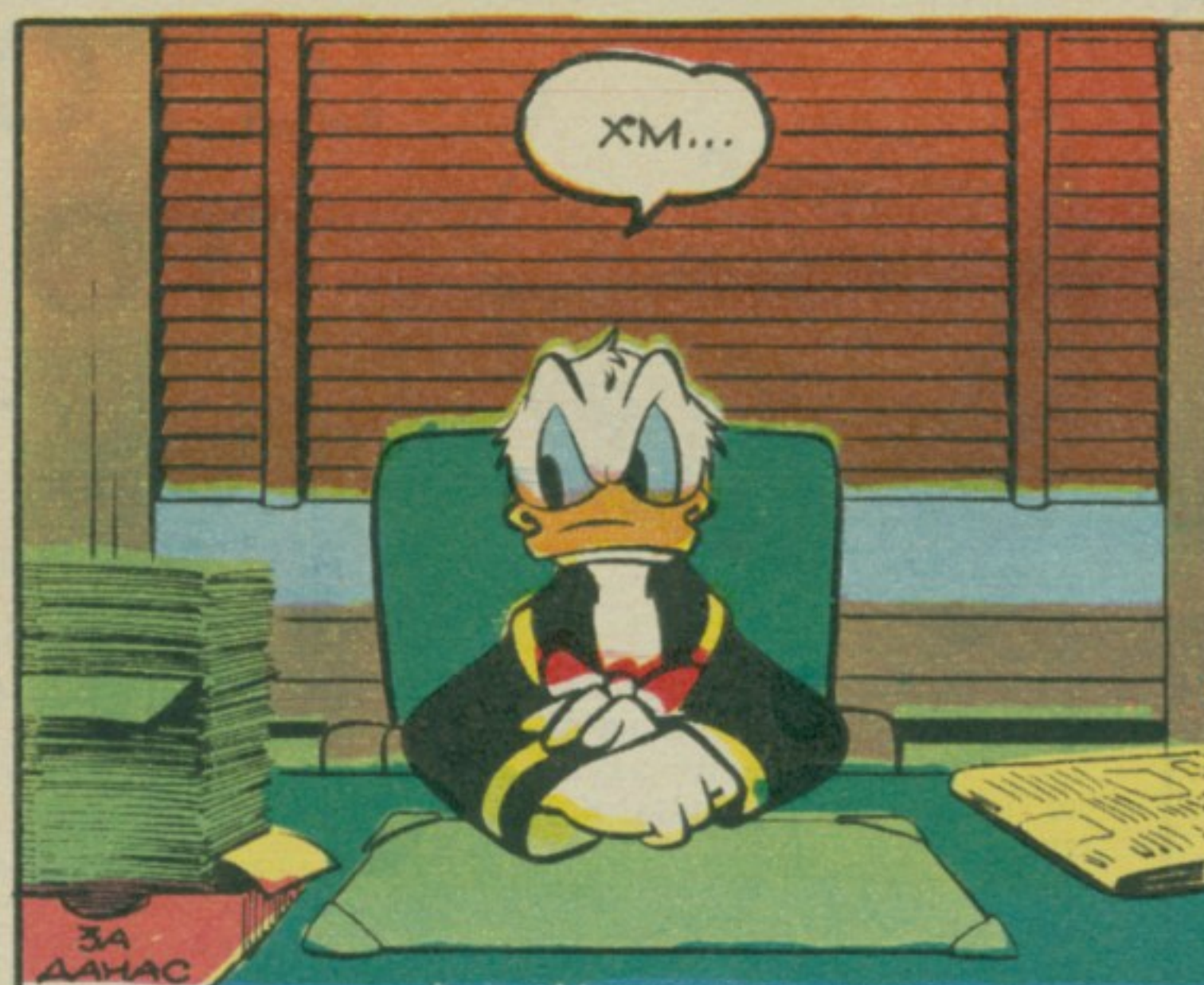
Ако организам не тражи шећер, бесмислено је говорити о његовој обавезној и сталној употреби. Ако се уноси квалитетна и довољно калорична храна, однос према шећеру је искључиво индивидуалан: неко себи може да дозволи да на сто изнесе слаткише, за неког је то, опет, врло опасно. Ипак, општа формула гласи: што мање, то боље! Дневно не треба уносити у организам више од педесет грама шећера. Последња испражњавања, на жалост, показују да становници развијених земаља дневно поједу готово три пута више и због тога и не треба да чуде податак о броју оболелих од дијабетеса. Зато, пажљиво са шећером!

П. М.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ЖИВ СЕ НЕЋУ ИЗВУЋИ!

— САМО ДА НИКОГ НИСАМ ОСАКАТИО ИЛИ УБИО! — ПОНАВЉАО ЈЕ У СЕБИ ДОНИ ДОН ЈЕ ЊЕГОВ КАМИОН ПРОБИЈАО ОГРАДУ МОСТА И ЛЕТЕО У ДУБОКУ РЕКУ.

и понела. Удахнуо сам ваздух и почео да дозивам у помоћ.

Камион с приколицом грабио је преко моста кад је возач изненада притиснуо кочницу. Зачула се продорна шкрипа и загушљив смрад од запаљених гума испунио је кабину. Возач се готово махнито борио с воланом да би зауставио подивљалу машину.

Знао је да неће успети на време да заочи на клизавом мосту јер је киша управо престала. Његов камион натоварен циглом незадрживо је клизио према заустављеним аутомобилима. Зној му се сливао низ лице док се питао колико ће возача усмртити пре него што заустави своју грдосију и хоће ли он уопште успети да извуче живу главу.

А онда је донео одлуку: „Ја сам један, а њих је много!“ Управио је камион ка огради моста свестан да ће је пробити и завршити у реци двадесет пет метара ниже.

„Значи, овако ћу завршити свој живот!“ — пролетело му је кроз главу.

Двадесет седмогодишњи камионџија Дони Галовеј прешао је преко моста близу градића Шарлот у Северној Каролини ко зна колико пута и по свакојакком времену. Његова кућа налазила се у непосредној близини.

Тог кишног августовског дана прошле године друм је био клизав и зато је Дони возио много опрезније него иначе, али кад је испред себе угледао колону аутомобила како стоји на мосту, знао је да неће успети на време да се заустави. Зато је скренуо са своје траке, упутио се ка огради моста и при том окрзнуо ауто испред себе за чијим је воланом била нека жена. Затворио је очи у тренутку кад је камион пробио ограду и суновратио се у реку Катобу.

Око Донија се све окретало. Помислио је на жену чији је ауто закахио и питао се да ли је још неког ударио. „Само да никог нисам осакатио или убио!“ — говорио је у себи.

Чинило му се да је прошла читава вечност док камион није додирнуо воду. У ствари, био је то тако снажан ударац као да је пуном брзином налетео на бетонски зид а не на воду. Сва стакла на кабини су истог трену експлодирала. Снажан налет воде одбацио је Донија у задњи крај кабине. Река је на том месту била дубока око тринаест метара, али тежак камион, па још натоварен, брзо се нашао на дну.

„Жив се из овог нећу извући!“ — помислио је Дони. Око њега је владао мрак јер је река била пуна муља и прљавштине. Чинило му се да ће му плућа експлодирати. „Морам брзо нешто да учиним“, говорио је не предајући се. Почео је да пипа по кабини кад је под руком осетио поломљено стакло ветробрана. Брзо се повукао кроз отвор на предњем делу кабине и неколико секунди касније вода га је избацила на површину.

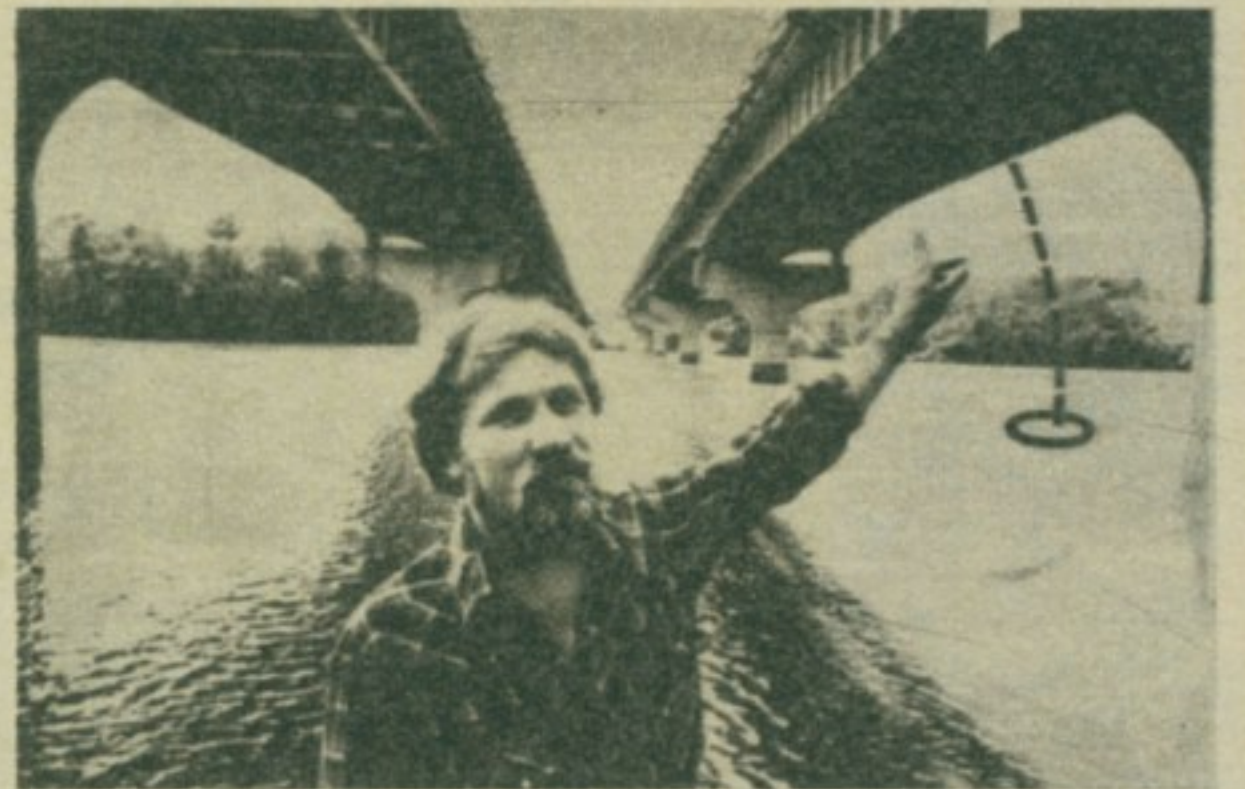
— Осећао сам се — говорио је касније Дони — као да ме је нека невидљива рука подигла

Био је изненађен јачином свога гласа, али изнемогао, у одећу натопљеном водом није могао да се одржи на површини. Потонуо је. Био му је потребан страховит напор да се поново нађе на површини. По други пут је нестао под водом баш у тренутку кад је угледао како му се приближава један чамац.

— Скупио сам последњи атом снаге да се вратим на површину. Тек што сам помолио главу из воде, двојица из чамца су ме зграбила и невероватном брзином и лакоћом извукла. Били су то морнари са брода који се ту у близини укотвио и управо су кренули чамцем ка обали кад су угледали Донија.

— Сигурно бих се удавио да њих двојица нису наишли. Одећа је толико отежала да више не бих имао снаге да изроним.

У болници у Шарлоти Донија су лечили од посекотина и модрица с великим подливима

Место где је Дони Галовеј камионом пробио ограду моста и суновратио се у реку

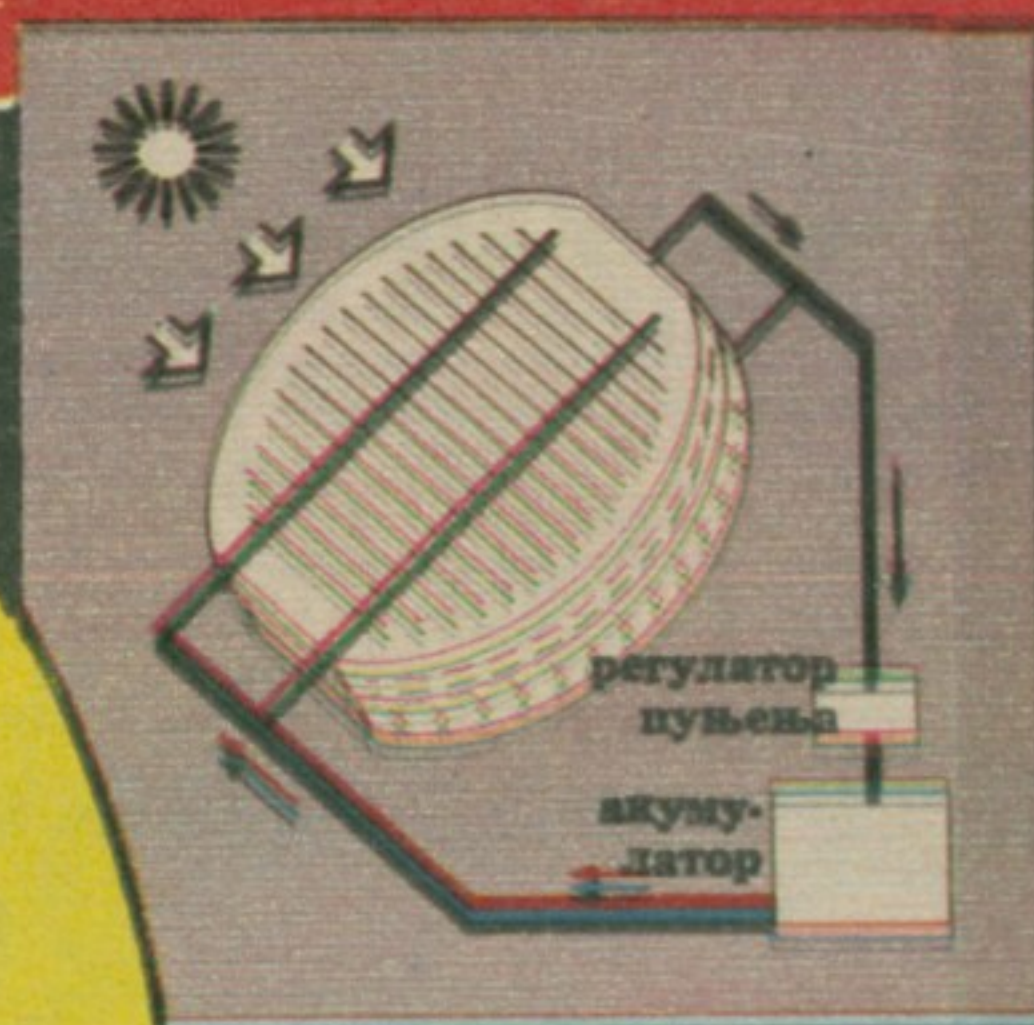
— његових јединих повреда. Особље га је прозвало господин Срећковић. Обавестили су га да је жена чији је аутомобил закахио остала неповређена.

— Не бих волео да се још једном нађем у прилици да доносим онакву одлуку у делићу секунде. Али ако бих морао, учинио бих исто. То је једини мој избор. Да нисам слетео с моста, на души бих сада имао неколико живота.

С. И.

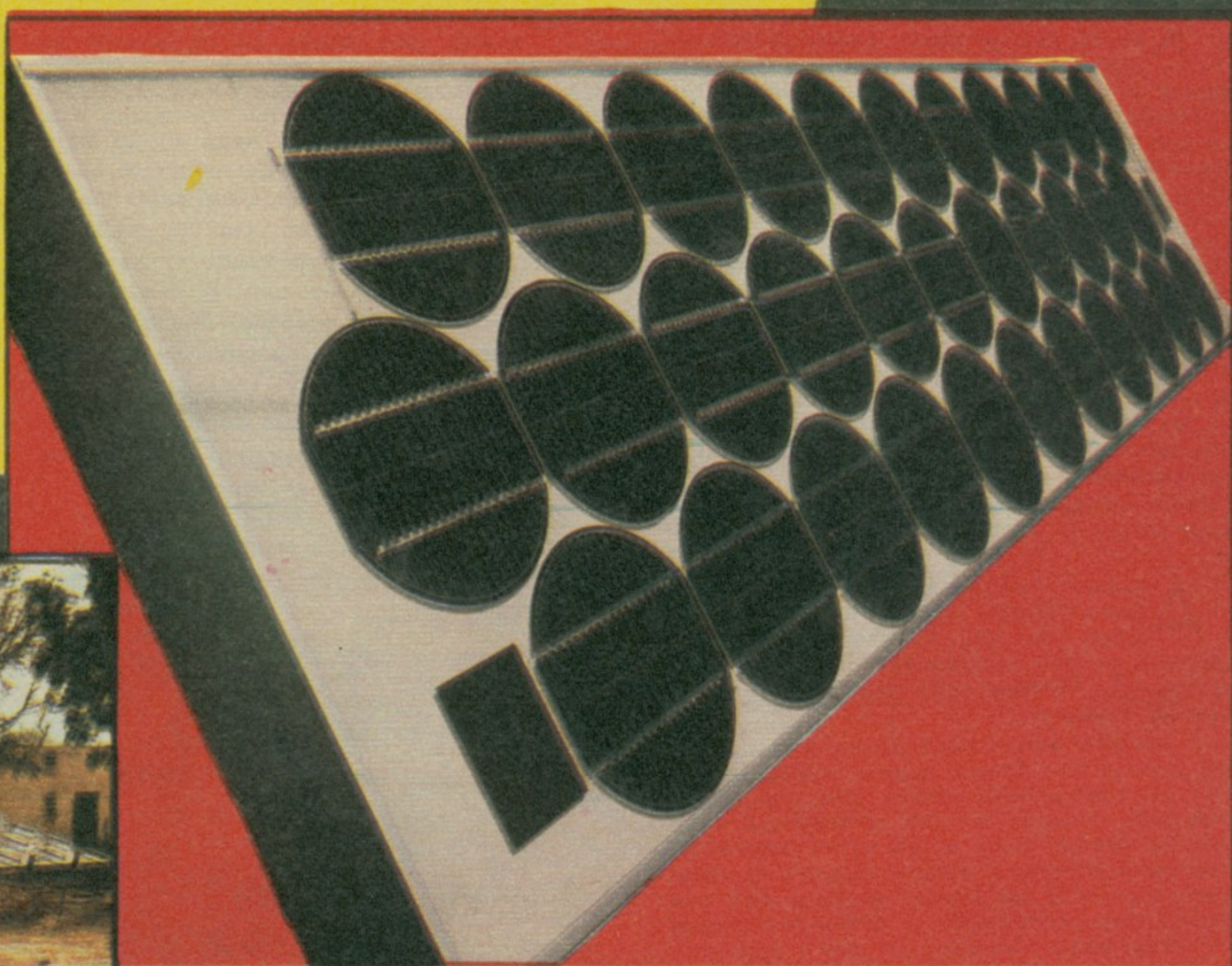
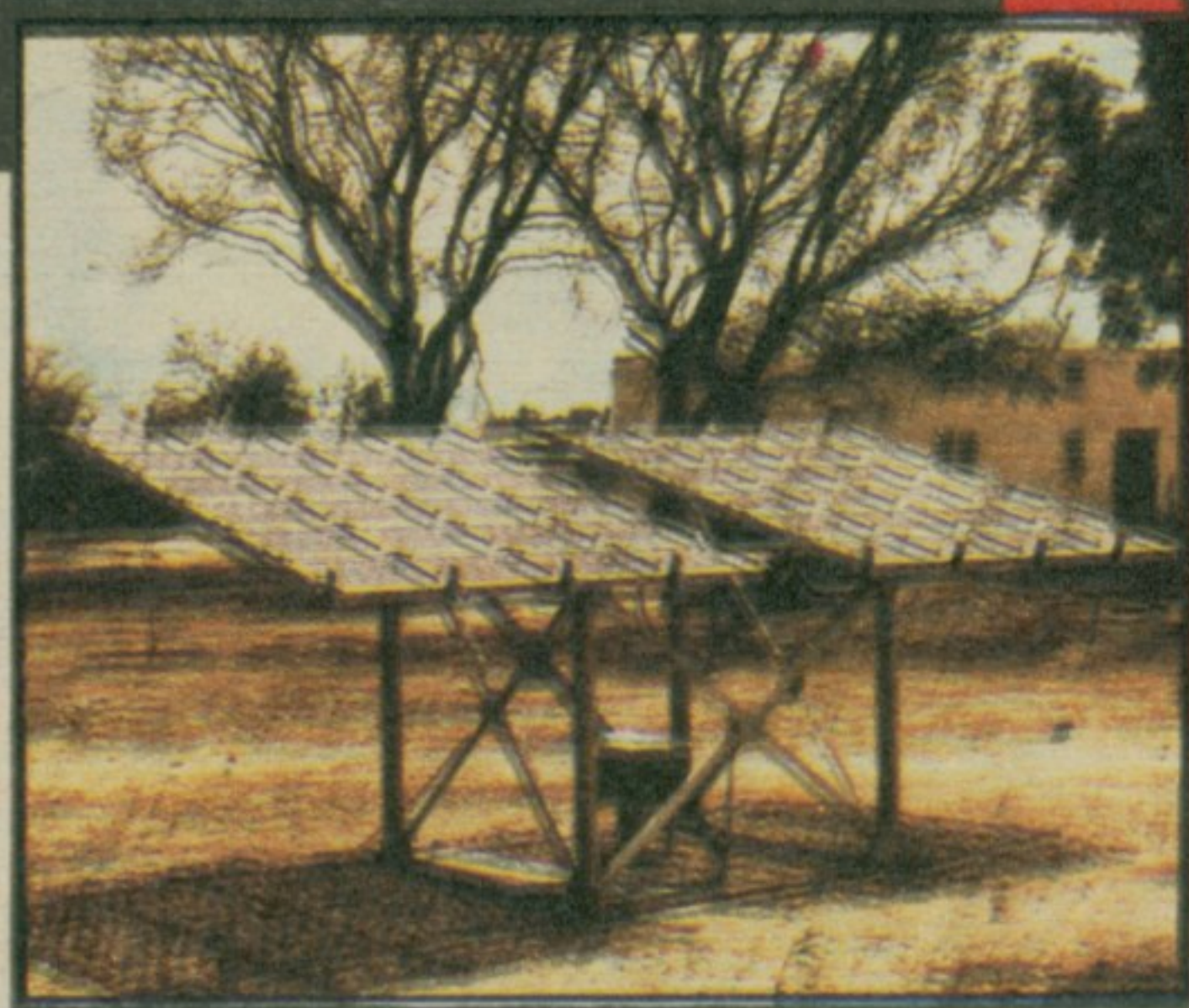
ИЗ СТРУЈА КАМЕНА

Електрично коло за пуњење
аккумулятора соларном
електричном енергијом

Соларни генератор снаге 40W
који се састоји
од 36 хелија

Соларни електрични
генератор снаге 500 W
за погон пумпе за воду

Светлост и електрицитет представљају две најчудесније творевине природе. Кретање електрицитета производи светлост а ова, опет, у сарадњи са њим ствара многе занимљиве појаве. То је потпуно разумљиво кад се зна да светлост заправо представља електромагнетске таласе.

Добити светлост из електричне енергије лако је и једноставно. Довољно је да кроз жицу или гас пропустимо електричну струју и добићемо сијалицу са влакном какву свакодневно користимо или „флеш“ лампу која се употребљава за фотографисање. Много тежи проблем представља обр-

нути процес — добијање електричне енергије из светлости. Пре свега због тога што електрична струја представља врло срећен облик енергије а светлост хаотичан а по општим законима физике (други закон термодинамике) увек је теже из нереди стварати ред него обрнуто.

Практични Архимед

Једно од решења овог проблема, дали смо га у гексту објављеном под насловом „Сунце у кући“ пре четири недеље, састоји се у томе што се Сунчева светлост најпре претвара у топлоту а из ње се, добро познатим поступком парне турбине,

производи механички рад којим може да се покреће електрични генератор. Да би се на овај начин постигао што већи степен искоришћења, потребно је да топлота буде на високој температури. Све то намеће употребу разних сочива или огледала, такозваних оптичких концентратора светлости. За Сунчеву електрану веће снаге потребне су велике пријемне површине. У том циљу најпрактичније се показало решење до кога је дошао још Архимед а састоји се у томе што велики број огледала, стално усмерених према Сунцу, баца Сунчеву светлост на једно место, пријемник, који се налази на врху високог торња. Таквих кула — електрана сваког дана има све више у свету.

Прилачнији начин за претварање светлости у „електрику“ представља

онај при којем се електрична енергија добија директно из Сунчевог зрачења. Природа се постарала да нам пружи и ту могућност али за њено остварење потребно је уложити не само доста труда и знања већ и — довитљивост. Ово решење почива на употреби полупроводника, добро познатог и као p-n споја, који чини основу сваког транзистора. У најједноставнијем облику p-n спој се користи као диода која има улогу исправљача. И управо једна таква диода користи се за директно претварање светлости у електричну енергију, разуме се, у облику прилагођеном за ту сврху. Та направа назива се фотонапонски спој или, популарније, соларна хелија.

Електрони су у полупроводнику или везани за атомску решетку или сло-

бодни. Они први, називамо их валентним, у ствари омогућавају да атоми буду међусобно повезани и да образују чврсто стање. За разлику од њих слободни електрони се крећу између атома и тако представљају носиоце електричне струје. Између њих постоји осетна енергетска разлика односно „енергетски процеп“ који се у погодним условима као што је то p-n спој испољава као електрични потенцијал.

Једноставно — ано знате

Што се тиче светлости њу можемо представити као скуп зрнаца, светлосних кваната или фотона. Ако фотон има довољну енергију, а то је углавном случај са фотонима из Сунчеве светлости, он може да пребаци електрон из валентног стања

Ненад Ренух из Осијека послао је Малој пошти писмо у коме је поставио неколико питања: како се из соларне добија електрична енергија, могу ли код нас да се купе делови за сунчани колектор, ко их производи и где могу да се купе. Ненад је пожелео и да објавимо нацрте и упутства како се праве. Уверени као и он да ће ово заинтересовати шири круг читалаца, доносимо још један напис о соларној енергији. Ни овога пута није изостала сарадња Малог програма Школског програма ТВ-Београд. Емисију посвећену проблему добијања електричне из соларне енергије можете да видите данас у терминима резервисаним за Мали програм око 11,40 и 18 часова.

у слободно. Ако се то догоди у области $p-n$ споја, добија се потенцијална разлика. Да сада целу ствар крајње поједноставимо: осветљавајући соларну ћелију на њеним крајевима добићемо електрични напон. Када на ћелију прикључимо неки уређај, као што је рецимо сијалица или миксер, кроз тако затворено струјно коло успоставиће се струја односно моћи ћемо да користимо добијену електричну енергију.

Једина мана — цена

Има више врста соларних ћелија у зависности од материјала од којег су начињене. Међу најпопуларније спадају силицијумске које се праве од кристала силицијума. То су танке плочице, дебљине око 0,2 mm и пречника до 20 cm, на чијим су површинама постављене електроде. Доње се обично праве од алуминијума, никла или сличних метала а горње, кроз које и улази светлост у ћелију односно област $p-n$ споја, не смеју да буду саввим покривене металом да се не би спречио улазак светлости. Зато се оне и праве у облику мреже која покрива површину ћелије. Из свега овог није тешко закључити да је соларна ћелија једна саввим једноставна направа. Она је заправо најједноставнија направа из које може да се добије електрична енергија. А кад се узме у обзир да је силицијум главни састојак стена (кварц је силицијум-диоксид) онда произилази да је соларна ћелија малтене камена плочица, која, додуше,

ради на принципима — квантне механике! Зато соларну ћелију можемо да сматрамо једном од најчудеснијих направа које је човек икад створио. Али пошто је та дивна стварчица? Скупа, чак неколико пута скупља од других електричних генератора.

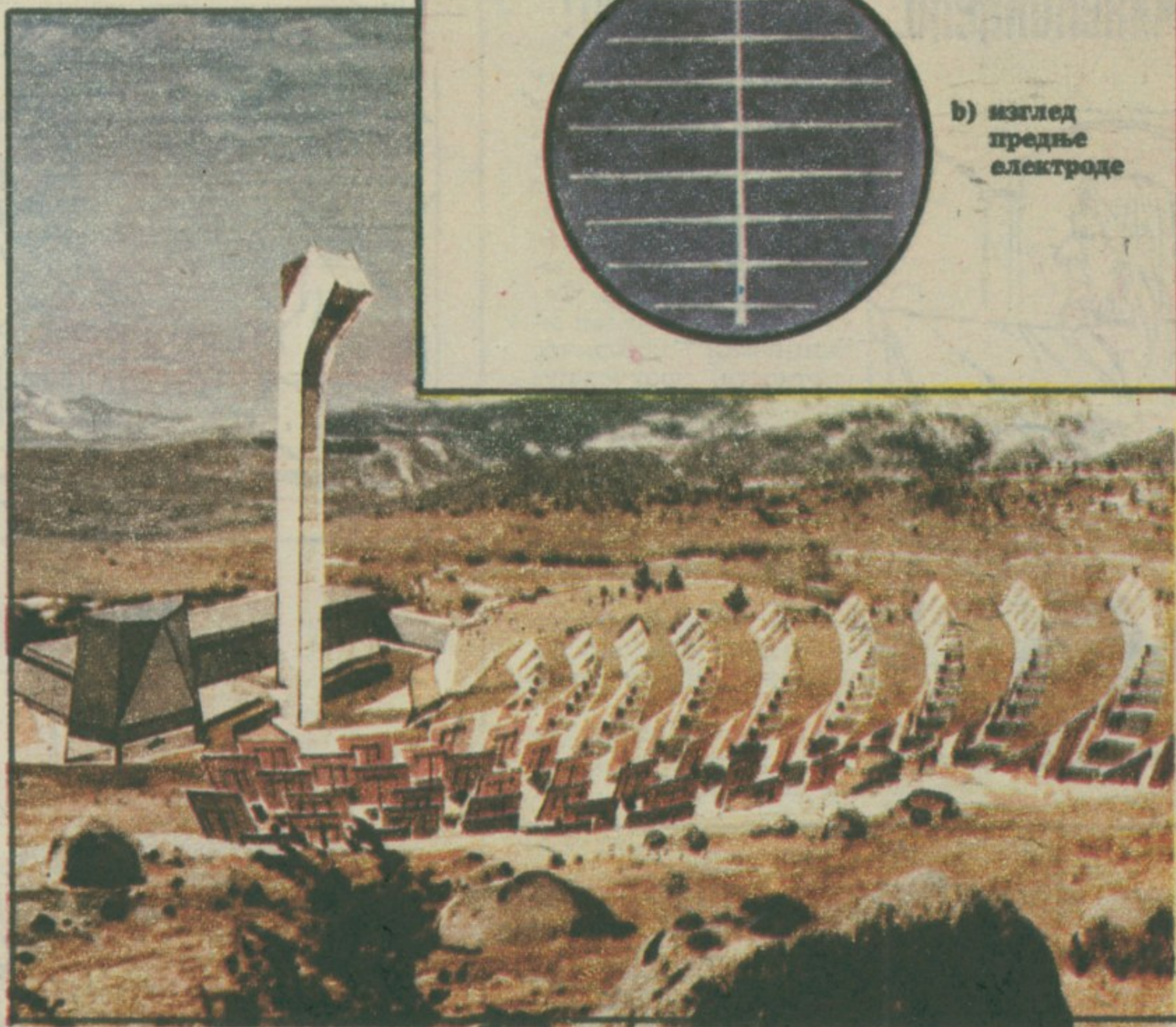
Наравно, то није разлог да научници престану да се интересују за њу. Напротив. Последњих година многи истраживачи, инжењери и изумитељи широм света улажу огромне напоре да цену производње соларне ћелије сведу на разумну меру. И, одиста, она сваке године постаје све нижа тако да се до краја ове деценије може очекивати да ће бити доступна сваком. Соларна ћелија постаће тада врло јак конкурент свим осталим изворима енергије. Уз то, она има неке особине које нема ниједан други генератор: директно претвара Сунчево зрачење у електричну енергију, ради искључиво на бази електронике без икаквих покретних елемената који би се временом хабили, нема никакве делове а то значи ни резервне, нити јој је потребно сервисирање, ремонт и слично. Соларна ћелија не даје никакве продукте који би загађивали околину, век јој је, теоретски, неограничен, а практично веома дуг. Она је и лакша од било ког другог генератора, крајње једноставна, прави се од тако распрострањеног и приступачног материјала као што је камен. Да бисмо

набројали све предности соларне ћелије, требало би нам још доста папира па се зато и заустављамо. Додаћемо још само да овај електрични генератор као енергетску „сировину“ троши Сунце, свима доступан извор енергије.

Шта над Сунце зађе?

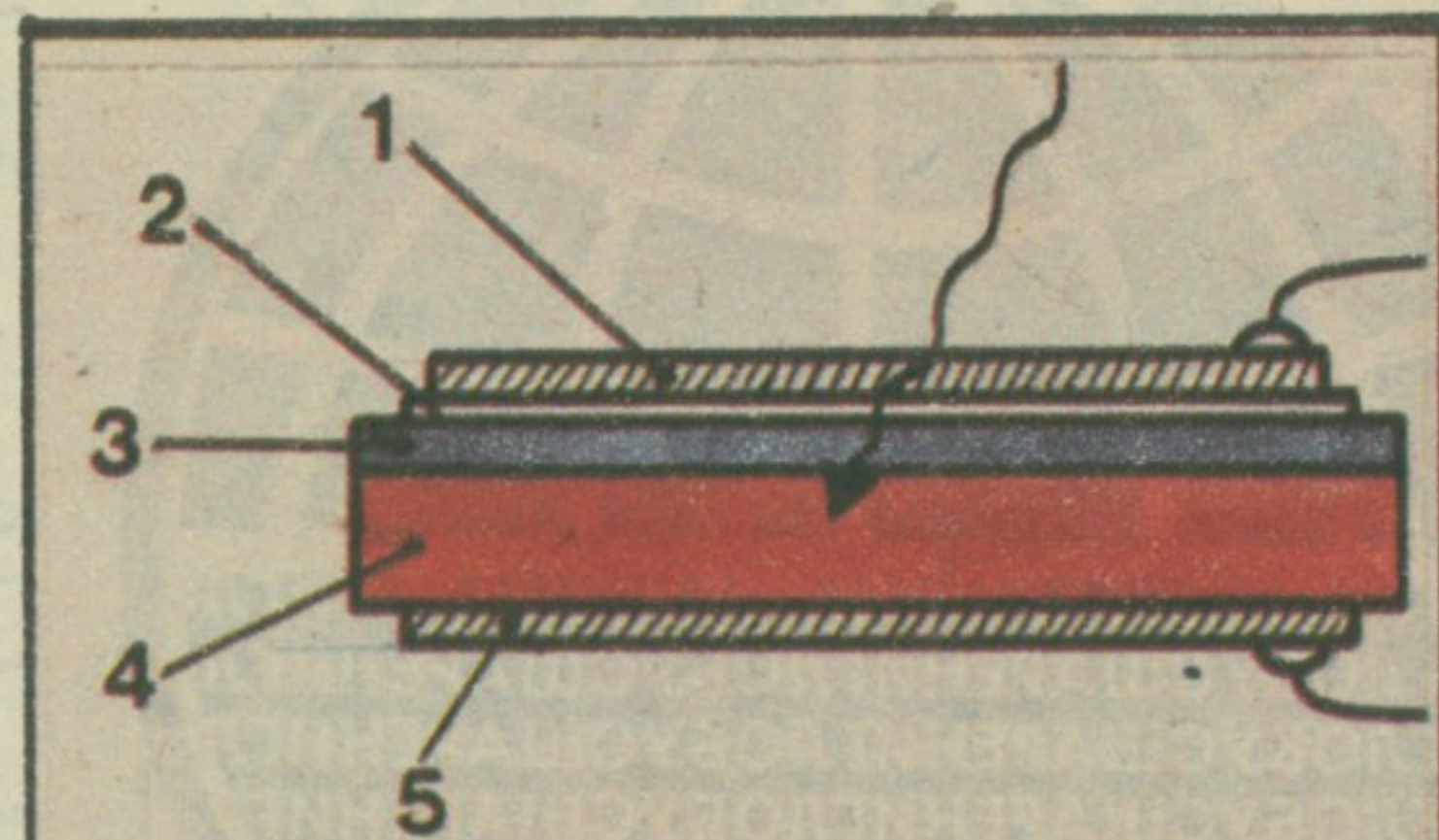
Али, да се вратимо самој ћелији и њеним основним карактеристикама у функционалном погледу. Када је обасја Сунце, силицијумска ћелија даје електрични напон од око 0,5 волти а јачина струје зависи од

Сунчана кула — електрана снаге 2 милиона вати у француским Пиринејима

њене површине и степена корисног дејства. Пошто је реч о диоди, струја је, разуме се, једносмерна. Сада се у свету углавном производе ћелије чији је степен корисног дејства 15 одсто. Пошто Сунце на квадратни метар даје око 1000 вати, то значи да ћемо ми, посредством ћелије, добити 150 вати. Појединачне ћелије су обично величине 100 cm² и на Сунцу дају 0,3 V и 3 A односно око 1,5 W. Да би се добио већи напон, ћелије се везују на ред а повећање струје постиже се везивањем у паралелу. Више тако везаних ћелија чини соларни панел.

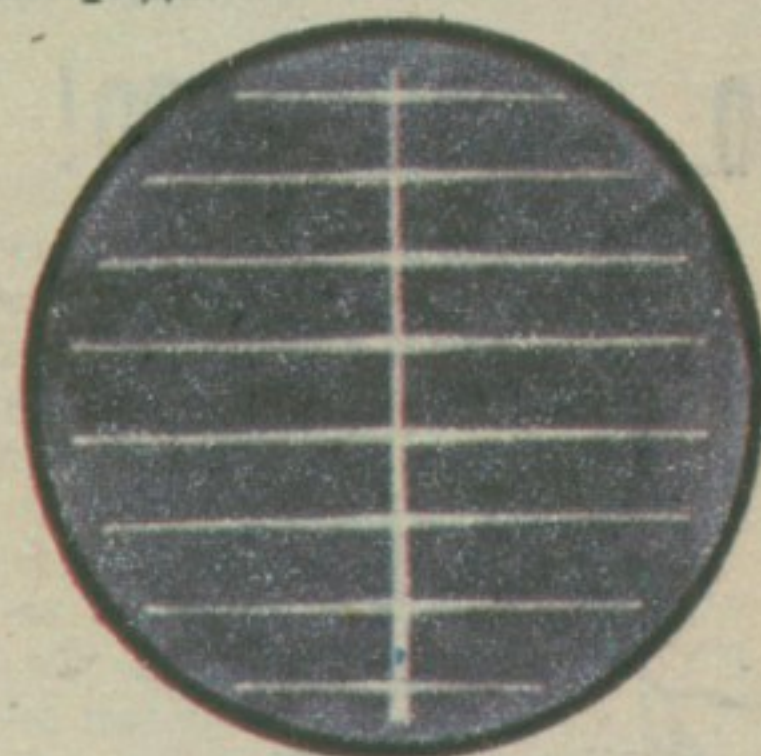
С обзиром да Сунце није стално на небу и да је често заклоњено облацима, на соларни панел се прикључује акумулатор који обезбеђује електричну енергију у међувремену.

Соларна ћелија:

а) попречни пресек

- 1) предња (горња) електрода
- 2) антирефлексни слој који спречава одбијање светлости.
- 3) p — слој
- 4) n — слој
- 5) задња (доња) електрода

б) изглед предње електроде

На крају, рећи ћемо нешто и о напорима да се обезбеди што јефтинија соларна енергија. Последњих година много се ради на покушајима да се „заобиђу“ окупаци кристали силицијума који представљају највећу ставку у производњи соларних ћелија. Ти покушаји су и уродили плодом па се кристали замењују танким слојем силицијума у аморфном (некристалном) стању на јефтиној подлози, стаклу или металу. У неким земљама као што су САД и Јапан већ се кренуло са серијском производњом аморфних силицијумских соларних ћелија и сигурно је да више није далеко дан кад ће светско тржиште бити преплављено тим јефтиним соларним генераторима.

У нашој земљи процеси производње силицијум-

ских соларних ћелија развијени су у Институту „Борис Кидрич“ у Винчи, ИХТМ у Београду, Институту за електронику у Љубљани, Институту „Руђер Бошковић“ у Загребу. Неке фабрике као што су ЕИ — Ниш и „Ис-кра“ — Крањ започеле су и малосеријску производњу али не за широко тржиште. Тако се, на жалост, соларне ћелије код нас још не могу набавити. Међутим, како „Борис Кидрич“ организује општејугословенски пројект рада на освајању производње аморфних силицијумских соларних ћелија, треба очекивати да ће и код нас ускоро почети да се раде за широко тржиште. Наравно, уз један предуслов — да се обезбеди подршка научних заједница и индустрије.

Проф. др
Бранко Лаловић

Микеланђело, Микеланђело!

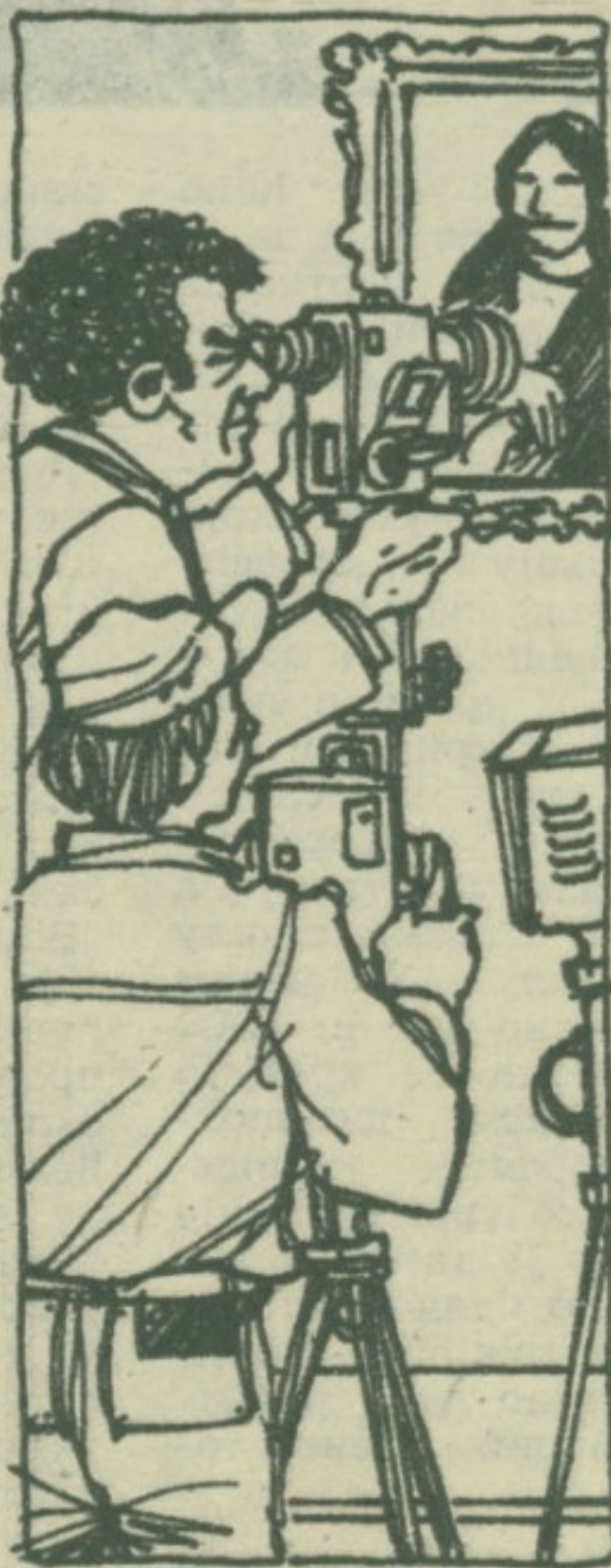

Поред људи који се баве уметницима и њиховим делима увек постоје и они који просто обожавају да изнесу различите небитне али пикантне детаље из живота великих стваралаца. Тако је недавно један италијански историчар уметности, проучавајући период од неколико година док је генијални италијански сликар и скулптор Микеланђело Буонароти исликавао свод Сикстинске капеле, дошао до закључка да се уметник за то време (почетак 16. века) није окупао најмање четири године!

Како је дошао до овог „открића“ — о томе нема ни речи.

Мона Лизина тајна

О портрету „Боконде“, који је урадио генијални Леонардо да Винчи, толико се писало и говорило али њен загонетни осмех, тако бар мисти сматрају, ни даље није откопчан. Сада Џон Азмус, физичар-занесеник из Сан Дијега, покушава да докаже да је њен непоновљиви осмех последица чињенице да је Мона Лиза осликана нага. Пошто ту своју теорију наравно не може да докаже, мораће да добије специјално одобрење да чувени портрет изложи компјутерској обради. Сliku ће добити толико увећану и разложену на 5 милиона ситних делова и у сваком том делићу испитиваће интензитет боје. Нада се да ће успети да докаже да је „Боконда“ прво насликана нага а да јој је Леонардо тек касније додао одећу.

Флота под морем

По статистикама које се уредно воде у великом британском осигуравајућем друштву „Лојд“ из Лондона готово сто бродова сваке године доживи тешку хаварију и неповратно тоне, на срећу веома ретко са посадом. На основу прорачуна стручњаци „Лојда“ сматрају да најмање два милиона бродова разних држава лежи на дну океана и мора.

Четрдесетогодишњи Енглец Девид Скот — Каупер први је морнар који је успео да два пута обиђе Земљину куглу, и то потпуно сам на малој једрилици. Једном је пловио са истока на запад, а други пут са запада на исток. У мају прошле године Скот Каупер вратио се са својом једрилицом „Оушенбауд“ у луку Плимут после пловидбе од 509 дана. За то време храбри морнар превалио је 80.000 морских миља. У време бонаце, усамљен морепловац забављао се читањем, играо је шах с малим шаховским компјутером и — безуспешно покушавао да сложи Рубикову коцку!

Двоструки рекордер

Не знају шта ће

Студенти на америчком универзитету у Ајови одавно се такмиче ко ће бити бољи у игри — „квотер (четврт долара) у кригли пива“. Наиме, циљ ове безумне игре је да се новчић стави на ивицу стола, да се палцем и кажипрстом баци што више у ваздух и убади у криглу

пива коју онда треба испити у што краћем року. Многи студенти прогутају и новчић, а само ретки имају срећу да га нормалним путем и избаде из тела. На жалост, већина мора да се подвргне операцији да би се ослободили овог парчета метала.

400 решених случајева

У лето прошле године у канадској провинцији Онтарију почели су, час ту час тамо, да избијају шумски пожари. Било је опустошено неколико хиљада хектара. Посумњало се да су пожари подметнути. Истрагу о пожарима преузели су, поред криминолога, научници једне нове специјалности — судски метеоролози. Они су прикупили податке о временским приликама у дане избијања пожара и унели на карте тачна места где су се догодили. Показало се да је у те дане време било изузетно лепо, а да су пожари избијали увек крај ауто-путева, на местима с којих се пружа леп видик. Закључак стручњака: кад је време лепо, туристи — аутомобилисти застају на неколико минута, уживају у шумском пејзажу, нагине неколико снимака и мало се одморе. Трава испод аутомобила заустављеног на ивици пута загревала се од цеви за испуштање гасова и палила. „Пожар“ је био олакшан утолико пре што данас

сви аутомобили у Канади и Сједињеним Америчким Државама имају конверторе који омогућавају догоревање штетних и испушних гасова, чиме се штеди енергија. Температура конвертора износи до 700 степени. Пожари су престали да избијају кад су тог истог лета на опасним тачкама у шумама бетонирани мали платои за заустављање возила.

Једном су метеоролози у Торонту помогли да се открије убица: у торби жртве био је пронађен мокар и згужван кишни огртач од танке пластичне масе. Метеоролози су лако утврдили да је тог дана киша падала у само два рејона Торонта. Полицијском истрагом у тим рејонима преступник је био откривен већ после неколико часова.

Заједничком акцијом метеоролога и криминалиста у Канади је досад решено 400 случајева. Нова наука сада се предаје на два канадска колеџа за образовање полицајаца.

Детлићи и пластично дрвеће

Када је једна врста гусеница које прождиру пуполке лишћа преплавиле шуме у америчкој савезној држави Охајо, стручњаци су одмах предложили најбољи лек: привући у шуме зеленог детлића, природног непријатеља ових гусеница, и омогућити му да се ту размножава. Али, појавила се једна препрека: непосредно пре појаве гусеница из шума су била уклоњена сва сува стабла, а како детлић гради своје гнездо само на сувом дрвећу, сада није имао где да се настани.

Зоолози са Охајског универзитета предложили су да се суво дрвеће замени дрвећем од пластичне масе, тачније од полистиро-

ла. Детлићи нису били пробирачи па су у 42 од 50 вештачких стабала избушили рупе. Међутим, гнезда ипак нису направили нити су у њих била положена јаја. Показало се да зелени детлић привлачи женку на тај начин што својим кључањем изазива вибрирање коре. На вештачком дрвећу коре није било. Стручњаци су онда били приморани да вештачко дрвеће обложе вештачким кором која је са успехом одиграла улогу резонатора за време прошлогodiшњег парења детлића.

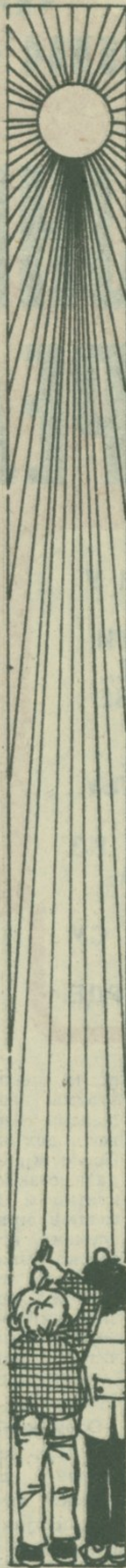
Све би било много једноставније када би људи пустили да старо дрвеће остари и истрнули у шуми у којој је и никло.

Сунчани град

Кроз двадесет четири године у Аустралији треба да никне град „с најчистијим ваздухом на свету“. За место његовог настајања одређена је пространа пуста област на истоку континента, у близини Бризбејна. Стручњаци су замислили да овде подигну зграде за становање у облику зарубљених пирамида. Једна од таквих експерименталних пирамида већ је готова. На њеном крову налазе се сунчани колектори — својеврсне „каде“ са задрженим дном у којима се Сунчевим зрацима вода загрева до плус 60 степени С. На јужној фасади монтирани су полупрзволнички елементи који оветлост претварају у електричну струју. Та енергија користи се за осветљење, рад кућних електричних апарата, клима-уређаја и телефоне. Чак се и храна може кувати помоћу дневне светлости — на лонце и шерпе усмерава се Сунчев зрак одбијен од нарочитог огледала.

Сунчани град, у коме неће бити термоелектрана које поред струје стварају и шум, планиран је за четири хиљаде кућа и 15 хиљада становника. Према замисли, у овом граду неће бити ни обичних аутомобила. Паноји са сунчаним батеријама обезбедиће напајање акумулатора електроаутомобила.

Пројект за сунчани град израдили су стручњаци Квинслендског универзитета — чланови удружења научника који се баве проблемом искоришћавања сунчеве енергије. Приликом изградње биће коришћени и проналасци енглеских и јапанских стручњака.

Разговорна птица

Свој однос према пресељењу у други град папагај Петко изражава сасвим одређено: „Ваш ми је драго што сам дошао у Волгоград“. Живећи на северу, он је не једном казао својим укућанима: „Хајдемо на југ, овде је хладно“.

Речник све птице толико је велик да се с њом могу водити разговори на разне теме. Мали папагај стално пита главу породице: „Вјачеславе Ивановичу, шта пишу новине“. Најмлађег у породици он стално опомиње: „Игоре, ради задатке“. Домаћици се најчешће обраћају молбама: „Гаља! Отвори кавез, хоћу мало да летим. Седим иза решетака у овој тамници влажној... Гаља, дај

Петку да једе... Хвала на чашћењу... Пријатно, добар апетит“.

Петко са задовољством „дева“ украјинске песме које чује од домаћице. Ипак, највише воли да прича о себи. Чак и док пада у сан, он псваља: „Петко је лепотан! Добра птица. Паметна је сн главица“.

Папагај Петко је тек три године у породици у којој је научио да говори. „Учитељица“ му је била домаћица која се веома трудила да Петко изговори своју прву реченицу „Петко је добра птица“. Али, чим је савладао те речи, учење је пошло брже. Данас Петко чак сам саставља нове, сложене конструкције. Недавно је изненадио своје укућане новим разговором: „Дррррр. Ало! Слушам те. Здраво! Ђао!“

Јапанац — афрички поглавица

Јапанци су се, који послом који из знатижеље, раширили по целом свету. Кажу да је у амазонским джунглама један антрополог успео да пронађе индијанско племе које „никада није видело белог човека“, а када је отишао у шатор њиховог поглавице, нашао је транзистор на коме је писало „Made in Japan“. Поголавица је транзистор добио од Јапанаца а изјава да нико из племена никада није видео белог човека стајала је и даља пошто је Јапанац ионако био жут.

Ово је вероватно виц али је зато истинита прича да је недавно једно афричко племе из Гане прогласило Јапанаца за свог поглавицу! Кијоши Такеи, стар тридесет осам година, један је од добровољаца који је као изасланик јапанских владиних институција боравио у селу Анова у близини

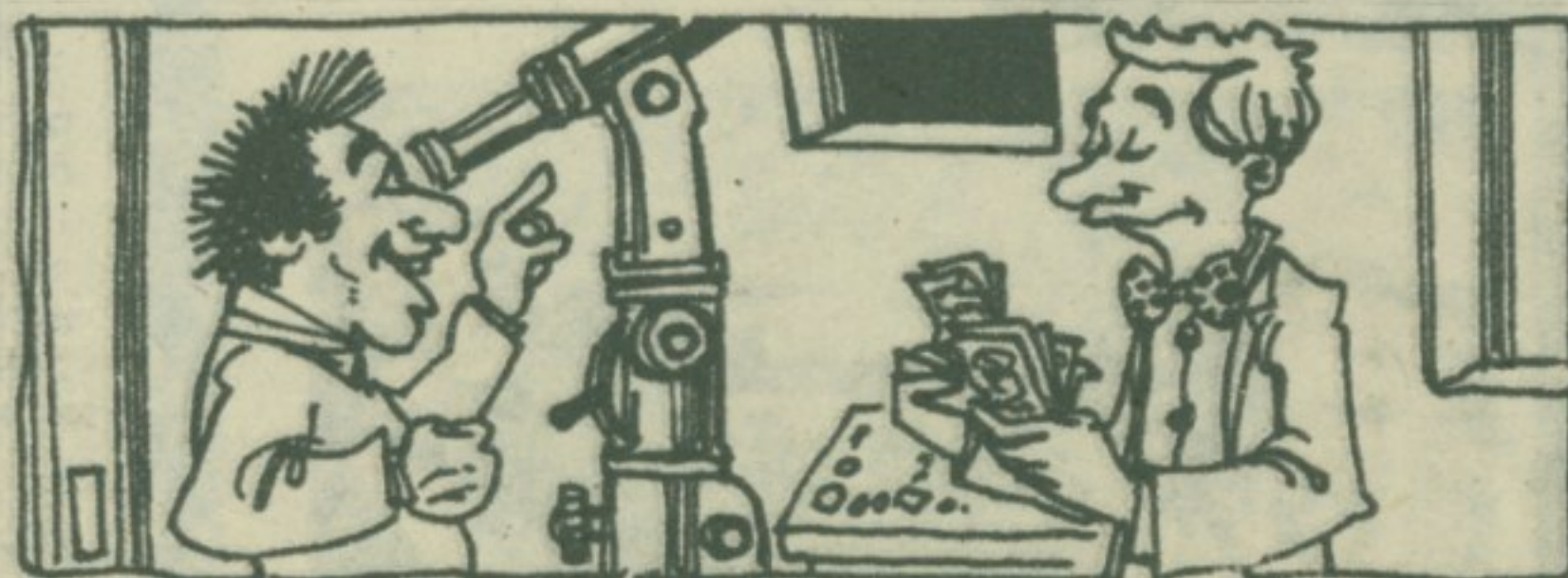
Акре где је помогао у побољшавању животних услова у селу, лечио његове становнике и помогао им колико је могао својим знањем. У знак захвалности Кијоши је недавно свечано проглашен поглаварем села а у његову част приређена је традиционална свечаност. Јапанац, који је морао да задржи наочаре да би видео своје саплеменике, ишаран је ратничким бојама, а припадници племена извели су пред њим пригодан програм док је седео испод великог сунцобрана. Сада се Кијоши приближава времену када ће, због истецања мандата, морати да се врати кући па је написао својој жени да размишља о могућности да је позове да дође у Гану и заувек остане са њим да живи у селу које га је почастовало таквом пажњом.

Већина звезда познатих науци откривена је тек пошто је прошло оно романтично доба кад је свака звезда добијала своје име. Данас су звезде познате по бројевима које су им придодали аутори разних астрономских каталога.

Ово је искористио неки довитљиви и предузимљиви Американац из Калифорније: он нуди да сваком оном ко му унапред пошаље двадест пет долара обезбедити вечност „међу звездама“, односно да његовим именом или именом вољене особе назове једну од нумерисаних звезда. То име ући ће у специјалан каталог, а сваки „поручилац“ добија и карту звезданог неба с тачно означеним местом налажења „својих звезда“.

Распродаја звезда

Гутачица шпaгeтa
Дона Мајело:
сто метара
за 27
секунди

ФЕСТИВАЛ ГИНИСОВИХ РЕКОРДА

НАЈНЕОБИЧНИЈА ПРЕДСТАВА НА СВЕТУ

Тиха долина Фак у јужној Аустрији наједном је почела да подрхтава од музике која је затрештала „до даске“. Све путеве и ливаде у околини села на обалама језера преплавили су блех-оркестри са музичарима обученим у националне ношње и уз звуке маршева и мазурки као река се слили у локални спортски центар где је грлати водитељ програма покретне дискотеке преко микрофона позивао мештане, туристе и све радознале да дођу под кров Барнума и присуствују најнеобичнијој представи на свету.

А у сали — у необичном амбијенту који као да је украден из неког Фелинијевог филма — Француз Лотито, са лицем гладијатора, најпре показује публици оштрицу жилета који затим мирно ставља у уста и

ЈЕДАН ЈЕ
НЕНАДМАШАН У
ЧЕРУПАЊУ
ПИЛИТА, ДРУГИ
ЈЕДЕ БИЦИКЛЕ,
ТРЕЋИ НАЈБРНЕ
СЕЦНА
КРАСТАВЧИЋЕ.
ЧИТАВУ НЕДЕЉУ
ДАНА
„ШАМПИОНИ“ ИЗ
СВИХ КРАЈЕВА
СВЕТА
ПОКУШАВАЛИ СУ
ДА ПОСТАВЕ
НАЈЛУЂЕ РЕКОРДЕ.

Маратонска вожња
тобоганом у саони-
цама намазаним па-
рафином

после неколико покрета зубима, као да је коцка шећера, мирно га гута. И тако, док вам не досади. После жилета на ред долази стакло које Лотито иситни и поједе до последње мрвице. У међувремену водитељ промогласно узвикује и понавља да је Лотито већ постигао рекорд који још нико није оборио: за само петнаест дана појео је читав бицикл, укључујући кочнице, педала, и ланац.

Овом необичном тачком започела је Недеља Гинисове књиге, први светски фестивал најзамљивијих, најчуднијих и најлуђих рекорда. Приредбу организује сваке године у другом месту фабрика пива из Ирске

Најдужи бркови: метар и
шездесет центиметара

Дин Чепмен је припала титула нај-
успешнијег гутача ватре на свету

што је такође својеврстан
рекорд.

760 снелета

У ствари, представа у
Факу послужила је Гини-

која носи Гинисово име а
заслужна је и за објав-
љивање његове прве
књиге која је од 1956. до
сада продата у преко пед-
есет милиона примерака

СЛИКА У НОВИНАМА

НАШОЈ ОПАСНОЈ ИГРИ ИЗЕНАДА ЈЕ
ДОШАО КРАЈ А ДА МИ ТО НИСМО НИ
ЗНАЛИ. СНИМИО НАС ЈЕ РЕПОРТЕР „ПО-
ЛИТИКЕ ЕКСПРЕС“.

Било је то у време
Бкад су се у Београ-
ду појавиле прве
ролшуге. Мојој срећи није
било краја кад сам их и
ја добила. Тако сам могла
да се придружим дру-
штву из улице. Сваког
дана после школе срећни
и важни скупљали смо се
у Студентском парку,
нашој јединој оази на
асфалту. Цела клапа је и
становала у истој улици,

ишла у исту школу, де-
лила исте бриге и возила
ролшуге. У почетку је
клапа била само са Сту-
дентског трга да би се
касније проширила и на
суседне улице. Убрзо су
нам стрмине у парку по-
стале претесне па смо
морали да потражимо
боље стазе.

Неко је предложио да
одемо на стрму улицу ис-
под Природно-математич-

Положај за фотографисање

су да пласира своја издања у земљама које је досад на неки начин заобилазила грозница рекорда што годинама већ тресе његове сународнике, Енглезе. О Американцима и да не говоримо. За сву прилику позвани су сви „најлуђи“ рекордери који су и сами били олушевљени идејом тако да су се представили публици не тражећи никакву награду јер, како су листом изјавили, најважније им је то што су се њихова имена појавила на страницима једне овакве књиге. Дона Мајело, на пример, допутовала је из Лас Вегаса где ради да би показала како за само пола минута може да поједе сто метара шпaгeтa. (Погођате, она је пореклом Италијанка).

Потпуно збуњен Холанђанин Вилхелм Клајн, који већ има близу седамдесет година и још ради као службеник у једној банци у Женеви, једва се дотетурео до средине позорнице и признао посетиоцима да се јако слабо оријентише у простору. Али је зато брже од компјутера израчунао тридесети корен

стоцифреног броја. На то је утрошио само минут и по.

Публика је дуго аплаудирала и Енглезу Полу Линчу који званично ради као спасилац на базену али је, поред тога, и рекордер склековима — на једној руци! Обучен у свилени јапански кимоно Линч је пред безбедностом публиком начинио ништа мање него 760 склекова. Та иста рука га је касније ужасно болела, али не од склекова како сте помислили већ од аутограма које је морао да подели те вечери.

Дисно-цонеј — ренордер у пољупцима

Програм је настављен тачком трбушног плеса који је извела плесачица из Њујорка Сабра Стар: пуних сто часова треперења трбушних мишића — непрекидно два дана и две ноћи! За њом је Дејв Ворд, диск-џокеј енглеског Радио-Пикадилија, разменио пољупце са 4.079 девојака које је љубио истим жаром, и без престанка пуних дванаест

часова. „Човек лопта“, висок метар и шездесет и тежак преко сто килограма дошао је на идеју да скаче преко столсва дочекујући се на стомак који користи као амортизер, а најбржи „сецкарош“ краставчића на свету исекао је на танке листи-

Најмањи бицикл који је неко икада конструисао. Где само наћи возача?

Ланац од људи око језера — дугачак осам километара, опет један рекорд

ће дванаест огромних примерака за мање од десет секунди!

Девојчица Дениз подвучи се испод мотке постављене на висини од свега четрнаест центиметара не додирујући земљу ниједним делом тела осим, наравно ногама.

Лудовање је настављено до следећег јутра уз обилато заливање пивом. У међувремену су Теренс Расел и Роберт Прајнц покушали да оборе два друга рекорда. Расел је својим непотопивим кануом начинио хиљаду кругова у леденој води језера а Прајнц сишао маратонском стазом за боџ на санкама премазаним парафином! Обојица су успели да оборе досадашње рекорде и уђу у Гинисову књигу рекорда.

Д. В.

ког факултета. Предлог је прихваћен с сдушевљењем. Али, све би било добро да се није појавио проблем: како се попети узбрдо јер је стубина прилично велика? Решење је брзо нађено јер су том улицом сваки час пролазила кола тако да

омо се хватили за браник и довлачили се до горе, па се спуштали опет доле и тако док није пао мрак, сваки дан. О опасностима нико није ни мислио, чак ни кад је Олгица сломила ногу. Она је свага долазила сваког дана са гипсом и посматрала нас с тугом.

Нашој опасној игри изненада је дошао крај, а да ми то нисмо ни знали. Снимио нас је репортер из „Политике Експрес“, а слика је изашла у гро-плану са пригодним текстом.

Дан је прошао као и обично, вратила сам се

кући залихана али и срећна. Сећам се да је ручак већ био на столу. Мама и ујак само што се нису вратили са посла. Прво се појавио ујак. По обичају је сео и пре ручка прелистао новине. Читао их је и у једном тренутку се уозбиљио, значајно ме погледао и позвао. У мноштву слика једног тренутка нисам ништа видела. Тек кад ми је показао слику на којој сам препознала моје друштво у уобичајеној пози како се хватају за браник све ми је било јасно. Али себе нисам видела у том часу. Ја не, али ујак да. Показао ми је једну ногу са просеченом патицом и питао:

— Јеси ли ти то на слици?

— Не — одговорила сам као из топа надајући се да ћу се тако извући батина. Али за све је било касно. Последње што сам чула било је ујаково: „Још и лаже“, а онда су почеле да плушате батине, прво шамари, а онда и није бирао место где ће ме ударити. Ту се одмах нашла и нана која је свесрдно помагала ујаку,

а онда се придружила и мама и на крају више нисам знала ко ме бије. Цела сам бридела од удараца. Узбуђива и спасна игра на ролшуама неславно се завршила.

Сутрадан кад смо се скупили у школи нико ништа није говорио. Некоме су се и виделе маснице, а некоме и не. Али нико од нас није прошао без њих. Више нам није падало на памет да идемо тамо и убрзо смо се вратили Студентском парку. Он нам више није био недовољан за спуст. Тек после неколико дана, кад су моприде прошле, почели смо да причамо колико је ко добио батина и слатко се смејали мада нам заправо није било смешно, али ко би то од нас признао? Можда ће се неко од старог друштва ако ово прочита и сетити тих година, првих ролшуа, сулуде возње и свакако батина које се памте као што ћу их и ја док сам жива памтити.

Проф. Татјана Ранковић-Петровић, Београд

(хонорар 1000,00 дина)

*Детје тело кутељ
шражи
Јер ја свежи, јер ја
снажи
Нежну беду ти опе-
ри
"DAFINA" са њим изабери!*

**ЕПП
НА ПРЕДРАТНИ
НАЧИН**

**Цвеће и преда заливајући водом
а радњу РЕКЛАМОМ**

Примативне проспекте, летак, поштом, природне, ствари од укуса, парови, опрему, ствари од укуса и ствари од укуса, добити је једино код грађанског предузетника

ОДМ... 2... 01
26249 ВУКА КАРАЏИЋА 18

ЕПП — економско
пропагандни програм,
огласи. Оглашава се
на радију, телевизији, у
новинама. Некад није било
телевизије, али је зато ра-
дио нудио лек против твр-
де столице. Док су хавај-
ске гитаре свирале и доча-
равале живот под палмама,
спикер је баршунастим
гласом обавештавао оне
које је стисла мука:
„Купујте Франц Јозефо-
ву горку воду, она сигурно
отвара“!

За исту бољку реклами-
ране су и таблете дармол.
Како су се обично узимале
увече пред спавање, влас-
ник радње која их је про-
давала објавио је и рек-
ламу с одговарајућим тек-
стом:

„Док ви спавате, дармол
ради“.

Пургатив који је дело-
вао брзо био је обложен
чоколадом, па није било
тешко натерати децу да их
узимају. Али, деца се чо-
коладна слобода оследила,
те се догађало да смажу
целу кутију таблета. Није
тешко замислити како су
после трчкарали градом
држећи се за панталоне.

**Љубав расте —
талас среће пири**

Тридесетих година овог
века мала београдска фир-
ма која се бавила саста-
вљањем огласних текстова,
нудила је своје услуге па-
тетичним узвиком:

„Цвеће треба заливати
водом, а радњу рекламом!“

Да женске трепавице,
украш лица, могу брзо да
расту обавестила је Омниа
из Загреб:

„Трепавице добијају брз
раст помоћу апарата азиј-
ски сок“.

Старији читаоци сећају се
радио-апарата марке Са-

турн. Били су мало каба-
сти и тешки. Продавцу мо-
ра да је шкрипао посао
кад је у неколико наварата
објавио оглас:

„Да је Јованча Мицић
„из Јагодину“ имао Сатур-
нов американски радио-
апарат, он не би морао
„сас бисаге“, „сас прازی-
лук“ и „сас глобус“ да пу-
тује око света па да се
враћа у Јагодину с пара-
ћинске стране.“

Предратни свет много
шта је знао, али је тек из
рекламе којом се нудила
на продају енциклопедија
први пут чуо да њеном
куповином човек може да
постане чудо природе.
Реклама је гласила:

„Ко набави Њирлски
лексикон, свезнање, тај ће
имати резервни мозак...“!

Некад је био у моди
шпорет „Вулкан“. Продав-
ци су га нудили у стиху:

„Љубав расте, талас сре-
ће пири, ето „Вулкан“ ка-
ко кућу смири. Све за сто-
лом са радошћу дише, е па
лотле, а куда ћеш више!“

Можете ли да замислите
песника Буру Јакшића
при светлости свеће у сво-
јој сиротињској соби у
Скардарији како разми-
шља рекламу не би ли за-
радио који динар. Он бра-
лат, а саставља текст који
треба да продаје жилете!

„Од Саве па до Роне сви
траже жилете „Орионе“. Јер
брију браду сваку, најтврђу
секу длаку. За новац се лако
купе, а врло се тешко тупе.“

Ко би рекао да су у
прошлости даме ославља-
ване тако и кад су носиле
вунене чарапе?! Велики
оглас у новинама поручије:

„Даме, требате ли чарапе
свилене или вунене...
„Шармез“.

Болест је болест. Неком
оболи рука, неком нога,
лечи се и жетудац, јетра,
живци. Болница није хотел
да се бира гледањем слика.
И поред тога, пре рата је
изашао и овај оглас:

„Нервно оболеле прима
на лечење санаторијум
Београд, Звечанска 4.
Тражите проспекте!“

Филм до краја у боји

Мушкарци у годинама!
Многи остају крпки, али
снага постоје под тере-
том времена. Како је обно-
вити, чак вратити? Радио-
реклама је нудила опас:

„Мушкарци... покушајте
са... таблетама! Апотека
Делини, Кнез Михаила
1.“

Да ли намерно или не,
рекламу је пратила песма
„Увело лишће“. Чује се и
данас, а компоновао ју је
Жозеф Козма. Давно.

Ни изглед није занемар-
љив. Зашто би се куповало
ново одело кад постојеће
може да се однесе на хе-
мијско чишћење.

„Да будеш елегантан,
шик и господарски да и-
маш лик. Одећа твоја ти
повери, солидну радњу и-
забери која опада у први
ред то је само ПАРО-
ВАЛЕТ“.

Средином јануара 1935.
биоскоп „Валкан“ дао је ог-
лас:

„Данас последњи дан
ГЛАС КРВИ страховите
борбе са Индијанцима“. Очигледно, Индијанци су
били моћан непријатељ, а
неко кренуло на њих па
ком обојци ком опанци!

Рекламирајући филм
„Жена која зна шта хоће“
биоскоп „Коларац“ је на-
јавио и филм „Вакс музе-
ум“ речима:

„Ускоро највећа сензаци-
ја коју је Београд до данас
видео, од почетка до краја
у природним бојама. За
младеж испод 16 година
забрањено од државне
филмске цензуре због је-
зовитих и страшних при-
зора“.

Фирма „Црвена кула“

производила је и продавала
вина. Власник Мозер во-
лео је да рекламира свој
производ у стиху. Једном
би стихотворци склепали
ово, други пут оно, тек он
је био задовољан, све му је
лепо звучало. На пример:
„Вавилонска кула из
давних времена због несло-
ге пусте није довршена. А
ЦРВЕНА КУЛА стоји као
стена јер сви сложено хва-
ле добра вина њена.“

Или:
„Винко Лазар од повоја
волео је вино пити, ал на
њему морао је знак ЦР-
ВЕНЕ КУЛЕ бити.“

Ипак, све то није ништа
у поређењу са животом. А
у животу Мозер је на са-
мрти поверио синовима ве-
лику тајну:

— Децо, да знате, ако
вам икад затреба, вино се
може правити и од прож-
ња!

Да је народ знао од чега
је дотле Мозер справљао
вино!?

Спасоносне три длане

Како да мајка примети
да синовљева кошуља није
довољно избељена осим
ако се у новинама не поја-

РЕЗЕРВНИ МОЗАК

Да је
**ЛОВАНЧА
МИЦИЋ**
из Јагодина
имао

САТУРНОВ амерички
РАДИО апарат, он већ
морао „сас бисаге“, „сас прати-
лук“ и „сас глобус“ да патује око
света, па да се враћа у Јагдину
с парафинске стране.

SATURN

Поштом 19
Београд
Телеф. 26-767

ДАРМОЛ
ЧОКОЛАДА ЗА ОТВАРАЊЕ
делује блага и сигурно
Не шкоди!

Одобрено од Министарства социјалне заштите и народног здравља С. Бр. 249 од 19. II. 1932.

И ВУНЕНЕ ЧАРАПЕ

Венора и њена галија робнјаша из океану од свиле! Још невиђене сензације!

ТОН БИОСКОП КОЛАРАЦ

Данас раскошна премијера:

ЕВИНО ОРУЖЈЕ

Хипер-модеран тон филм темпераментног садржаја са без-
број луксузних тоалета из највећих модних кућа целог света.

Ревизије са 200 дивних играчица у фантастичним ко-
стимима од њеног перја. — У главним улогама

ВИЛИАМ ПОВЕЛ — БЕТИ ДЕВИС — ВЕРИ ТИСДАЛ.

Производња: Warner Bros film — New-York

Додатак факс новости и најновији „Warner Bros“ музички филм: „Бора Минсвић и његови хармоникаши“.

УСКОРО ОПЕТ РУСКА ПРЕМИЈЕРА

ПЕСМА НА ВОЛГИ

ПЕСМА НА СЧАЊИ
САВРШЕНА ГЛУМА — Дивне мелодије

НЕ ЗАБОРАВИТЕ!

Сваки наш програм је прворазредна сензација,
јер поред највећих филмова америчке продук-
ције, једини у Београду добили смо и прика-
зујемо одличне и скупе руске тон-филмове.

У ПРИПРЕМИ милионска СЕНЗАЦИЈА

КРИК СВЕТА

Бесмртно РЕМЕН ДЕЛО у коме глуми
10,000.000 незнатних хероја!

Почетак 3, 5, 7, 9.30 ● Цене 10, 15, за децу 5.- ● У 3 сата сва места по 10 дин.

згинули су на огласима
новац.

„Белава мушкарци! Не
будите предмет подсмеха!
Нови научни проналазак,
брз раст на ћелавим ме-
стима. Пошаљите нам још
данас три длаке из ваше
косе. Бесплатно сва упут-
ства. Интеркозма Париз.“

То је био садржај огласа
који је једног дана осва-
нуо у дневној штампи. Ра-
зуме се, упутство је било
бесплатно, али је садржа-
вало обавештење на коју
адресу у Паризу да се по-
шаљу длаке и — новац!

Из Југославије су покр-
лила писма. У сваком по
три драгоцене длаке, мо-
жда последње власи с гла-
ве. Није требало дуго да се
открије превара. Какав ин-
ститут, који лек! Пукла је
брука. Народ се кидео од
осмеха, онај који није био
ћелав.

Мали огласи зврцали су
од продаје букових цпа-
ница, већих и мањих, са
чворовима и без, опакова-
них и на гомили. Тражиле
су се куварице, праће,
шваље, а један несретник
који никако није могао да
нађе жену и свије поро-
дично огњиште упутио је
ватај:

„Тражим провизацију.
Адреса на алминистрацију
„Политике“ под 1935!“

Миленко Тодоровић

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

Поручник
Блублири:

ДУХ СА ЗЛАТНИМ МЕЦИМА II ДЕО

ВЕРНЕР АМА-
ДЕУС, ЗВАНИ
ПРОСИТ,
И ВАТИ, НЕ-
ГОВ БИВШИ
ОРТАК - НА
ТРАГУ СУ
СКРИВЕНОГ
ЗЛАТА.
ПОРУЧНИК БЛУ-
БЕРИ И ЦИТИ
МЕК КЛУРСЛЕ-
ДЕ ИХ У СТО-
ПУ.
ПЛАНИНА СУ-
ЈЕВЕРЈА, ПОЗ-
НАТА КАО ПЛА-
НИНА ЗЛИХ
ДУХОВА, СПРЕ-
ЧАВА АПАЧЕ
ДА СЕ ОСВЕ-
ТЕ БЕТЦИ-
МА...

СТАНИ, ВАТИ, СТЕ-
НА СЕ ЗАУСТАВИЛА?

КАСНИЈЕ...

ОВО
ИСПУП-
ЧЕЊЕ
НАС
ЈЕ
СПАС-
ЛО?

НИСАМ
НИКАД БИО
ОВАКО БЛИ-
ЗУ СМРТИ?

НЕ ВЕРУ-
ЈЕМ ДА
ТОЛИКА СТЕ-
НА МОЖЕ
ДА ПАДНЕ
САМА ОД
СЕБЕ?

И ЈА
У ТО НЕ
ВЕРУ-
ЈЕМ?
У
КЛОП-
НИ
СТО?

НЕМАМО КУД?
СИГУРНО ЈЕ ТЕШКА
НЕКОЛИКО ТО-
НА?

МАЛО
ЕКСПЛО-
ЗИВА И,
СЛОВОД-
НИ СТО?

А НЕШТО ДАЋЕ...

ЦИТИ,
УХВАТИО
САМ
ЛАСО?

ДРЖИ
СЕ ДОБ-
РО? ПО-
КАЗАЋУ
ТИ ШТА
ЗНАМ
?

О-РУК?
УРА?

'АЈДЕ,
ВУЦИ?
ИДЕ?

КАСНИЈЕ...

ПРОКЛЕТА ПЛА-
НИНА? ТИСЛИШ
ЛИ ДА ЈЕ ОВО
ЛА-
ЖАН
ТРАГ?

ХМ...
МОЖ-
ДА?

А МОЖДА
ИХ ЈЕ ПРО-
ГУТАО
ПЕСАК?

НЕ
ВЕРУ-
ЈЕМ?
АЛИ,
ТРАГ СТО
ИМ ИЗГУ-
БИЛИ?

БУУУМ!

ПОПАКО?
ПОЛОТИ-
БЕШ МИ
СВЕ
КОСТИ?

ИДИ
САКУП-
ЉАЖ
ГРАНЕ
А ЈА
КУ ДА
ЧЕ-
КАМ?

ДАО
СИ МИ
ЛЕП
ЗА-
ДА-
ТАК?

НЕ БОЈ СЕ?
СРЕДИНА
ЈА ЊЕ-
ПАТ

ТРЕБА
ПРВО
ДА ДО-
БЕ?

НИЈЕ НИ ЊЕМА
ЈАКО? СИГУР-
НО ХОЋЕ НА-
ШЕ КОЊЕ
И ОРУЖ-
ЈЕ?

ТО МОРА ДА
ЈЕ НЕКО КО ЈЕ
ЧУО ЗА ТВО-
ЈЕ ЗЛАТО? МОЖ-
ДА ГА ЈЕ ПРО-
НАШАО?

НЕМОГУЋЕ?
ЈА САМ ЈЕДИ-
НИ НА СВЕТУ КО-
ЈИ ЗНА ГДЕ ЈЕ
РУДНИК?

ПРИЧА
СЕ ДА
ЈЕ ПЛА-
НИНА
УКЛЕ-
ТА?

ДА... ВЕ-
РУЈЕ СЕ
ДА ОВИМ
ПЛАНИНА-
МА ЛУТА
ДУХ ЧОВЕ-
КА КОЈИ
ЈЕ ПРВИ
ОТКРИО
ЗЛАТО...

ДУХ
ИЛИ
НЕ,
АЛИ
ОНИ
МЕЦИ
СУ БИ-
ЛИ ПРА-
ВИ?

СТАВИО
САМ УНУТ-
РА ВРЕ-
ЋЕ,
КАМЕ-
ЊЕ И
ТВОЈ
ШЕ-
ШИР?

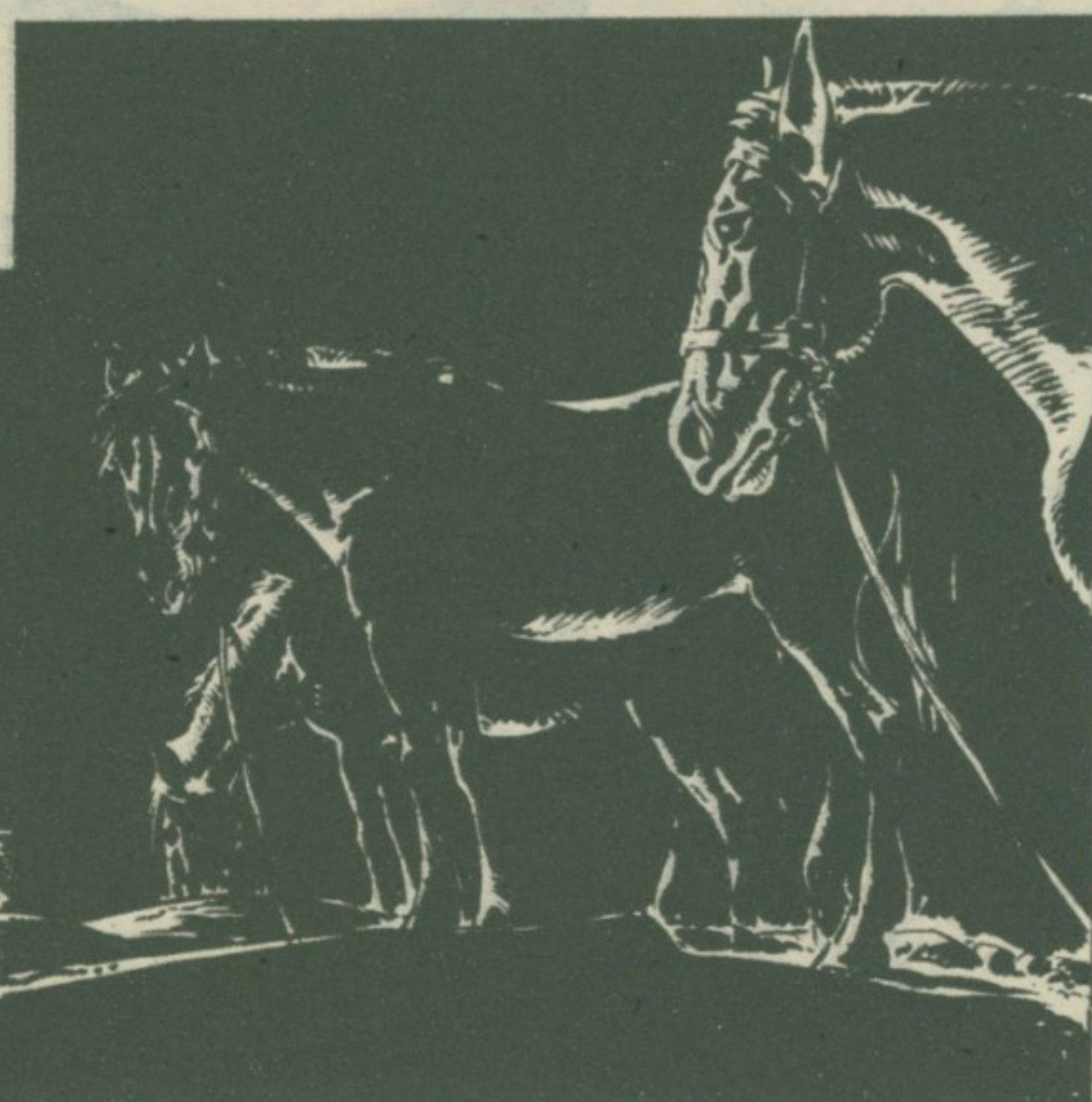
О КЕЈ?
НИЈЕ
ЛО-
ШЕ?

ЗАБОРАВИ-
ЛИ СТО ЧИЗ-
МЕ? НАШ
ПРОТИВНИК
ЈЕ ЛУКАВ
ДА ТО НЕ БИ
ПРИМЕ-
ТИО?

И ТИ СИ ЛУКАВ,
АЛИ СИ У ПРАВУ?
ЧИЗМЕ НОГАС НЕКУ
ДА ОБУВАМ?

ТАКО ЈЕ?

УСКОРО ТИ УОПШТЕ
НЕЋЕ БИТИ ПОТРЕБНЕ...
ПОГРЕШИО СИ, ВА-
ЛИ...

ЈОШ ЈЕДНА
ПРЕДОСТРОЖНОСТ,
ПРОСИТЕ! ДАЈ ТУ
ЧУТУРУ С ВОДОМ
ДА НЕ БИ ДОШАО
У ИСКУШЕЊЕ?

ТИ
СИ
НАЈ-
ВЕЋЕ
БУЋ-
РЕ
КОЈЕ
САМ
-ИКАДА
СРЕО,
ВАЛИ!

НЕМОЈ ПОТ-
ЦЕЊИВАТИ СЕБЕ,
ПРОСИТЕ!
ИТАКУ ТЕ НА
ОКУ! НЕ ПРИПА-
ЗИ ВОДИ И
ОДРЖАВАЈ
ВАТРУ!

ОСЕЊАМ ДА
СЕ НЕКО ПРИ-
БЛИЖАВА, ВА-
ЛИ!

ПОНОР
ЈЕ ВРЕМЕ
ЗА ДУКОВЕ,
АЛИ НЕ БРИ-
НИ, ЈА КУ ТЕ
ШТИТИ-
ТИ!

УДАЉАВАЈУКИ СЕ ОД ВАТ-
РЕ, ВАЛИ НИЈЕ НИ СПУТИО ДА
ГА НЕКО ПОСТАТРА КРОЗ ДУР-
БИН...

ХИ, ХИ?
ХИ, ХИ?

ЧИТ
И БЛУ-
БЕРИ
СУ ТАКО-
БЕ ПРИМЕ-
ТИЛИ ВАТ-
РУ...

ТО
СУ СИГУР-
НО ОНА
ДВОЈИ-
ЦА!

ДА? САМО
НЕ РАЗУМЕШ
ЗАШТО СЕ
САД ПОКАЗУ-
ЈУ, А ДАНАС
СУ СЕ КРИ-
ЛИ!

МОЖДА СТО
БЛИЗУ РАСПЛЕ-
ТА?

ТРЕБА ИПАК
ДА БУДЕМО
ОПРЕЗ-
НИ!

ЗВИЗ?

ПО-
ЧЕЛО
ЈЕ ПРОЗ-
НИЧА-
ВО ЧЕКА-
ЊЕ

МОЖЕ БИТИ
ДАЛЕКО... КАД
ГА УГЛЕДАМ, ПУЏА-
КУ ТУ У НОГЕ...

ВАЛИ НИЈЕ НИШ-
ТА ПОСУМЊАО, ЛЕ-
ПОТИЧЕ? ХИ, ХИ? СТ-
ПИ СЕ ЈОШ МАЛО У
ТОЈ КЕСИ? УБРЗО
РЕШ БИТИ У
ЧИЗМИ?
ХИ, ХИ?

Ис-
тог
тре-
нут-
ка...

БУМ!

?!?!
ooo

КРАК!

ШТА
ЈЕ
САД
??

ВАЛИ?
ДУХ ЈЕ
ПУЦАО
ИЗ ДА-
ЛЕКА?
ПОБЕГН
РЕ?

ИСТЕ-
БИ РЕ
НАМ
СВА
ВО-
ДА
?

ХИ? ХИ? ХИ? ХИ?

ЈЕСИ ЛИ
ЧУО ПУЦАЊ,
СИНКО?
НЕКИ
ВЕЛИКИ
КАЛИБАР?

ОВО
НИЈЕ
ВАЛИЈЕ-
ВА ПУШКА?
ИЗГЛЕДА
ДА МИ НИ-
СТО ЈЕДИ-
НИ КОЗИ
РА ЈУРИ-
МО?

АЛ' НАС ЈЕ НА-
САМАРИО...

НЕ РЕ
СТИКИ
ДАТЕ-
КО...

ЗАХ!
БИХА!

ДОБРО ЈЕ...
СПАСАО САМ
МАТО? ДОСТА ЗА
МЕНЕ? САД ЈОШ
САМО ДА ОВУ ЛЕ-
ПОТИЦУ СТЕСТИМ
НА ПРАВО
МЕСТО...

У ТОМ МОМЕНТУ...

НИГДЕ
ТРАГОВА

КАО
ДА
ЈЕ
ИСПА-
РИО...

ДОСТА ЈЕ
БИЛО... МОГУ
САМО ДА
ДОБИЈЕМ
МЕТАК
У ЧЕТО...
НАЗАД...

СУВИШЕ САМ СЕ УДАЉИО?
НЕ ВОЛИМ ШТО ЈЕ ПРОСИТ
САМ?

ЈОШ УВЕК СИ
ТУ? МИСЛИО
САМ ДА СИ
ЗБРИСАО?

А ГДЕ?
И КАКО?
ИМАШ ДОБ-
РОГ КОЊА И
БРЗО БИ МЕ
НАШАО?

МОРАМО ДА
СЕ СКЛОНИМО?
НЕ ТРЕБА ДА И
ДАЉЕ ИЗИГРАВА-
МО МЕТЕ?

СТО
МУ ПРО-
ТОВА?
ШТА ЈЕ
БИЛО
СА БУРЕН-
ЦЕТОМ?

ДУХ
ГА ЈЕ
ПОГО-
ДИО?
ОДЛИЧ-
НО ГА-
БА, ТА-
КО ДА
НИСАМ
СПАСИО
НИЈЕД-
НУ КАП?

БЕЗ ВОДЕ НЕ
МОЖЕМО ДАЉЕ?

БОЉЕ БИ
ТИ БИЛО
ДА СЕ
ОУ-
ЈЕШ?

МИСЛИШ ДА СИ ДО-
БИО У ВРЕМЕНУ, ПРО-
СИТЕ? АЛИ, НЕ НАДАЈ
СЕ? ТИ ОСТАЈЕШ ОВ-
ДЕ?

АКО ТИ
ТАКО
КА-
ЖЕШ?

И НЕМОЖ
МИСЛИ-
ТИ...

?!
!!

ААААХ!

ИГРАЈ,
ОРТАК,
ИГРАЈ?
ХА, ХА?

ПАМ?
ПАМ?
ПАМ?
ПАМ?

МИЛОСТ? ОДРИ-
ЧЕМ СЕ РУД-
НИКА?

НЕ ОСЕЋАМ
ВИШЕ НОГУ?

ПРАВО ПУШКАРАЊЕ?
МОЖДА СУ
ИНДИЈАНЦИ?

МА НЕ?
АПАЧИ НЕ ЗА-
ТАЗЕ ОВАТО?
ОВО ЈЕ ВИН-
ЧЕСТЕРКА?
УСПОРИ МАЛО,
ЏИТИ?

МОЖДА БЕШ
ПОЖИВЕТИ
ЈОШ КОЈИ
САТ, А ОН-
ДА ЈЕ ЗНА-
ТО СА-
МО МО-
ЖЕ?

МАЛО КАСНИЈЕ...

ПУТ ЈЕ СЛОБО-
ДАН... ЈОШ СА-
МО ДА СЕ РЕ-
ШИМ ОНОГ
ДУХА...

ШТО ВИШЕ РАЗ-
МИШЉАМ, СВЕ
МИ СЕ ВИШЕ ЧИНИ
ДА ЈЕ ТО НЕКИ ФАН-
ТОМ...

ЗНАТО ЈЕ
МОЖЕ, МА-
КАР И У ПАК-
ЛУ... САМО
КАД БИХ ЗНАО
ОДАКЛЕ
ДА ПОЧНЕМ
СА ТРА-
ГА-
ЊЕМ...

ПА ДАТ КАКО СЕ НЕ СЕ-
ТИХ РАНИЈЕ... ДУХ СИГУРНО
ЗНА ГДЕ ЈЕ... ПРАТИКУ
ЊЕГОВЕ ТРАГОВЕ И
СТИГИ НА ЦИЉ...

ОВО СУ ВАЛИ-
ЈЕВИ ТРАГОВИ...
ЧЕКАЈ... ПУЦАЊ ЈЕ
ДОШАО СА ИСТОКА
И ТО СА ОКО СТО ПЕ-
ДЕСЕТ МЕТАРА
УДАЉЕНОС-
ТИ...

МАЛО КАС-
НИЈЕ...

ОТИСАК
ТЕЛА...
ОНАЈ КО-
ЈОТ СЕ ОВ-
ДЕ САКРИО
ПОШТО ЈЕ
ПУЦАО
НА НАС...

НЕКИ ЛУКАВИ АПАЧ...
НЕ ЧУДИ МЕ ШТО ГА
ВАЛИ НИЈЕ ПРИМЕ-
ТИО...

УСКОРО...

БЕЗ КОЊА
ЈЕ, А НИ ТРА-
ГОВЕ НИЈЕ ИЗ-
БРИСАО... ФА-
ТАЛНА ГРЕШ-
КА...

ОН И САВЕСТИ... И НЕ САЊА ДА СТО МУ ЗА ПЕТАМА? ЧАК ОСТАВЉА ЈАСНЕ ТРАГОВЕ?

ПРОСИТУ СЕ ЖУРИЛО...

ЧУДАН ЈЕ ТАЈ ДУХ? КО БИ БОС МОГАО ДА ИЗДРЖИ НА ОВОЈ ЖЕЗИ?!

ИЗНЕНАДА...

СТО МУ ГРОТОВА?

ПРОСИТУ ЈЕ ТЕРЕН ИЗГЛЕДАО ПОЗНАТ...

ПОЗНАЈЕМ ОВО МЕСТО... У ПОДНОЖЈУ СТЕНЕ САМ... ПИТАМ СЕ ДА ЛИ САМ СЕ СЛУЧАЈНО ТУ НАШАО...

НЕМА СУМЊЕ... ШТА ЛИ ОВО ЗНАЧИ? СИГУРНО ЈЕ НЕВРЕМЕ ОШТЕТИЛО СТЕЊУ... ХВАТА МЕ ЈЕЗА...

ПОШТО СУ САХРАНИЛИ ВАЛИЈА, БЛУБЕРИ И ЦИП СУ КРЕНУТИ ДАЉЕ...

ШТА ЛИ ЈЕ ПРОСИТ ЛУТАО? КАО ДА ЈЕ НЕШТО ТРАЖИО?

МОЖДА МУ ЈЕ ЖЕБ ПОТУТИЛА ЧИП, ПА ЈЕ ТАКО НАСТАЛА ПРИЧА О ЗЛАТНОМ РИДНИКУ?

ТРАГОВИ БОСИХ НОГУ? ОВДЕ СВАКО СВАКОГ ПРАТИ?

ЧУДИ МЕ КАКО СВИ ОПСТАЈЕМО У ОВОМ ПАКЛУ?

ЗА ТО ВРЕМЕ...

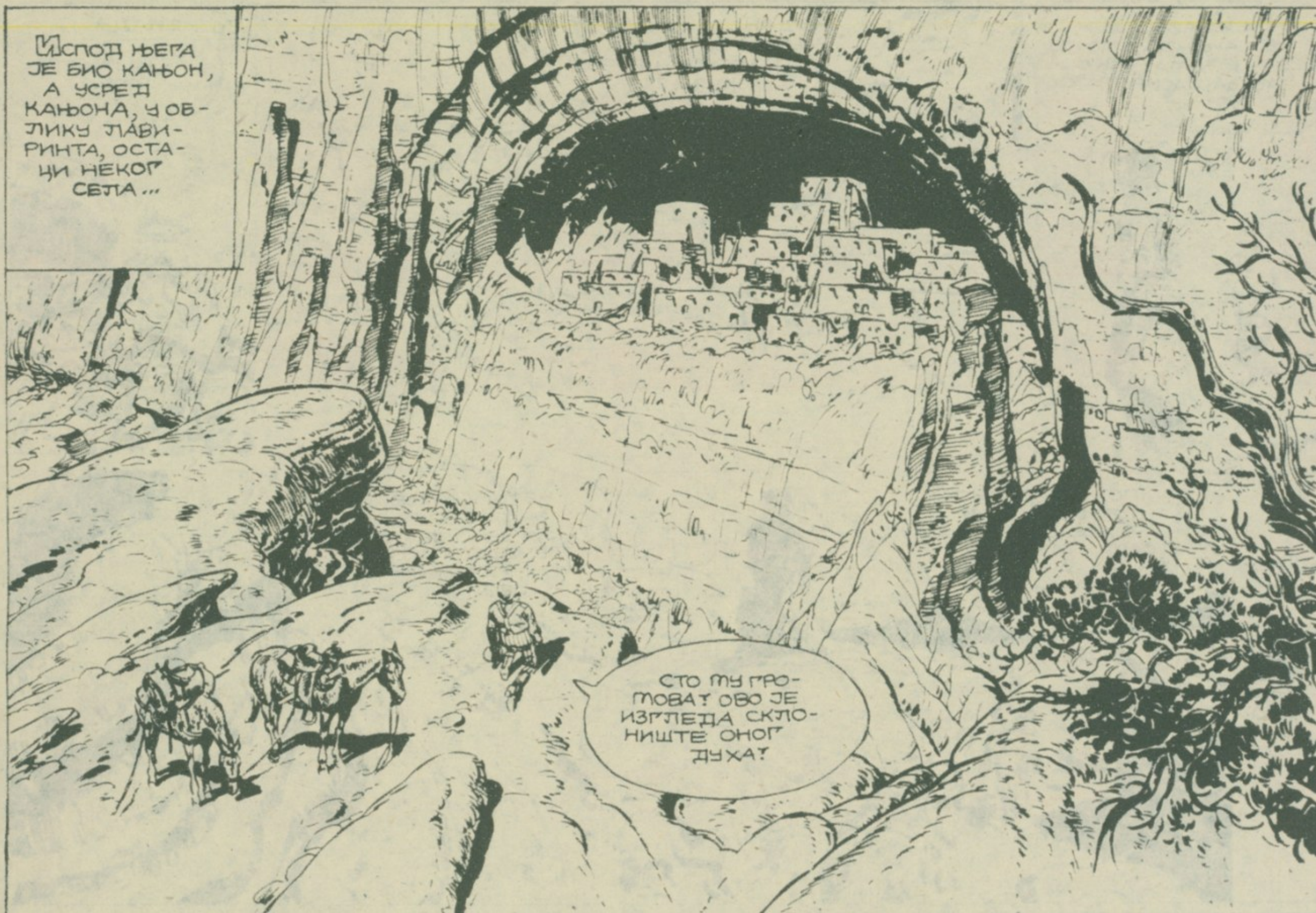
ТРАГОВИ СЕ ВИШЕ НЕ ВИДЕ? ТРЕБА МИ ВОДА... НЕКУ ИЗДРЖАТИ?

КАД ЈЕ СТИГАО ДО ВРХА...

ШТА ЈЕ ТО? СТО МУ ГРОТОВА?

Испод њега
је био кањон,
а усред
кањона, у об-
лику лаби-
ринта, оста-
ци неког
села...

Сто му про-
говат ово је
изгледа скло-
ниште оног
духа?

Просит се сакрио и посмат-
рао грађевину...

Ако пос-
тоји село,
онда
ту мора
да има
воде...

Тако и убица
са златним ме-
њима може да
опстане у овом
паклу... ништа
се не поме-
ра...

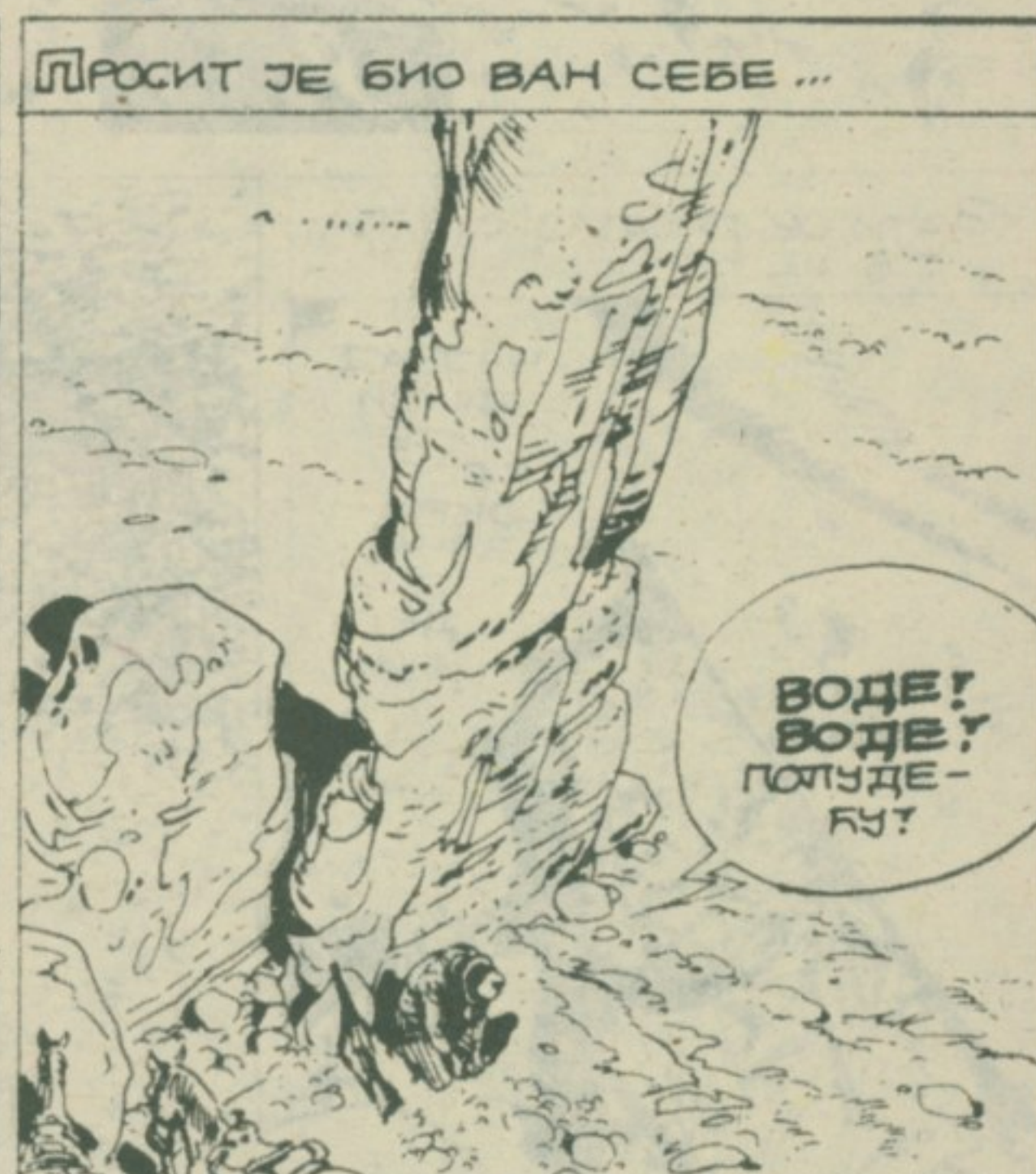
Поцркаје
ти коњи
ако ускоро
не нађем
воду...

Ово
је из-
гледа
пролаз?

Мораму
да сре-
дим духа
до ноги,
иначе
сам
готов...

МОРАМ
УТВРДИТИ
ТАЧНУ
ПОЗИЦИ-
ЈУ...
ЗА-
МАЛО...

ПАМ?

БУП?

ПОКУШАЋУ
ШТОС С ОРЈЕ-
ДАТОМ И ПУШ-
КОМ...

ГЛЕУ
ГЛЕУ

ОВАКО МОГУ ДА
ПОСТАТРАМ БЕЗ РИЗИ-
КА... ПРЕСТАО ЈЕ ДА
ПУЦА...

ИМАМ
ГА...
ЕНО
ДИТА...
ОН
МИС-
ЛИ ДА
ЈЕ НА
СИГУР-
НОМ...
ТА
ПРЕШКА
БЕ ГА
КОШТА-
ТИ
ЖИВО-
ТА...

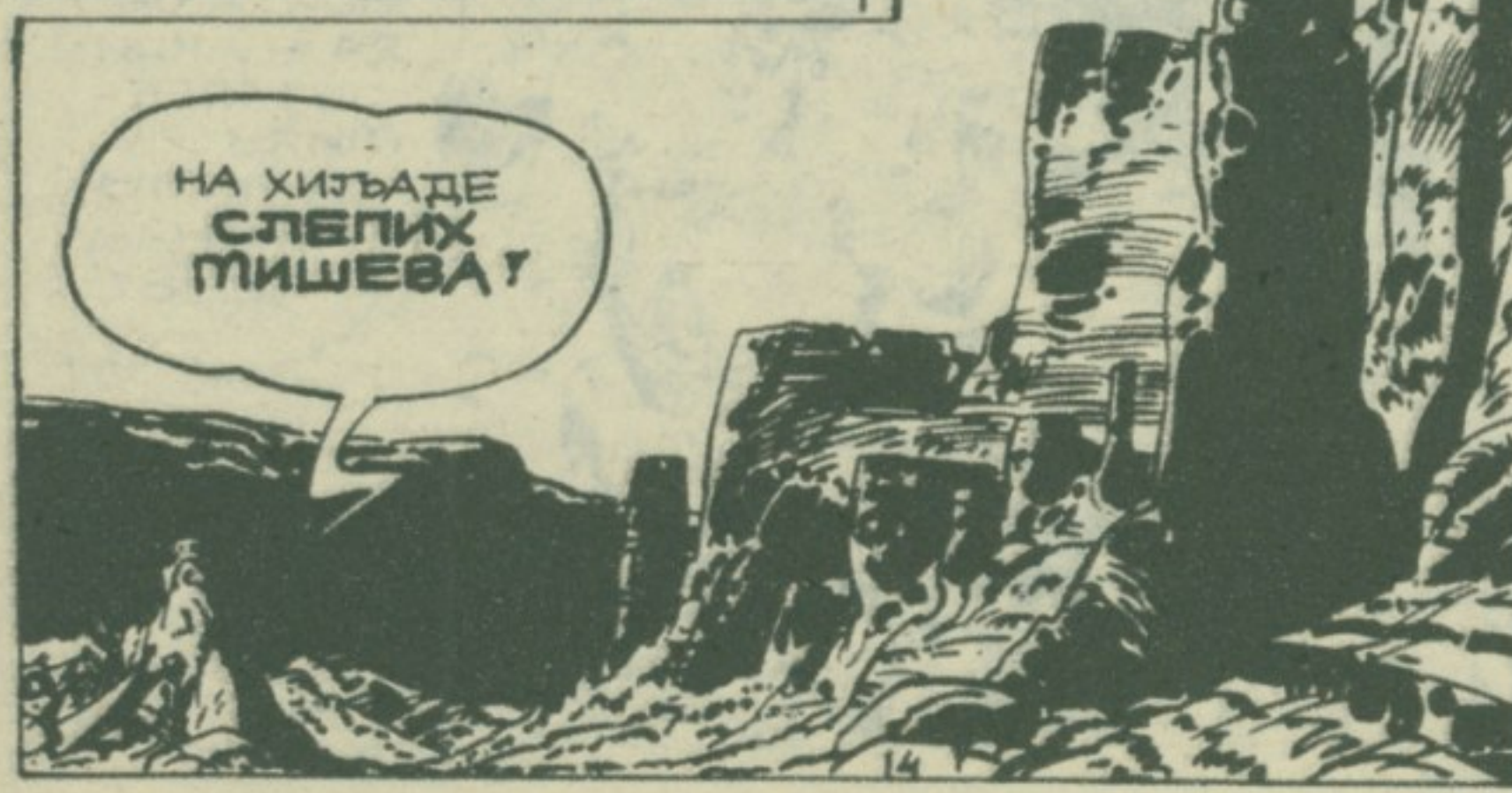
НЕБУ ИЛИ
ТАМО...
МАЛО ЕКС-
ПЛОЗИВА БЕ
РЕШИТИ
СТВАР...

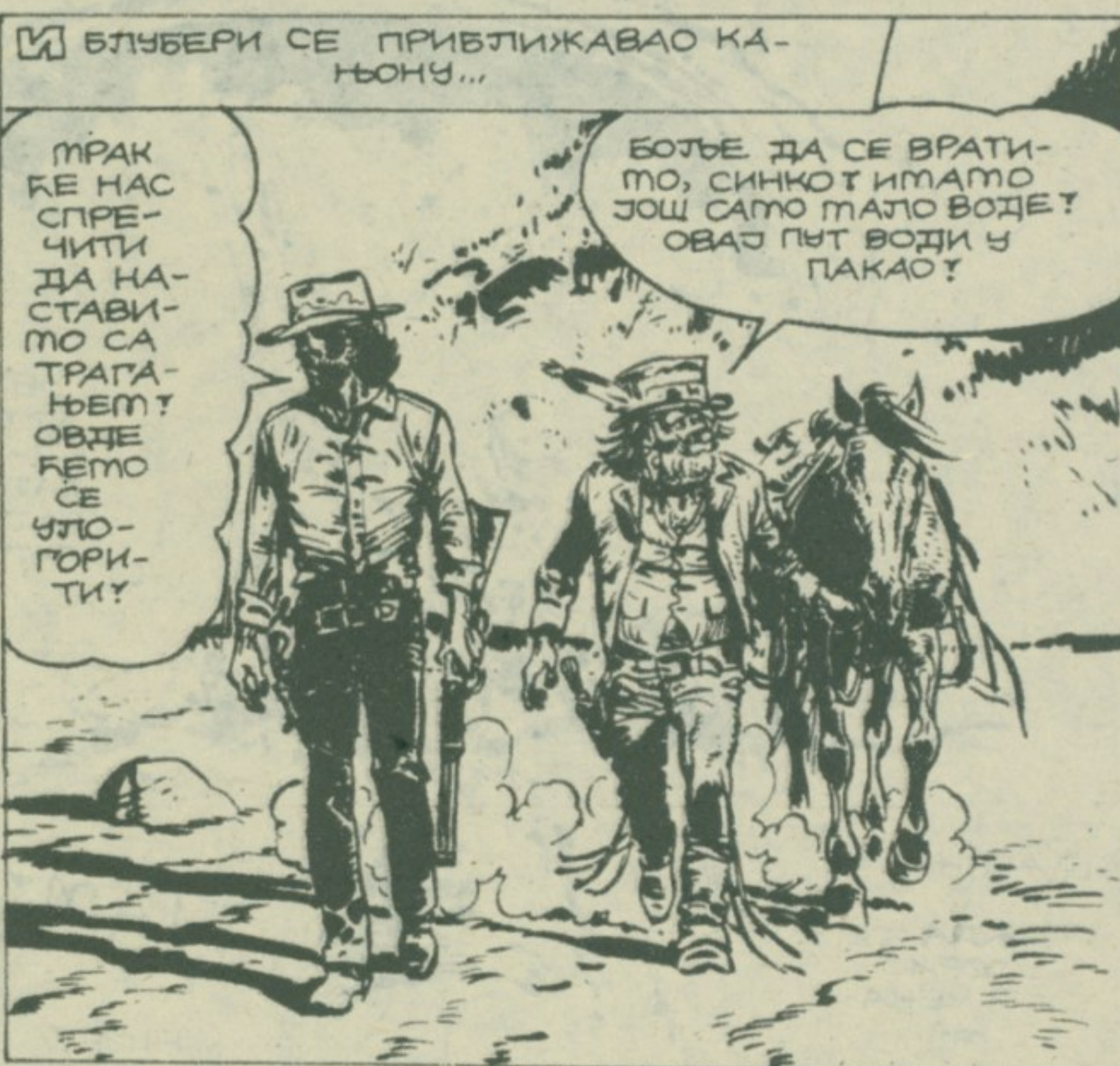
САТИ СУ ПРОЛАЗИЛИ. ПА-
ЈА ЈЕ НОР...

НАЈЗАД...
ДА МИ
НИЈЕ
ОВОГ
ПОКРИ-
ВАЧА,
ПОЛУ-
ДЕО
БИХ...

ЕЈ,
КАКВИ
СУ
ОВО
КРИЦИ?

НА ХИЉАДЕ
СЛЕПИХ
МИШЕВА?

МРАК
БЕ НАС
СПРЕ-
ЧИТИ
ДА НА-
СТАВИ-
МО СА
ТРАГА-
ЊЕМ?
ОВДЕ
БЕМО
СЕ
УЛО-
ГОРИ-
ТИ?

БОЉЕ ДА СЕ ВРАТИ-
МО, СИНКО? ИМАМО
ЈОШ САМО МАЛО ВОДЕ?
ОВАЈ ПУТ ВОДИ У
ПАКАО?

ДА СЕ НЕ
БОЈИШ, СТА-
РА ОЛУПИ-
НО? ПОМИС-
ЛИ НА ЗЛА-
ТОУ?

ШТА БЕ
НАМ АКО
УПРЕМО?
ДОБРО,
ПРИЗНА-
ЈЕМ ДА
СЕ ПЛА-
ШИМ?

ЖИВОТ ЈЕ ВРЕДНИЈИ ОД
ЗЛАТА, СИНКО? БРИШИТО ДУК
НИЈЕ КАСНО?

ИДИ ТИ? ЈА МОРАМ
ДА УХВАТИМ ПРОСИ-
ТА?

Али, у току ноћи...

СТИ-
ГОХ
У
ЗА-
КЛОМ...

УХ, СРЦЕ... ОВА ПО-
СТАВА ОД
СЕДЛА МИ ЈЕ
ОДЛИЧНО
ПОСЛУЖИ-
ЛА... НИКО
МЕ НИ-
ЈЕ
ЧУО...

АКО
ХОЋУ
ДА
ЕКСПЛО-
ЗИРА
УСПЕ,
ТРЕБА
ДА СЕ
ПОПНЕМ
ГО-
РЕ...

НАЈЗАД...

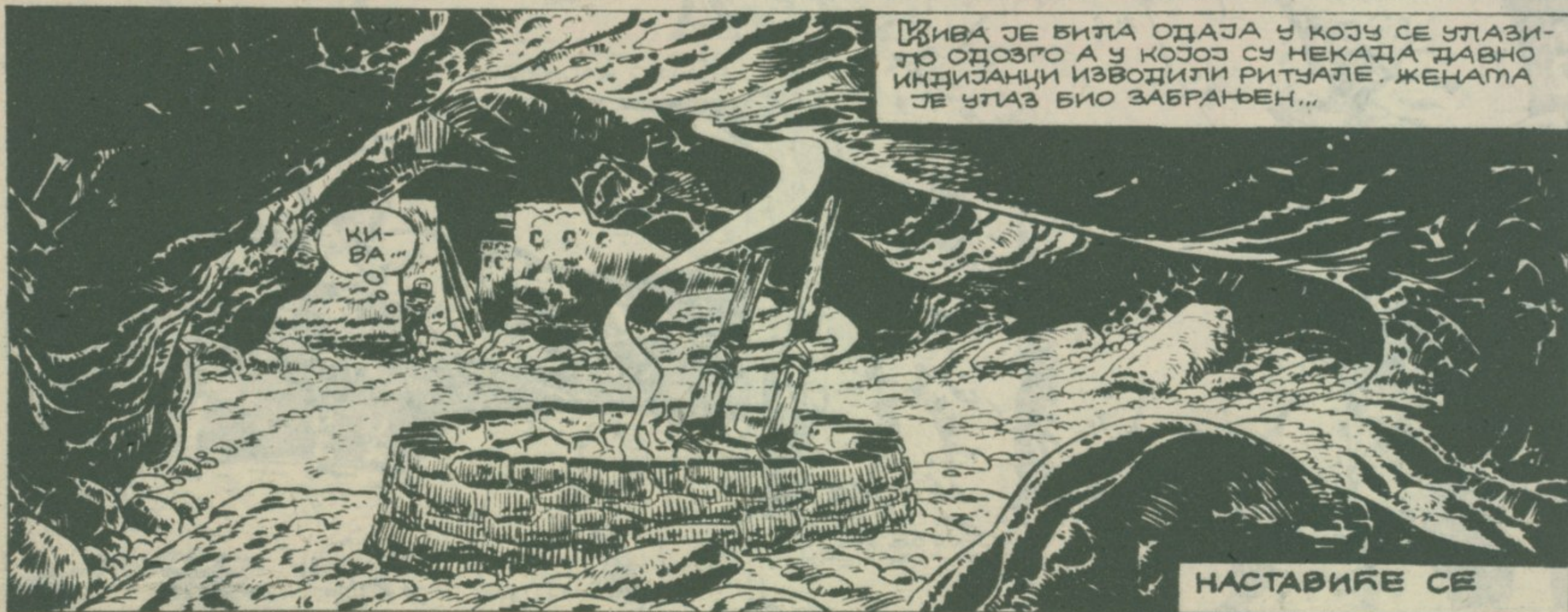
ОВО МИ
СЕ НЕ СВИЂА...
ВИШЕ БИХ
ВОЛЕО ДА
ЗНАМ ГДЕ
ЈЕ...

МАЛО КАСНИЈЕ...

ГОТОВО...
А САД
ШТО ДАЋЕ
ОДАВ-
ДЕ...

ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ ДУК
ЗАСПАО... НАЈБОЉЕ ДА ПО-
СТАВИМ ДИНАМИТ У НЕКУ
КУКУ...

О ђавола! С мотором изгледа нешто није у реду. Потпуно ће от- казати. Морамо некако да се спустимо поред језера. Ваљда ћемо имати среће!"

Младић на предњем седишту уплашено је зур- рио у понор. Знао је да је његова судбина у рукама старијег колеге.

Прошли су кроз облаке, с друге стране указала се густа шума која није пружала нимало наде.

— Морамо да будемо храбри, ми смо војници — умиривао је Бошко младог потпоручника. — Нешто ћемо већ смислити.

Машина се утишала.

— Ја предлажем да обо- јица искочимо — прогово- рио је младић трудећи се да сачува присебност

— Ти ћеш тако и учини- ти, а ја остајем... Схвати- ћеш то једног дана... Не- мој да оклеваш, нагнућу се а ти искачи!

Иако је све брже губио висину, Бошко је направио круг и вратио се да види како је младић прошао. далеко доле бетела се ку- пола падобрана. Био је двадесети јул 1951.

Пробао је немогуће

Бошко Шуковић, ас међу летачима на Вишој војној академији у Београду, био је тада у најбољим годи- нама, али су га као pilota већ сматрали ветераном. Почео је од Ниже школе Војне академије, а завр- шио је још Ваздухоплов- но-извиђачку официрску школу, Ваздухопловну шко- лу гађања, Ваздухопловну пилотску школу у Новом Саду, Пилотску школу у Земуну, школу ноћног ле- тења и виши течај Ваз- духопловне фотографске школе.

Каплар је постао 1928. да би за следећих десетак го- лина догурао до капетана прве класе, односно коман- дира 101. ескадриле 18. пу- ка. У „Политици“ од 7. септембра 1934. стоји да је, са другом Крешимиром Борасом, носио златног пехара и прве награде у утакмици ратних двосела. Службовао је у Новом Са- ду, Земуну, Загребу, Мос- кову, Белој Цркви, Бео- граду... У зборнику зас- лужних pilota наше зе- мље стоји записано и ње- гово име.

За Бошка Шуковића се говорило да воли авион као самог себе. Био је си- гуран и неустрашив летач, добар друг и шаливица, али је изнад свега неи- змерно волео висине. Зато га је, ваљда, срце вукло да проба и немогуће. Старе- шине су га кориле — и морале су, због прописа. Тако је у војсци.

Нупи ми ведро!

Кад би му и скренули пажњу да треба да се чу- ва, његова супруга Јелка најчешће је добијала ова- каз одговор: „Кад не ле-

ВОЛЕО
ЈЕ
АВИОН
ВИШЕ
НЕГО
СЕБЕ

Кад је видео да се потпоручник спушта на земљу, искусни пилот надлетео је шуму и покушао да се спусти на једну зараван поред језера.

ЈА ОСТАЈЕМ!

тим — не живим. Само ако би ти то био лек од смрти, ја бих престао“.

Док је она службовала у Костајници код Добоја као једина учитељица за сва четири разреда он- дашње основне школе и као управитељ истовремено, знао је да долети и у бришућем лету поткреше врхове дрвећа на обалама реке Босне! У селу Тасов- чићи крај Мостара поздрав- љали су се, ноћу, светло- ним сигналама — она па- ли батеријску лампу и он испрекиданим светлом на крилима авиона...

— Јелка, мораћеш да ми купиш нову кофу — жа- лио се једном неки мешта- нин: престрашен буком мо- тора закачио је руком ко- фу која је стајала на ивици бунара тако да се превалила и нестала под водом. Замајан несташлу- цима pilota Бошка, у селу Сјенина, други човек је заборавио да пази куда и- де, па је пао и сломио но- гу!

Пред почетак рата, 1939, Шуковић је био у комиси- ји за набавку ловачких авиона типа „харикен“ и „месершмит“ од Италијана. Авионе је морао лично да испроба. Због облачног времена, по жељи кон- структора, морао је дуго да седи на миланском аеро- драму и чека да се време пролетпа. Кад му је че-

хање досадило, успео је некако да убеди Италијане да полете. А онда је дао одушка свом срцу: спуш- тао се на моменте толико ниско да су се људи хва- тали за главу, док је конструктор, престрашен и „пијан“ од Бошких вра- толомија, искочио падобра- ном из авиона и, на земљи, бар пола часа понављао у чуду: „Овај је полудео, овај је полудео...!“

На овце или у жито

Кад је почео рат, доспео је у заробљеништво. Осло- бођење је дочекао у Ос- набрику у Померанији где је био логор за југосло- венске официре. Бежећи испред Руса, Немци су Бошка и остале водили тамо-амо, растурали их по разним местима — терали их да иду пешке све до Балтичког мора. Дск је покушавао да са друговима разоружа стражу, митра- љезом су изрешетали врата иза којих је стајао.. Пронела се вест да је по- гинуо.

Његова кћерчица Мира стално је говорила деци да њен тата није погинуо, и кад се он, августа 1945, по- јавио у маслинастозеленој енглеској униформи, у бео- градској улици која данас носи име Генерала Жлано- ва, прекинула је игру и бацила му се у загрљај. А

знала је његов лик само са слике.

Прошле су три године. Бошко је распоређен у Мостар где је тада била пресељена панчевачка ваздухопловна школа. Да би бар део школског распуста тог лета провела са супругом, Јелка је изнајмила сељачку кућицу и ту се припремала за одлазак на море.

Једног дана Бошко је обавестио породицу, која је већ имала и новог члана Дарка, да лети за Сарајево и неће доћи на ручак. Међутим, око подне, Мира је утрчала у кућу и саопш-

тила мајци како је видела тату да се спустио на ливаду.

— Имао сам невољу, отказао ми мотор — причао је он касније. — Гледам доле: на једној страни пасу овце, а на другој израсло жито. Шта сам могао, спустим се међу неке глогове коце. Елису ми је поломила дивља коза.

— Што ниси искочио?

— Нисам ја од оних који остављају авион да се беспомоћно витла у ваздуху! — одговорио је.

Није им испричао шта се догодило само неколико недеља раније док је са комесаром Радоњићем летео у Панчево ради пресељења школе. У ствари, зах-

ватило их је невреме и сви инструменти су му отказали. Рекао је само: „Нема враћања!“ и уз помоћ ручног компаса спустио се на панчевачки аеродром. Кажњен је, јер није смео да рескира живот.

Буди храбра!

У лето 1951. Јелка је са децом била на летовању у Пули и Бошко је изабрао да ту у близини изводи обавезна летења са младим пилотима. Сваког дана, око једанаест часова, долазио је у њихов хотел да заједно ручају. Двадесетог јула није се појавио у одређено време. Јелка је одмах посумњала да нешто није у реду. Распитивала се код познаника, али правог одговора није било, све до тренутка кад се из Београда јавио Сима, Бошков најстарији брат:

— Јелка, буди храбра!

— Знам, све знам...

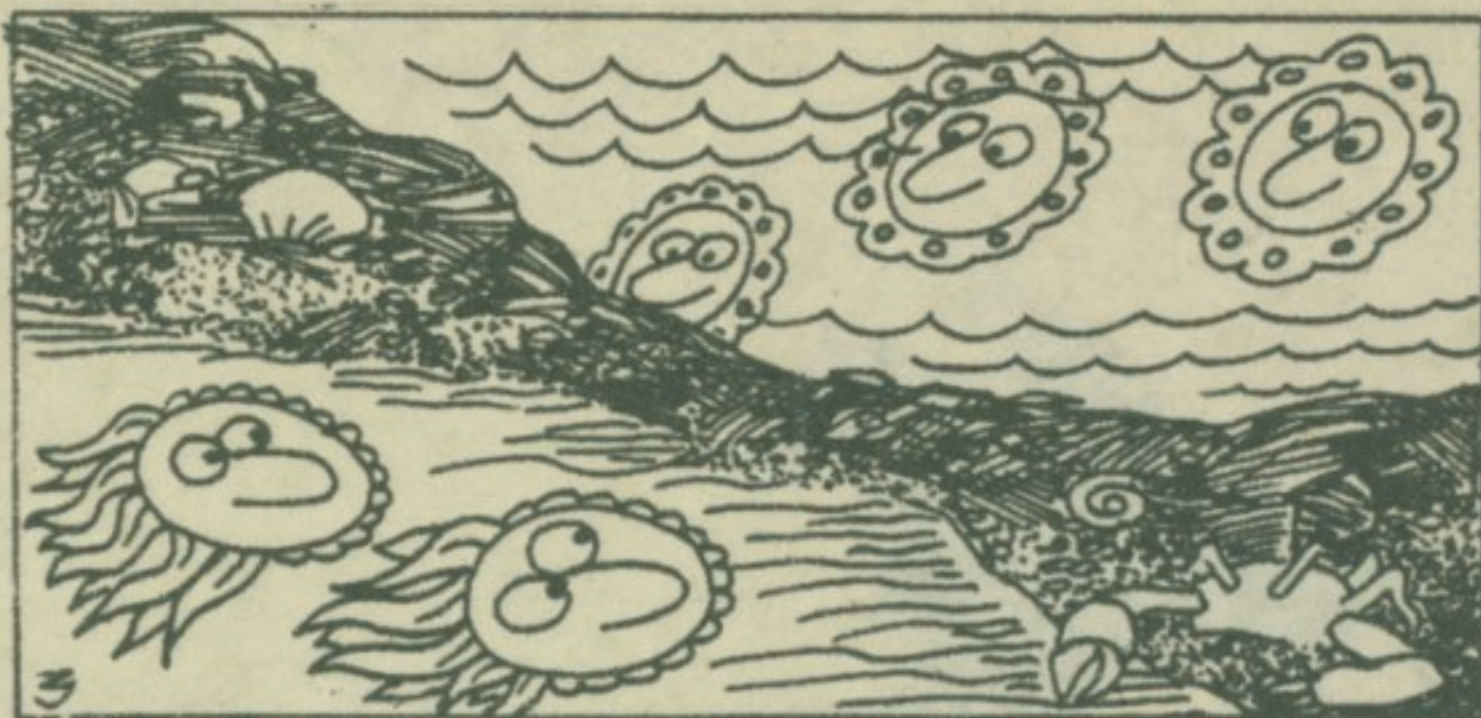

...Кад је Бошко видео да се потпоручник падобраном безбедно спушта на земљу, надлетео је шуму и покушао да се и сам спусти на једну зараван поред Церкнишког језера где је дрвеће било посечено. Али, дочекали су га пањеве.

Овог пута недостајало му је оно мало среће. Нашли су га у кабини чији му је поклопац донео смрт.

Труп авиона био је изокренут а крила поломљена.

Диего Варагић

ТАКО ЈЕ НАСТАО АРКТИК

Проучавајући историју Панамске превлаке амерички научник Лојд Кигвин дошао је до закључка да је од овог делића копна, вероватно, веома зајасила клима северне Земљине полушпте.

Пре шест милиона година тај земљоуз био је под водом и издигао се изнад ње пре три милиона година. Подизање је текло полако и циркулација воде између Тихог и Атлантског океана постепено се смањивала. Кигвин је проучио узрске луковосних глација са обе стране Панамске превлаке и утврдио је следећу законмерност: пре то што се превлака издигла, с обе њене стране нала-

зиле су се исте врсте једноћелијских живих организама. Међутим, они су временом почели да еволуирају у посебне врсте што убедљиво доказује да је веза између океана била најпре нарушена, а затим прекинута. Научници претпостављају да је пре појаве превлаке океанска топла струја прелазила из Атлантског океана у Тихи, а да је после подизања превлаке одбијала Голфску струју чак и појачавајући је. То је повећало количину влажног ваздуха на северној полушпоти, а тиме и падавина. А падавине су, сасвим је могућно, биле почетак стварања арктичке ледене капе и узрок појаве леденог доба.

ВИКИНЗИ НИШТА НИСУ ИЗМИСЛИЛИ

Викинзи који су први донели у Европу узбуђујуће и застрашујуће приче о морским чудовиштима, циновски, змијама и рибама које удишу огњ, уопште нису измишљали. До тог закључка дошли су недавно канадски научници. То што су видели Викинзи, сматрају они, није било ништа друго до оптичка илузија, хипертрофирани ликови гуљана, китова, делфина и других морских животиња. Узрок настанка оваквих феномена канадски истраживачи виде у међусобном деловању хладних и топлих слојева ваздуха. Ваздушне масе над океаном обично се слажу у слојевима — над водом су топлији, у висини хладнији. Међутим, ако се хладан слој пробије до површине океана, настаје задивљујући ефе-

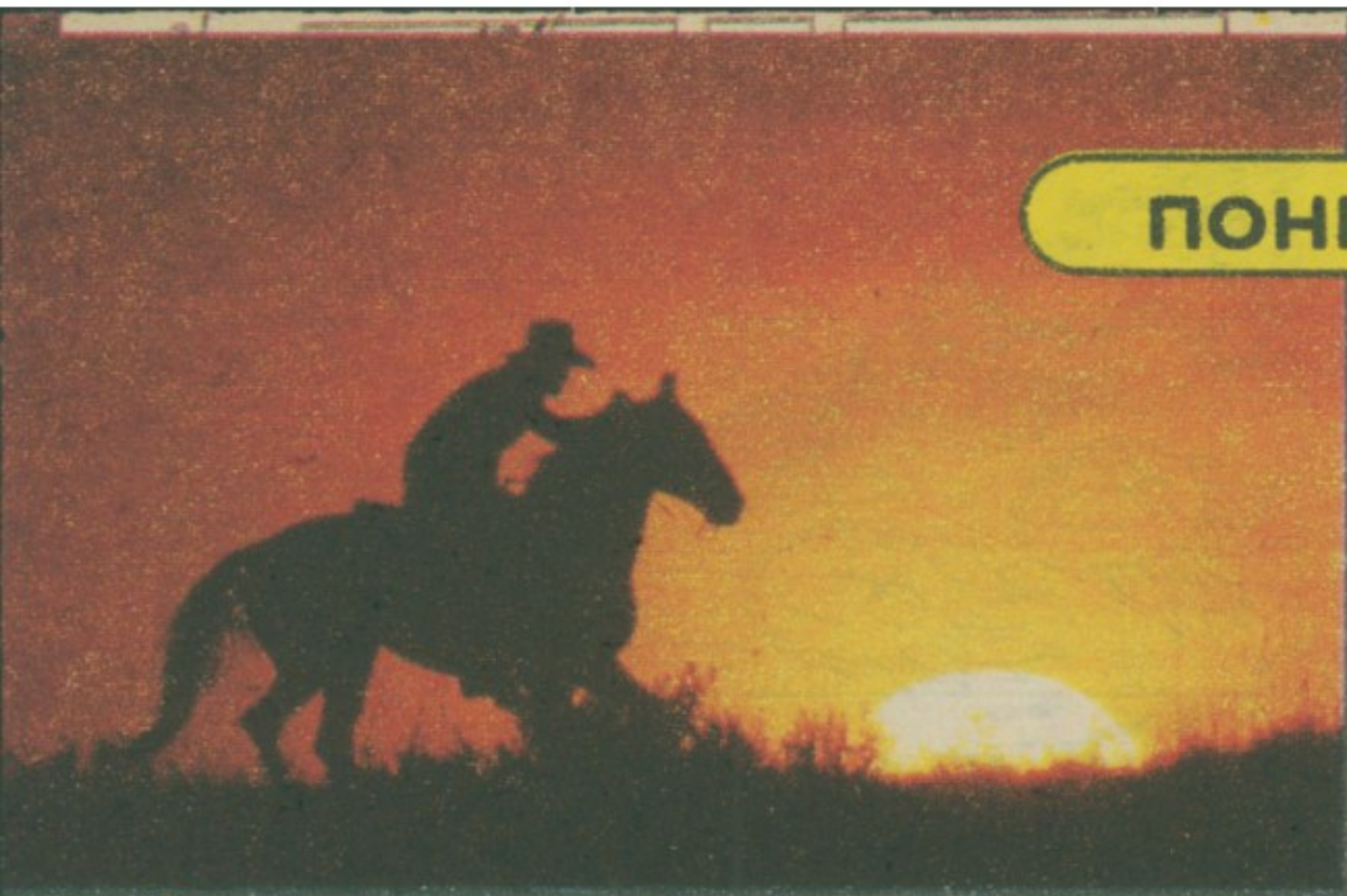
кат: предмети који искачу или штрче из воде добијају, како су се свесведочили канадски научници, циновске обриси. Овакве појаве могу се запазити на северним географским ширинама ако се посматрач налази највише на два метра од површине воде — тачно на нивоу на којем су се на својим бродовима — дракарима — и налазили викиншки морепловци.

КО ЈЕ ОТКРИО БРАЗИЛ?

Скоро пола века, тачније 482 године, нико није постављао то питање јер се сматрало за неприкосновену историјску чињеницу да је априла 1500. године португалски морепловац Педро Алварес Кобрал као први Европљанин стигао до бразилске обале. Међутим, Рајмонд Жирау, сарадник Историјског института у бразилском граду Форта-

лезу, тврди да први Европљанин који је стигао у данашњи Бразил није био Португалац, већ Шпанац. Име тог морепловца гласи Висенте Пинсон. Он се на бразилску земљу искрцао 4. фебруара 1500. године, на месту Понта-Гроса, 172 километра далеко од Форталеза. Овај научник тврди да располаже документима који потврђују ову историјску чињеницу.

ЗАВОЈИ МОМЦИ

У шоку раџа
Севера и Јуџа
месецима је
поштовајала само једна
поштанска веза
између Анџланџика
и Пацифика.
За прејашњи долара
јахачи, дечаџи,
преваљивали су
у лудом шрку
свазу дуџачку
преко 3000 километара.

О гласи којима су тражени јахачи по-ни-експреса најчешће су се завршавали речима: „Предност имају младићи без родитеља који се не боје смрти!“ Будући јахач поштар није смео да буде тежак више од 45 килограма ни старији од 18 година, а морао је да уме да јаше као „сам ђаво“. Младићи су ноћивали у бедним брвнарама које су на путу дугом 3.150 километара биле распоређене на сваким 120 и 150 километара. А тај пут водио је кроз пустиње и прерије, преко сунцем ужарених некадашњих сланих језера, снегом завејаних превоја Стеновитих планина — од реке Мисури, преко читавог северноамеричког континента до обале Пацифика. Коњи су терани галопом, просечном брзином од 16 километара на час, и морали су да се мењају сваких 15 до 25 километара.

Ненадмашни Буфало Бил

Понекад, када би због Индијанаца било немогуће свратити у успутне станице, и коњ и јахач морали су даље без одмора. Вилијам Коди, тада петнаестогодишњак, исписао је најблиставију страницу у историји по-ни-експреса: једном је, без заустављања, прева-лио на коњу 614 киломе-тара! Захваљујући томе он је касније, као Буфало Бил, сам постао сла-ван и прославио свој циркус у читавом свету.

Пони-експрес је осно-ван у једном критичном периоду америчке истори-је. Јужне државе су за-претиле: ако република-нац Абрахам Линколн, који је желео да укине робство, буде изабран за председника, оне ће се одвојити од Севера. Лин-колн је био изабран (1860) и четворогодишњи рат је почео. За младу државу писнира којој је запрети-ло цепање било је веома важно одржавање везе

између Вашингтона и Калифорније. Јужна пру-га преко Тексаса била је одмах на почетку рата прекинута. Влади у Ва-шingtonу остало је само да користи услуге једине везе за преношење писа-ма преко америчког кон-тинента: пони-експреса чији је оснивач био Ви-лијам Расел.

Само преко мене мртвог

Источна полазна тачка све „пруге“ био је град Сент Џозеф у држави Мисури одакле је посто-јала директна телеграф-ска веза с Вашингтоном. Циљ на западу био је град Сакраменто у Ка-лифорнији одакле је до

У Калифорнији је ОЦИС добио терминале чак и у самим полицијским колима, али за сада оних „супераутомобила“ има свега неколико јер њихова опрема стаје 75 хиљада долара

Сан Франциска био само „један оком“.

Четири стотине коња, колико је Раселу било потребно за одржавање ове линије, били су нај-већим делом мустанзи, дивљи коњи који су во-дили порекло од питомих коња што су их у Аме-рику довели још Шпанци. Ове животиње познате су по својој брзини и из-држљивости. Како су мустанзи нешто мањи од европских коња, Амери-канци су их називали пони-експрес. Јахачи су за преношење писама имали мокилу (mochila). То је била нека врста кожне „сукње“ која је прекри-вала цело седло а испред и иза јахача имала је на себи прорез за уба-цивање писама. Писма су на тај начин била сигур-на и до њих се могло до-ћи буквално само „преко јахачевог мртвог тела“. На успутној станици мо-кила би била брзо преба-чена на одморног коња и поштар би настављао пут.

За одржавање сталне везе било је потребно о-самдесет јахача. Они су

Неугледним улицама њујоршког кварта Квинса клизи црна лимузина. За волаком шофер, на задњем се-дишту елегантни постари-ји господин са цигаром у устима. Лимузине са шо-ферима ретко су у овом делу града и зато ова привлачи пажњу детек-тива у патроли.

Детектив одмах ступа у везу са централом. Саве-тују му да држи очи отворене. После краћег трагања налази црну ли-музину паркирану испред једне оронуте куће. Од шофера и путника ни трага ни гласа, као да је аутомобил ту заувек о-

NATIONAL PONY EXPRESS ASSOCIATION

(INCORPORATED)

POST OFFICE BOX 236
POLLOCK PINES, CALIFORNIA 95725

Kenneth W. Kukhlausk
2681 Cameron Park Dr. #141
Shingle Springs
California 95682

121st YEAR COMMEMORATION - ENT JUNE 20E-RUN

A National Organization to Re-establish, Identify, and Preserve the Original Pony Express Trail

добивали 50 долара недељно и уз то су имали бесплатан смештај и храну. Смештај се најчешће састојао од неколико дасака поређаних једна уз другу у јединој одаји у спутне станице. У оба правца се јахало и дању и ноћу, најпре једном а затим два пута недељно.

24 пута оно Земљине кугле

Прва пошта кренула је 3. априла 1860. године из Сент Џозефа. Али чак ни за сјдашње прилике су пербрзо достављене вести — за свега шест и по дана из Вашингтона у Сан Франциско стигла је информација о избору Лин-

колна за новог председника — није могло да спасе Вилијама Расела од новчаног краха. Исте те године морао је да прода своје предузеће.

Нови власници наставили су с преношењем поште јер северна телеграфска веза између источне и западне обале још није била завршена. Траса телеграфске линије била је иста као она којом су јахали поштери пони-експреса и довољно на северу да је непријатељ из јужних држава не би могао оштетити. Грађење је почело у пролеће 1861, истовремено са истока и запада. Двадесет четвртог октобра 1861. године разапети су послед-

њи метри жице која је повезала атлантску и пацифичку обалу Америке.

Два дана касније, после осамнаестомесечног живота пуног опасности и авантура, јахачи пони-експреса примили су своју последњу плату. За то време они су укупно превалили 960.000 километара, што би значило да су у галопу 24 пута обили Земљину куглу.

Црна тачна на хоризонту

У знак сећања на јахаче пони-експреса и данас у Сједињеним Америчким Државама омили јахачи, учлањени у „Национално удружење пони-експре-

са“, галопирају једном годишње од Сент Џозефа до Сакраменто. То растојање они обично превалију за свега десет дана тако да се и данас може доживети оно што је амерички књижевник Марк Твен осетио једном 1860. године када је на Дивљем западу угледао поштера јахача:

„Из хоризонта као да је изронила црна тачка а од ње је за свега неколико секунди постао један коњ, један јахач. Расту, расту, примичу се, већ се чује тутањ копита и снда — један трен, једно ура! Коњ и јахач пројездише испред наших очију и несташе као одјек олује!“

К. В.

У ИМЕ КОМПЈУТЕРА: УХАПШЕНИ СТЕ...

стављен. Ово само учвршћује детективове сумње: нешто ту није у реду... Поново ступа у везу са централом. Број регистарске таблице шаље се истог часа у „главни штаб“ Федералног истражног бироа у Вашингтону где је смештен OCIS, компјутер који садржи преко пола милиона података о организованом криминалу.

OCIS-у је потребно свега неколико секунди копања по невероватној меморији да би „изрекао

пресуду“: аутомобил припада једном познатом мафијашком шефу. Неколико минута касније полицајци под пуном опремом какву овакве акције захтевају опкољавају трошну зграду. Упадају унутра са извученим пиштољима и навлаче лисице на зглавке десетак мафијаша који су у том тренутку управо делили месечни приход од трговине дрогом.

Акција се завршава за-вијањем полицијских сирена у ноћи. OCIS који је

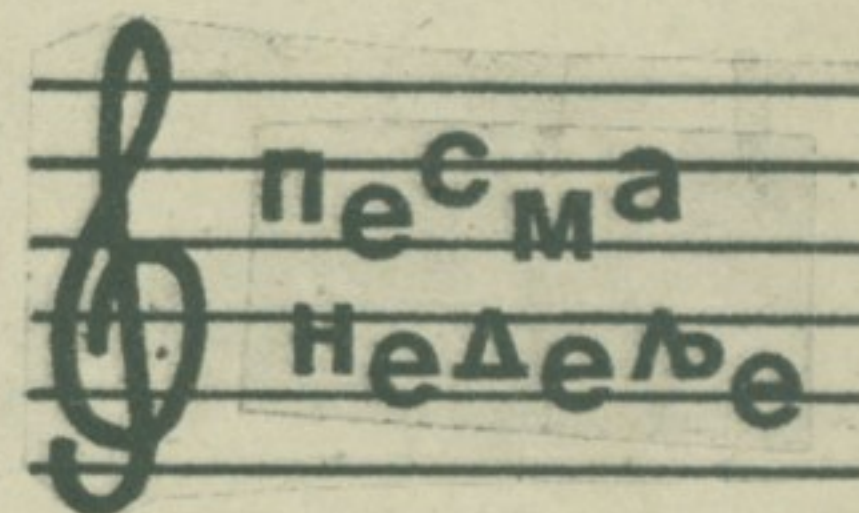
већ помогао полицији да зада озбиљне ударце мафији у Лос Анђелесу, Филаделфији, Канзас Ситију, Кливленду и Њу Орлеансу, доказао је своју ефикасност и у Њујорку.

Компјутер који „избацује податке брзином метка“ је ново оружје FBI у борби против организованог криминала. Коштао је седам милиона долара, а годишње се на његово одржавање утроше још додатна четири милиона. Ипак, тврди се,

утрошен новац враћа се вишеструко: У OCIS-ову меморију похрањени су детаљни подаци о имовини, навикама и особинама преко 50 хиљада криминалаца: бројеви телефона, саобраћајних дозвола и регистарских таблица (чак и изнајмљених аутомобила), омиљена скло-ништа, листе хобија, пријатеља и непријатеља. OCIS за сада има 29 терминала у већим градовима широм САД и месечно обави 190 хиљада операција.

Захваљујући OCIS-у задати су озбиљни удари моћној мафијашкој породици Анђела Бруна у Филаделфији и Џозефа Бонана у Њујорку. Разумљиво је стога што FBI страхује од саботаже — само на обезбеђење меморије „великог инквизитора“ годишње се утроши 10 милиона долара. Чак и полицајци улазе у просторију у којој је компјутер смештен само са пропусницом која је за сваког шифрована различито, а ниједна операција не изводи се без провере и дозволе човека који је искључиво за то задужен.

Први албум Јапе

Жељна Бродарића ЈАПУ љубитељи музи-
ке познају као певача и гитаристу сплитске
групе МЕТАН која је престала са радом пре
годину дана, управо у време над су јој музич-
ки критичари предвиђали будућност. После
албума „Ратататија“ ЈАПА је отишао на одслу-
шење војног рона да би се по повратку озбиљ-
но посветио свом првом соло албуму. Албум
„Мајмун“, који је име добио по песми „Мај-
мун ради што мајмун види“, оно је што је ЈА-
ПА желео. На њему се налази још седам
композиција: „Странци“, „У кривом сну“,
„Мени је добро“, „Никад као када смо сами“,
„Split At Night“ (песма која је својевремено
била хит групе Метак), „Налазим небо“ и
„Покриваш лице“. Плоча је снимљена у по-
пуларном сплитском студију „Тетрапак“ под
сниматељском палицом Ивице Човића Пипе,
ноји је заједно са Јапом и продуцент овог
албума.

ЈАПА је сам наснимио гитаре, бас гитаре
и делимично клавијатуре, а у реализацији су
му свесрдно помагали Ивица Човић Пипо (бу-
бњеви и перкусија), Мато Јеловић (бубњеви),
Мате Човић (сансофон) и Иво Лесић из гру-
пе Стил на клавијатурама и бас синтисајзеру.

Јапа се сванано трудио да звун његове
плоче не подсећа на групу Метак у којој је
певао али то је немогуће избећи јер му је глас
карактеристичан. Међутим, плоча је заиста
модерно урађена. Изгледа да ни он ни његова
енипа сарадника нису успели да одоле изазо-
ву који намећу електронски инструменти. То
је свакако добро и то је оно што музину Јапе
на овом албуму одваја од Метка. Постоји не-
колико песама које ће се вероватно често
вртети на радио-програмима тано да Јапа има
много разлога да буде веома задовољан сво-
јим првим пројектом. Што је још ванније, ње-
гови обонаваоци неће остати разочарани.

НИКАД КАО КАДА СМО САМИ

Музика, текст и извођач:
Жељко Бродарић Јапа

Овдје смо посве сами.

Радим
што ми падне на памет. Ја
сам, ја сам на свијету нај,
најсретнији човјек

на свијету.
Никад као када смо сами.

Сједим

крај ње и она прича

хистерично,

перверзно, дивље. Дивље.

Не чујем

нити ријеч зато што је тако

лијепа. Никад као када

смо сами.

Интервал између снова.

Израња из мора лица она.

Она.

И грле ме. Грле ме.

Док хиљаде

очију зури, ми смо као

када смо

сами. Никад као када

смо сами.

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем следеће ЛП
плоче: „Flash Gordon“
и „Највећи хитови“
групе Квин, „Mob Ru-
les“ групе Блек Сабат,
„Dares“ групе Хју-
ман Лим, „Ace Of
Spades“ групе Motor-
head, „Scary Monsters“
Дејвида Боувија, „Let
There Be Rock“ групе
AC/DC, „Volume II“
Старс он 45, „Ocean Of
Fantasy“ групе Бони
М, „Tango Poesie“ —
разних извођача, про-
дајем такође и синг-
лове по 50 динара.

Тони Вас
ХП војвођанске
бригаде 19
21460 Врбас

Продајем добро очу-
ване касете: „Доживје-
ти стоту“ (120) групе
Бијело дугме, „Диско
хитове“ — 14 пјесама
(110) и Сребрна крила
„Срео сам љубав из
прве пјесме“ (100).

Жељко Обучина
О.Ш. „Браћа Бобетко“
44103 Сисак

ПОЗАЈМЉЕНА ПОЗАЈМЉЕНА ПОЗАЈМЉЕНА ПОЗАЈМЉЕНА

АНКЕТА

Један енглески но-
винар поставио је не-
колици истакнутих
поп-музичара и певача
исто питање:

„С ким бисте волели
да се нађете на пустом
острву“?

Ево неколико заним-
љивих одговора:

Адам Ант: Са zgodном
и практичном жен-
ском.

Мартин Вер (група
БЕФ): Са својом же-
ном.

Тоја Вилкокс: Нека то
буде право мушко, ви-
соко, плаво и да не
буде свађалица.

Ален Ренкин (група
Асоцијентс): Волео бих
да тамо затекнем Ур-
сулу Андрес!

Бил Мекензи (Асоци-
јентс): Са лепим вре-
меном.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

Пит Бест, оригинални буб-
њар групе Битлс:
— Има много људи у Ли-
верпулу који верују да сам
одавно мртав!

Анабела: Та личност
се зове Фидо.

Сан Соло (Класикс ну-
во): Не знам шта бих
без радија.

Тереза Базар (група
Долар): Само са Ал
Паћиком.

МОЈ ИЗБОР

Идем у VII разред основне школе „Владимир Илич — Лењин“ у Снопљу. У музици сам претенно оријентисана на новом романтизму мада волим и добре дисно песме. Шаљем вам своју топ-листу, а за оне који имају сличан укус моја адреса је: Маја Лане, Мито Хаџивасилев Н5/15. Тао.

ДОМАЋЕ:

1. ДОДИРНИ МИ КОЛЕНА — Зана
2. ОБИЧНЕ ЉУБАВНЕ ПЕСМЕ — Аеродром
3. УНУТАРЊА ПАНИНА — Булевар
4. МИЛИОН — Боа
5. МОТОРИ — Дивље јагоде

СТРАНЕ:

1. GOODBUE SEVENTIES — Јазу
2. EVERY HOME SHOULD HAVE ONE — Класикс Нуво
3. ALL I WANT IS SEE YOU — Дипеш Мод
4. DON'T YOU WANT ME — Хјуман Лиг
5. THE HOUSE OF RISING SUN — Енималс

БРАНО МАЛИШИЋ

На недавном такмичењу за југословенског представника за Песму Евровизије, РТВ центар Титоград заступао је Брано Малишић са композицијом Милана Лукића „Врати се“.

Певач и гитариста Брано Малишић познат је широј јавности као вођа групе „Стари знанци“ и са њима је већ издао један сингл и албум „Она“ за РТВ. Ова група постоји већ шест година и репертоар им је углавном састављен од рок балада. Поред Брање у групи свирају још Душко Драшковић, клавијатуре, Мишко Милачић, бубњеви и Бато Малишић, бас гитара.

РОЂЕНИ ОВИХ ДАНА

17. март 1962. Клер Гроген, група „Алфред импиз“

18. март 1941. Вилсон Пикет, певач

19. март 1959. Тери Хол, група „Фан број три“

ХИТ ГАЛЕРИЈА

Џенис Џоплин

МУЗИЧНА ПОШТА

Драги Забавнице, интересује ме колико је албума издала група „Генерација 5“ Милош из Новог Сада

Генерација 5 објавила је два албума.

Добили смо много писама и у свима иста молба. Читаоци Хит стране желе да објавимо текст песме „Сачувај своју љубав“ коју певају Рене и Ренато.

САЧУВАЈ СВОЈУ ЉУБАВ

(SAVE YOUR LOVE)

Save your love my darling
save your love
For summer nights with moon
and stars above
A serenade I long to sing you
The reddest rose I always
bring you
Save your love for Roma and
me

Darling I will love you
endlessly
Even though you're far away
from me
I can't forget the words
I told you
How it felt to love and

hold you
Love like ours will last
eternally

Even though it's been so
very long
The memory of our love
still lingers on
I can't wait to hold and
kiss you
Don't you know how
much I miss you
Darling sing for me our
lover's song

Salva l'amore cara salva
l'amor, si-amore
Le notte d'estate la luna
le stelle lassu
A serenade I long to sing you
The reddest rose I always
bring you
Salva l'amore per Roma e per
me

Io ti amo caro
I love you
I can't wait to hold and
kiss you
Don't you know how much
I miss you
Darling sing for me, our
lover's song

ФЕНОМЕН БЕЗЛИЧНИХ

У музици се све шире примењује појам — „безназив понајвише иде уз саставе Џерни, Форинер или личне групе“. Шта он означава? У последње време Канзас. Зашто? Зато што сви звуче слично а нико од њих нема изразитог предводника, звезду. У очима критике то су безвредни састави без личности која би била у првом плану попут Џегера, Таунзента, Страмера или Јана Андерсона. Објашњавајући овај феномен један амерички новинар тврди да историја „безличних“ датира од група као што су Пинк Флоид и Чикаго а даље иде преко Стикс или РЕО Спидвегн. Једна од најуспешнијих „безличних“ је квинтет Супертрем. Ни они немају јунака у очима публике, али су им зато тиражи огромни.

ШКОЛА ГИТАРЕ

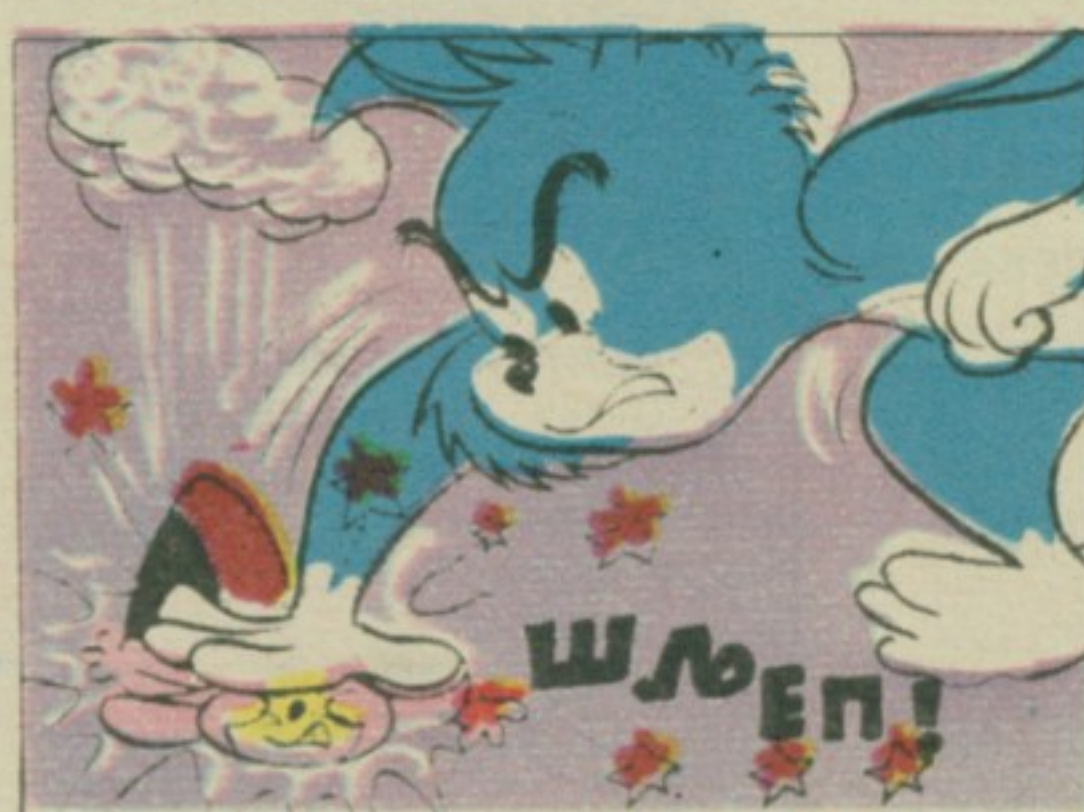
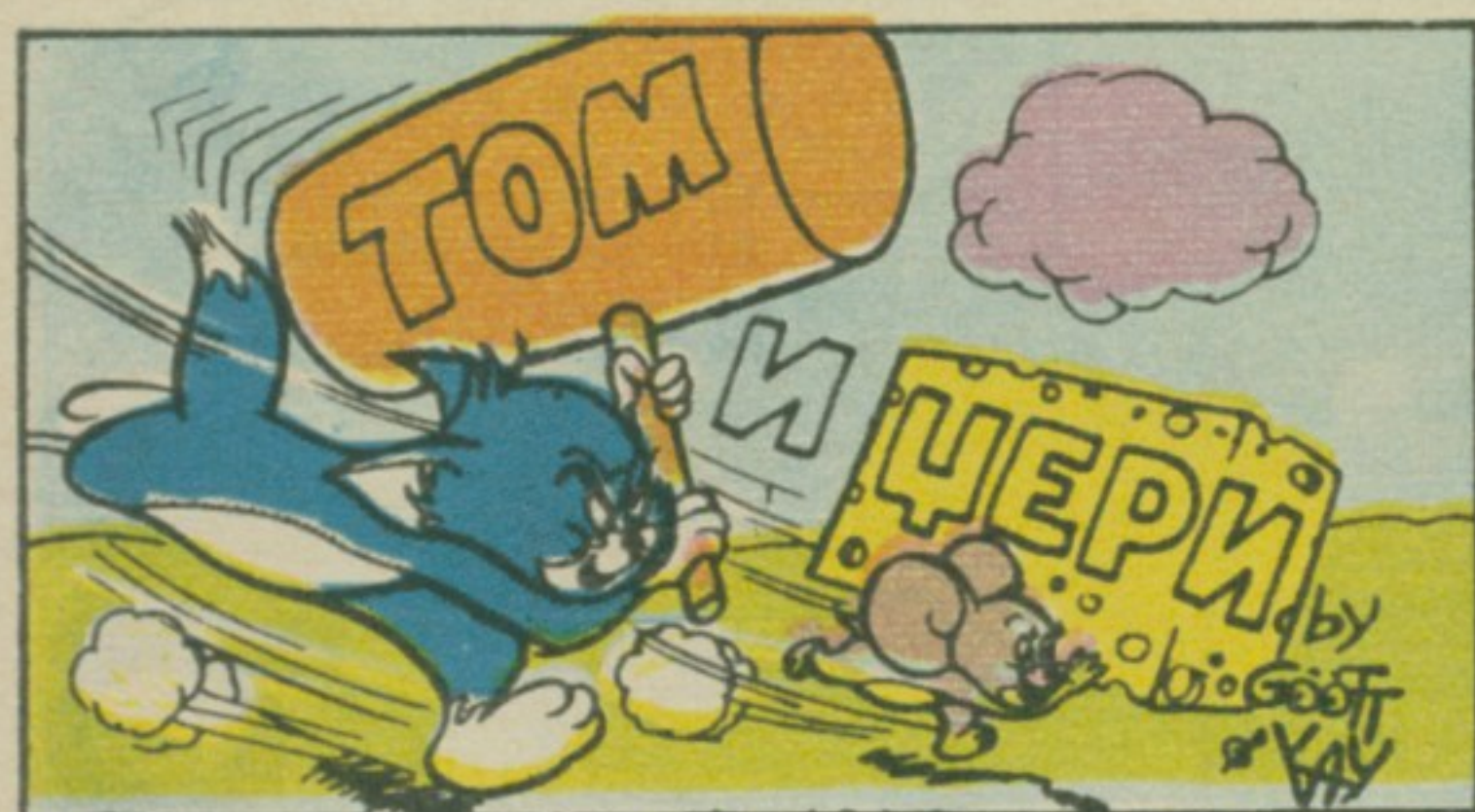
1. Акорди — 2. Теорија — 3. Мелодије — 230 дин. Виши курс — 150 дин. Модерна музика, хитови, рок — 250 дин. Плаћате поштару. Васиљевић Милун, пострестант, 11001 Београд

БИМ И БУМ

ТРАПОЊЕ

75 ГОДИНА
ТРАДИЦИЈЕ
КВАЛИТЕТА

Kolinska

СВАКОГ МЕСЕЦА 10 + 990 НАГРАДА
ЗА ЧЛАНОВЕ PEZ КЛУБА

Наираге у маршу су:

10 супернаирага — 10 PEZ САТОВА
и комплет водених бојица
990 фигурица PEZ — PEZ КРАВИЦА

Наирађене бројеве PEZ чланских карата
објавићемо 25. марта у ЗАБАВНИКУ.

ПОСТАНИ И ТИ ЧЛАН!

Пошаљи 5 омиља бомбона PEZ
и попуњен кулон на адресу:

PEZ КЛУБ, 61110 ЛЈУБЉАНА, б. б. 38

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Место становања

поштански број

ком.

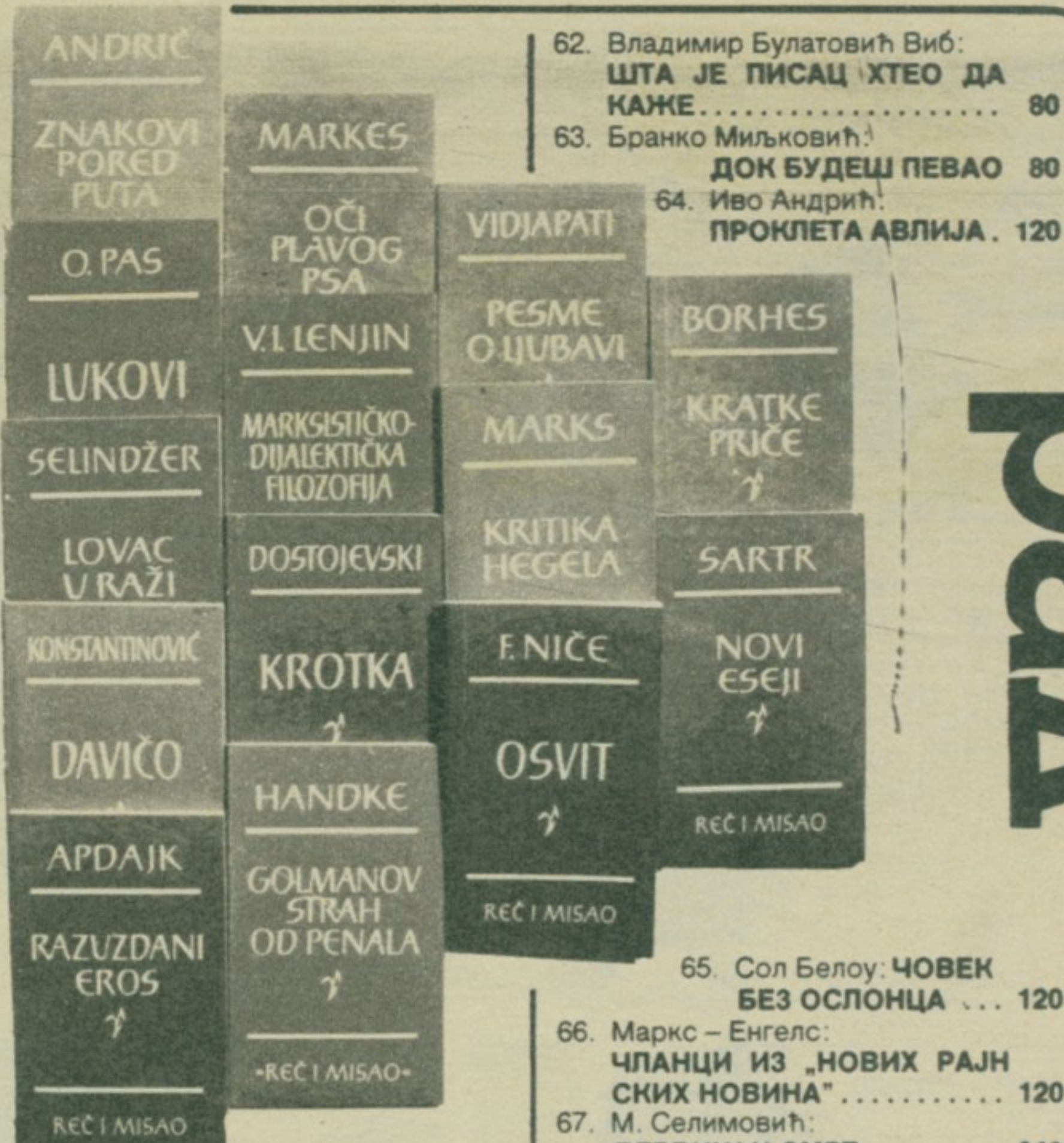
Датум рођења

реч и мисао

1. Александар Пушкин:
КАПЕТАНОВА КЋИ 100
2. Волтер:
КАНДИД 100
3. Проспер Мериме:
КОЛОМБА 18
4. xxx:
ПЕСМА О КРАЉУ НАЛУ 18
5. К. Ф. Мајер:
МОНАХОВА СВАДБА 18
6. Николо Макијавели:
ВЛАДАЛАЦ ... 120
7. Вилијем Фокнер:
ДОК ЛЕЖАХ НА САМРТИ 100
8. Ђакомо Леопарди:
ПЕСМЕ И ПРОЗА 18
9. Еразмо Ротердамски:
ПОХВАЛА ЛУДОСТИ 80
10. Еме Сезер:
КРСТАШКИ РАТОВИ ТИШИ НЕ 18
11. Пабло Неруда:
СУНЦЕ У РЕПУ ВЕТРА 80
12. Симо Матавуљ:
БЕОГРАДСКЕ ПРИЧЕ 20
13. Милан Кашанин:
ИЗАБРАНИ ЕСЕЈИ 20
14. Стеван Раичковић: **ПЕСМЕ** 20
15. Димитар Солев:
КРУЖНО ПУТОВАЊЕ СЕН КЕ 20
16. Ацо Шопов:
ДУГО ДОЛАЗЕЊЕ ОГЊА 20
17. Иљф и Петров:
НОВА ШЕХЕРЕЗАДА 20
18. Марина Цветајева:
НЕОВДАШЊЕ ВЕЧЕ 20
19. Платон:
О ЈЕЗИКУ И САЗНАЊУ 20
20. Монтен: **ОГЛЕДИ** 20
21. Едмон Ростан:
СИРАНО ДЕ БЕРЖЕРАК ... 20
22. Анри де Монтерлан:
МРТВА КРАЉИЦА 20
23. Сомерсет Мом:
ИЗАБРАНЕ ПРИПОВЕТКЕ .. 20
24. Д. Х. Лоренс:
ТАЈНЕ ФЕНИКСА 20
25. Т. С. Елиот:
ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ 20
26. Патрик Вајт: **НОЋ ЛУПЕЖА** .. 20
27. Педро Калдерон дела Барка:
ЖИВОТ ЈЕ САН 20

Ова библиотека обухвата најбоља класична и савремена остварења светске и домаће књижевности. Сви књижевни родови, све књижевне епохе и готово све књижевности света, заступљене су у овој познатој црној књизи.

28. Х. Р. Хименес: **ЈА НИСАМ ЈА** 20
29. Чезаре Павезе:
ДОЋИ ЋЕ СМРТ И ИМАЋЕ ТВОЈЕ ОЧИ 20
30. Дино Буцати:
ПРОДАВНИЦА ТАЈНИ 20
31. Амрита Притам: **ТАЈ ЧОВЕК** 20
32. xxx:
АРАПСКА ПОЕЗИЈА 20
33. Исмаил Кадаре:
ГЕНЕРАЛ МРТВЕ ВОЈСКЕ .. 20
34. Владан Десница:
ПРОЉЕЋА ИВАНА ГАЛЕБА 200
35. Ерих Кош: **САТИРЕ** 40
36. Миодраг Павловић:
ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ 40
37. Руди Шелиго:
ДА ЛИ ДА ТЕ ПОСПЕМ ЛИШЋЕМ 40
38. Константин Паустовски:
НОВЕЛА О ШУМАМА 40
39. Александар Грин:
ПАЦОЛОВАЦ 40
40. Осип Мандељштам:
РАЗГОВОР О ДАНТЕУ 40
41. Славомир Мрожек:
ПРОЛЕЋЕ У ПОЉСКОЈ 40
42. Николај Хајтов:
ДИВЉЕ ПРИЧЕ 40
43. Виђапати:
ПЕСМЕ О ЉУБАВИ 40
44. Константин Кавафи: **ПЕСМЕ** 40
45. Фридрих Ниче: **ОСВИТ** 100
46. Џон Апдајк: **РАЗУЗДАНИ ЕРОС** 40
47. В. С. Мервин:
ВАШКЕ 40
48. Х. Л. Борхес:
КРАТКЕ ПРИЧЕ .. 100

49. Еуђенио Монтале:
ЛЕПТИР ИЗ ДИНАРА 40
50. Октавио Пас: **ЛУКОВИ** 40
51. Нушић: **ТАКО ЈЕ ПИСАО БЕН-АКИБА** 80
52. Радомир Константиновић:
ДАВИЧО 80
53. Никита Станеску:
СТАЊЕ ПОЕЗИЈЕ 80
54. Пол Валери: **МЕЛАНЖ** 80
55. Бруно Шулиц: **МАНЕКЕНИ** ... 80
56. Карл Маркс:
КРИТИКА ХЕГЕЛА 160
57. Петер Хандке:
ГОЛМАНОВ СТРАХ ОД ПЕНАЛА 80
58. Леополд Сенгор:
КУМБА ТАМ СПАВА 80
59. Јорго Сефери:
МИТСКА ИСТОРИЈА И ДРУГЕ ПЕСМЕ 80
60. Исак Башевис Сингер:
КРУНА ОД ПЕРЈА 80
61. В. С. Најпол:
У СЛОБОДНОЈ ДРЖАВИ 80

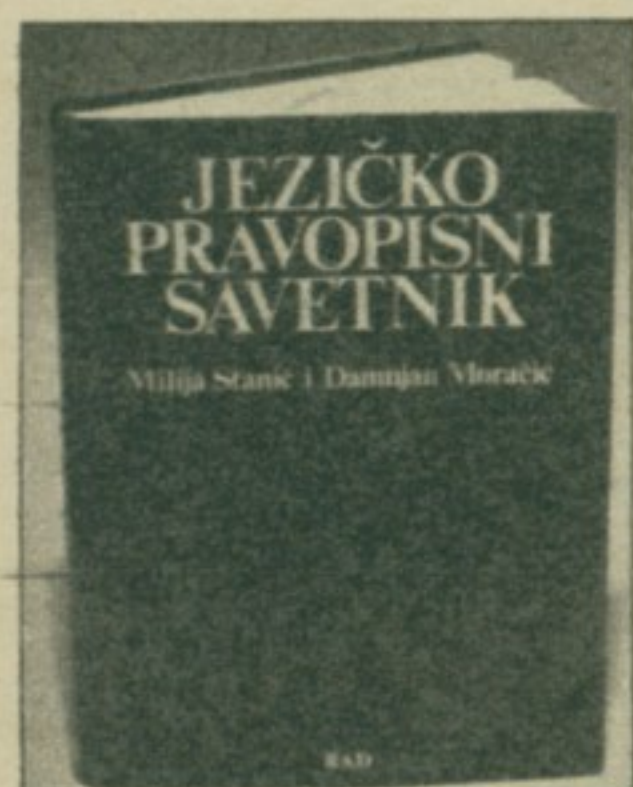
62. Владимир Булатовић Виб:
ШТА ЈЕ ПИСАЦ ХТЕО ДА КАЖЕ 80
63. Бранко Миљковић:
ДОК БУДЕШ ПЕВАО 80
64. Иво Андрић:
ПРОКЛЕТА АВЛИЈА 120

65. Сол Белоу: **ЧОВЕК БЕЗ ОСЛОНЦА** ... 120

66. Маркс - Енгелс:
ЧЛАНЦИ ИЗ „НОВИХ РАЈНСКИХ НОВИНА“ 120
67. М. Селимовић:
ДЕРВИШ И СМРТ 240
68. Маркс - Енгелс:
О УМЈЕТНОСТИ 240
69. Ф. М. Достојевски:
ОДАБРАНА ПИСМА 240

Све књиге су штампане латиницом у брошираном повезу.

70. Вук Караџић:
ПРВА ГОДИНА СРПСКОГ ВОЈЕВАЊА НА ДАЉЕ 40
71. xxx:
КОПИТАР И ВУК 150
72. Др Миодраг Поповић:
ЈОТА 200
73. Миодраг Матицки:
ЕПИКА УСТАНКА 200

74. М. Станић Д. Моравчић:
ЈЕЗИЧКО ПРАВОПИСНИ САВЕТНИК
Формат 17x24. Страна 450. Латиница, платно
Цена 680

75. Лаза Лазаревић:
ИЗАБРАНА ДЕЛА
Формат 13x20. Стр. 370.
Цена: броширано ... 220
платно 320

76. xxx:
КЊИЖЕВНОСТ, ИСТОРИЈА, САВРЕМЕНОСТ
Формат 17x24. Стр. 240.
Тирилица, броширано.
Цена 150

77. Лаза Костић:
ИЗАБРАНА ДЕЛА
Формат 13x20. Стр. 307.
Цена: броширано .. 220
платно 320

„РАД“ ИЗДАВАЧКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА
11000 БЕОГРАД, Моше Пијаде 12.
Телефони: 422-517 и 404-765

НАРУЧБЕНИЦА — ПЗ/21
Овим неопозиво наручујем (упишите бројеве књига које наручуј):

ЗА ГОТОВО — Вредност наручених књига уплатићу поузећем, приликом преузимања од поште

НА ОТПЛАТУ — Вредност наручених књига уз годишњу камату од 18% отплатићу у редовних месечних рата по пријему књига, рачуна и уплатница, с тим што ћу прву рату уплатити поштару приликом пријема. Књиге се могу отплативати у 10 месечних рата, а најмања рата је 300.— дин. Купци на отплату, остварају наручбеницу у организацији где раде, а пензионери достављају претпоследњи чек од пензије. У случају спора надлежан је Пети општински суд у Београду.

(Презиме и име)

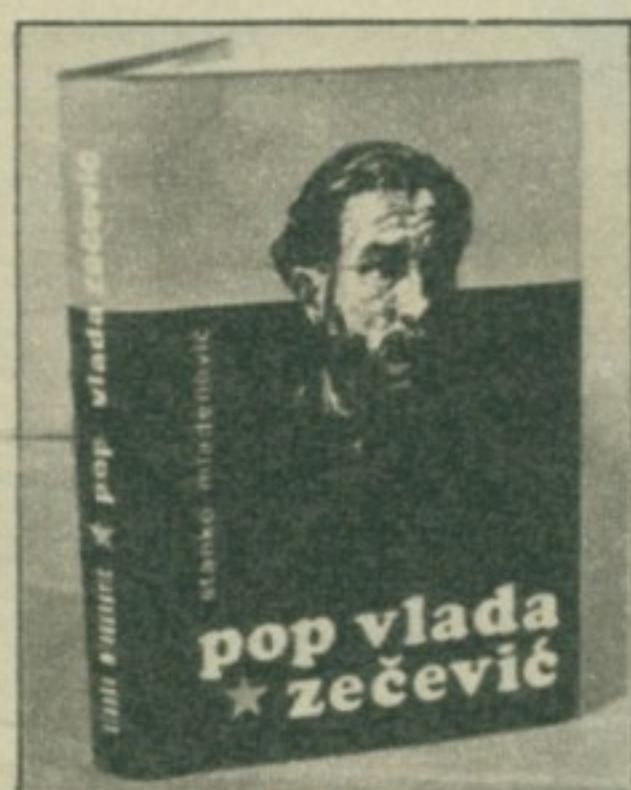
(Занимање) (Број личне карте и место издавања)

(Број поште, место и адреса стана)

(Радна организација и место где је купац запослен)

(М. П.)

(Датум) (Овера о запослењу и потпис овлашћеног лица) (Потпис купца)

78. Станко Младеновић:
ПОП ВЛАДА ЗЕЧЕВИЋ
Формат 14x20. Стр. 366.
Платно. Латиница.
Цена 150

79. Џон Чедвик:
МИКЕНСКИ СВЕТ
Формат 13x20. Стр. 288.
Платно. Латиница.
Цена 270

80. Јеврем Поповић:
БЕСМРТНА МЛАДОСТ
(књига о Бошку Бухи)
Формат 13x20. Стр. 300.
Платно. Латиница.
Цена 240

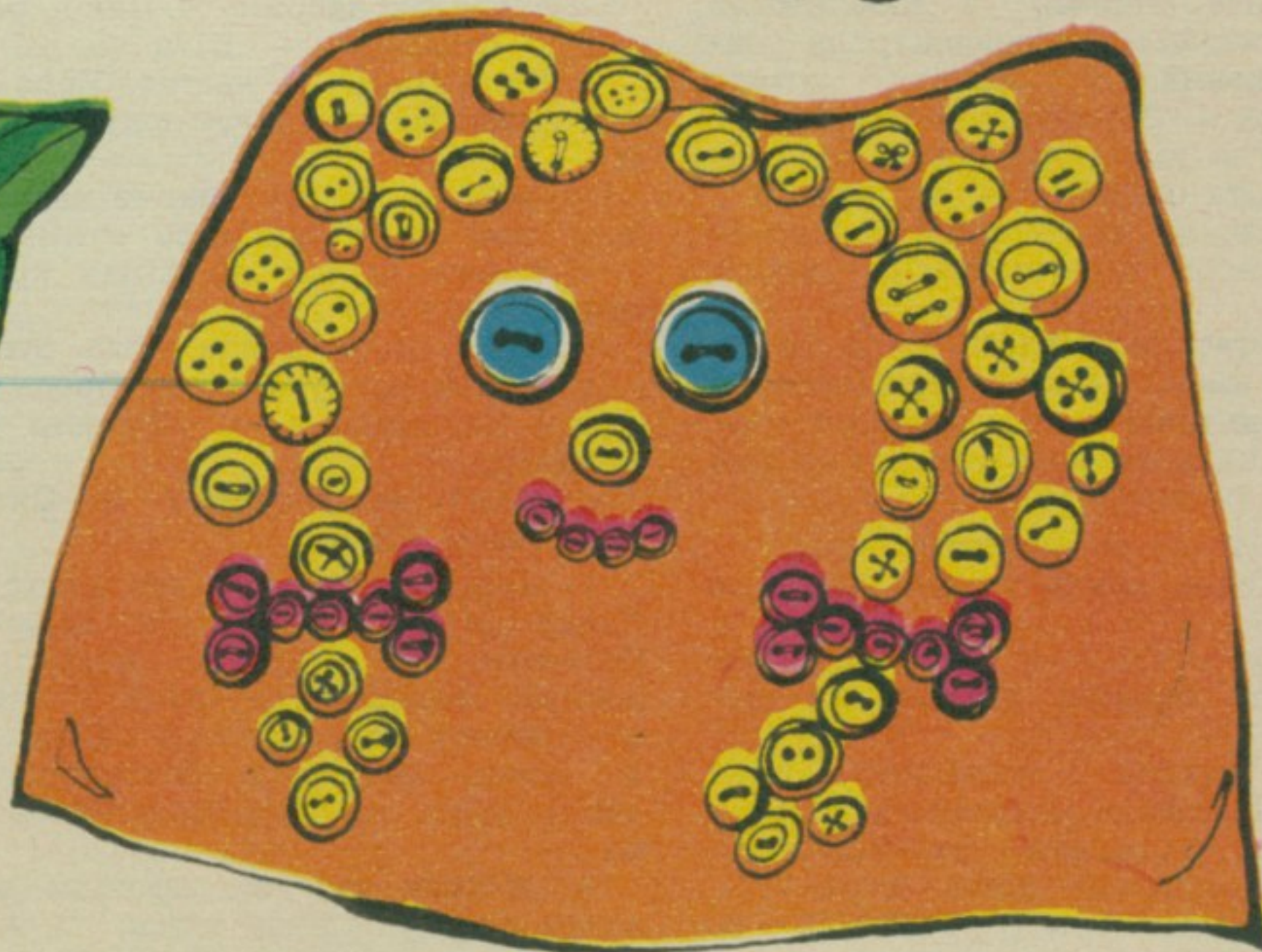
81. Прота Матија Ненадовић:
МЕМОАРИ
Формат 13x20. Стр. 360.
Тирилица, платно.
Цена 400

Начин
вешања

ЈАМБ ЈАСТУЧИКИ

Узми ситару
дугмад у различитим бојама и зашиј на
ситаре јастучиће правевћи разне
шаре и ликове (срце, девојчица,
сањ, печурка). Ако волиш да играш
ЈАМБ, зашиј од 1-6 дугмади као
на коцкицама за игру па се
можеш играти заједно са
или се одмарај заједно са
својим љубимци-
цет.

Једна од теорија о «црним рупама» гласи да оне у неком другом времену и простору постају «беле рупе», то јест, избацују материју и енергију коју су овде прогутале. «Црна» и «бела рупа» повезане су просторновременским тунелом. Прича која следи заснована је на тој претпоставци.

АЛНШТАЈНОВ СВЕМИР БИО ЈЕ ИЗРЕШЕТАН РУПАМА КОЈЕ СУ СТВАРАЛЕ ЗВЕЗДЕ НЕСТАЈУЋИ У СЕБИ САМИМА УСЛЕД ГРАВИТАЦИЈЕ И КРОЗ ЊИХ ЈЕ ОТИЦАЛА МАТЕРИЈА ВРАЋАЈУЋИ СЕ У НОРМАЛАН ПРОСТОР НЕКОЛИКО СЕКУДНИ, ЧАСОВА ИЛИ ДАНА КАСНИЈЕ — ПОНЕКАД У ПРАЗНИНУ ИЗМЕЂУ ГАЛАКСИЈА, А ПОНЕКАД УПАДАЈУЋИ ПОНОВС У ИСТУ ГАЛАКСИЈУ ВЕЋ ПОСЛЕ НЕКОЛИКО МЕГАПАРАСЕКУНДИ. ЉУДИ У СВЕМИРСКИМ БРОДОВИМА ПРОЛАЗИЛИ СУ КРОЗ ТУНЕЛЕ СТВОРЕНЕ ГРАВИТАЦИОНИМ КОЛАПСОМ И УПИСИВАЛИ У КАРТЕ ЊИХОВЕ УЛАЗЕ И ИЗЛАЗЕ ДА БИ ИХ КОРИСТИЛИ КАО ЗГОДАН СИСТЕМ МЕЂУГАЛАКТИЧКОГ САОБРАЋАЈА.

Сита Рахман је забележила мерења микроелектрола усађених у обријану главу Флеминга Мејхјуа. Пажљиво је окренула један бројчаник.

— Шта осећаш? — упитала је.

— Као да ми голицах центар за пријатност шпaгетима с укусом јагода.

Подигао је поглед. Била је то жена ниског раста, кратко подшишане црне косе и крупних очију. Никада га није гледала у очи док је радила.

— Шта су то шпaгети?

— Једна стара врста хране са Земље.

— Опет то! А ја мислила да си малочас обратио пажњу на мене.

Над улазом у медицинско одељење блеснула је светлост и врата су се размакла пропуштајући крупну прилику Џека Берџијера, команданта брода РОБЕРТ Б. ЛЕЈТОН, који је у ствари био други у ланцу команде, потчињен перцепту Флемингу Мејхјуу.

— Изгледаш забринуто, Џек — рекао је Флеминг. — Шта ти је?

— Ханс Павел је нестао. Управо смо примили ову тахионску поруку.

Пружио је Мејхјуу парче хартије и овај га је прелетео очима.

— Траже од нас да одмах кренемо у Епсилон лире!

— Тамо се појавила нова рупа која је већ прогутала два брода с новим перцептима — објаснио је Берџијер.

— Два? — поновила је Сита подиравши обрве.

— Берџијер је климнуо главом. Павел је упућен да их тражи. Применио је утврђени поступак шаљући редован извештај. У време прекида везе налазио се далеко изван хоризонта безбедности, дакле, више му није било повратка.

— Можда су сви проишли на другу страну и нису могли да нађу рупу за повратак. То не би био први такав случај — приметила је Сита.

Берџијер је завртео главом. — Павел је сувише искусан. Пре свега, јавио би да намерава да уђе, што није учинио.

— А ипак је зашао далеко иза хоризонта безбедности?

— Да, проверио сам.

— Колика је рупа? — упитао је Флеминг.

— Пет стотина километара.

— Немогуће! — Флеминг се изненада усправио, али га је Сита

гурнула назад у наслоњачу. — Највећа рупа коју смо досад пронашли имала је десет километара.

— А ако их се неколико спојило? — рекао је Берџијер.

— У том случају имају огромно гравитационо поље. Можда је бродовимапустио антигравитациони оклоп. Требало је сићи с ума па ту децу послати тамо.

— Младићи су и открили рупу — рекао је Берџијер. — Није се знало шта је посреди све док није стишао и Павел.

— Дакле, сада траже нас — убацила је Сита. — Знаш да смо уморни.

— Флеминг је најближи искусни перцепт. Другима би била потребна најмање два дана пута.

— А ако има изгледа да спасемо Павела, време је можда од пресудне важности — допунио га је Флеминг. — Ти, Сита, не мораш та илеш.

— Ја бих с тобом морала и у пакао. Ти си као уређај који увек треба да буде у савршено исправном стању. — Почела је да му вади итлице из коже.

— Успавиј га, Сита — рекао је Берџијер. — Чекају га велики напори.

Када је РОБЕРТ Б. ЛЕЈТОН стигао у Епсилон лире, тамо су већ чекала два посматрачка брода.

— Само их погледај! — рекао је Флеминг уз сув смех. — Чекају заморчиће! — Окренуо се капетану Берџијеру. — Када почињемо?

— Најпре ћемо послати сонду без посаде, па ћеш ти за њом.

— Када?

— Буди спреман у дванаест.

Сат касније Флемингове очи биле су покривене облогама за пренос дражи, а слушалице су му већ преплављивале свест. разноврсним звуцима. У главу су му опет биле усађене електроде и

Сита Рахман седела је недалеко мерећи рад његовог организма. Бродски компјутер сачекао је са програмираним стрпљењем да га Сита прикључи на Флемингову свест, а онда је спровео низ тестова ради провере да ли је перцепт спреман за потпуно стапање с њим.

Кроз Флемингову свест пролетео је низ диференцијалних једначина. Он је укључио рутински поступак њиховог решавања и у међувремену се позабавио другим загонеткама. Решио је психолошке проблеме у симулираним ситуацијама испитујући радаром мрежу вектора. Компјутер је упоредио његове резултате са оптималним решењима и оценио као задовољавајући.

Свако електронско коло у броду било је сада део његовог нервног система. РОБЕРТ Б. ЛЕЈТОН постао је тело Флеминга Мејхјуа. Очи су му примале радарске импулсе, уши чуле узлахе звезданих ветрова, а глас му се претворио у ласерски зрак који је попирао до оближњих бродова посматрача. Срце му је био ЛЕЈТОНОВ погонски уређај на бази мини-црне рупе, а одећа — штитници против гравитације.

Компјутер му је дао податке о црној рупи којој су се приближавали и Флеминг је тачно израчунао колика ће бити гравитација на ком растојању. Пажљиво је проверио стање штитника и погона који их је снабдевао енергијом.

Био је још предалеко да би сагледао рупу у све четири њене димензије, али је преко сензора осећао како она усисава материју и убрзава је у вртлогу тако силовитом да га Флеминг само својим људским чулима не би могао ни опазити. Све је личило на волоскок дугиних боја.

Флеминг је уживао у свакој појединости призора: пурпурној боји која је означавала фреквенцу волоника, живој зеленој боји хелијума, изненадним експлозијама зрачена калик на ватромет кад год би хоризонт безбедности прешла нова честица материје...

Осећао је нејасно и меко присуство људских бића која су руковолила потухватом — Берцијеров страх и напетост Сите Рахман... Али приметио је и присуство треће особе, те је испружио пипак свести у њеном правцу. Био је то један питомац, будући перцепт, који је посматрао са брода ЕР-НЕСТ СВИФТ осећајући страх који се у Флеминговсј свести огледао као танка црна линија. Флеминг је открио пилоту своје мисли и страхове и показао му духовне вежбе којима их обуздава. Разменили су знања о црној рупи, а када је са СВИФТА упућена сонда, оставили су само једну ганку нит ласерске везе преко које ће питомац моћи да посматра рад старијег перцепта.

Сонда се спиралном путањом упутила ка вртлогу рупе шаљући натраг резултате својих мерења. Флеминг ју је пажљиво следио. Гравитација је постајала све јача, а онда је показатељ сондине масе скочио до краја скале и сонда је усисана таквом брзином да је Флемингу промакао тренутак њеног нестанка.

Уместо уобичајеног поступка који су применили сонда и, пре ње, два изгубљена брода, Флеминг је програмирао плитку параболичну путању на којој ће се лакше зауставити пре но што буде прекасно.

Сили црне јаме ништа није могло измаћи осим тахионских зрака бржих од светлости које је сонда

и даље одашиљала. Све док су ти сигнали стизали могло се очекивати да тунел црне рупе безбедно води у неки други просторно-временски континуум. У тренутку прелаза из овог у други континуум сигнал ће престати, али ће се поново јавити са излаза који ће на тај начин бити откривен и забележен. Поуздана картографија црних рупа била би немогућа без тахионских таласа.

Флеминг је избацио пројектне својих чула као претходнику све бржем ЛЕЈТОНУ. Заслепила га је блештава светлост, а потом као да је упао у некакво тамно језеро абиновине. Очекивао је да му очи свакога часа искоче из дупљи и потону у том језеру као каменови. Флеминг је активирао предње погонско поље покушавајући да узмакне. Очи су му гореле од бола и готово је изгубио моћ четворотимензисналног опажања, али су бродски сензори и даље функционисали. Веза са питомцем се утишала пошто се младић онесвестио. ЛЕЈТОНОВИ штитници показивали су знаке напрезања. Последњим честицама снаге погонског механизма ЛЕЈТОН се ишчупао из гравитационог поља јаме.

Очи су му још гореле када га је Сита одвојила од компјутера, али нису претпеле физичко оштећење. Осећао је вртоглавицу, али га је изненадила јасноћа вида.

— Шта се догодило? Знаш ли шта се догодило? — наваливао је капетан Берцијер.

— Зар не можеш да сачекаш да се мало одмори? — одбрусила је Сита.

— Не, Сита — рекао је Флеминг с напором — морамо ово да доведемо до краја. У питању је Павлов живот... Рупа се ни по чему не разликује од других осим по величини. Али то могла значи да јој је излаз даље, много даље него што би се очекивало.

— Ван Млечног пута? — убацила је Сита. — Каква судбина! Изгубити се међу галаксијама!

— Јесмо ли већ примили сондин тахионски сигнал? — упитао је Флеминг.

— Још не, али и даље трагамо — одговорио је Берцијер. — Нема тог места у свемиру са кога нам тахионски сигнал не би стигао.

Флеминг је затворио очи и поново спустио главу на лежај. — Тако је — рекао је. — Осим ако је сонда напустила нама познати свемир, у том случају је Павел изгубљен...

— Ево сигнала! — узвикнуо је истог часа Берцијер.

Флеминг се усправио. — Где је?

— Нека сам проклет, али чак у Андромеди!

— Она је и Павел тамо! — убацила је Сита.

— Чекајте — рекао је Берцијер. — Ту је и порука.

Флеминг и Сита су чекали док је Берцијер пиљио у екран лица обасјаног сабласном светлошћу.

— Павел је тамо! Користи сондин сигнал за поруку. Каже да му је брод оштећен, али да се срећно провукао. У близини има великих рупа за које верује да ће га врагити у нашу галаксију. Каже да нема потребе да идемо за њим.

Андромеда! Чак и супербрзи бродови путовали би до ње вековима. Још једном се показало да, упркос тешкоћама и опасностима, и те како вреди откривати црне рупе. Био је то јелини начин да се човек вине до далеких галаксија.

„Задатак је извршен“ помислио је Флеминг и утонуо у спокојан сан.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор BeMak	МЕХУ- РИЈ НА КОЖИ	УЧЕСНИК РЕВО- ЛУЦИЈЕ	ВОЗНИ РЕД (СТР.)	ВРСТА ПРАЖИ- ВОТИ- ЊА	ОПАО, ЗЛО ДЕЛО	ПЛАДЕ БИЉКЕ ЗА РАСА- БИВАЊЕ	ИСЛЕ- БИ- ВАТИ
АПА- ТИ							
ВРСТА ШИШ- МИ- ША							
КОЖИ ИМА ИВИ- ЦЕ							
ОСОБА КОЈА ДАЈЕ КОНАЧНЕ ТЕ							
СТРИЧ- ЊАК ЗА БАНКЕ- РИОЛО- ГИЈУ	ГРАД У ШПА- НИЈИ						
ВЕТАР У ДАТ- МАЦИЈИ						ИФИ БЕЗ ЧИ- ЉА	
ИМЕ ПЕВАЧА ПАТИ- КА				БОКСЕР ПОХА- ПЕД УЧИНИТИ ПЛАТКИМ			
ЈЕДИ- НИЦА РАДИО- АКТИВ- НОСТИ					У.В. ИЗДАВА- ЊЕ НОВ- ЧАНИ- НА		
ПОКАЗ- НА ЗА- ПЕНИ- НА			ПРИТОКА ПОРАНЕ ВРЕЛО (МН.)				
ОСОБА КОЈА ПОСТАВ- ЉА ЗА- ГОНЕТКЕ							
ИЗЛИТИ У ВИШЕ СУДОВ- БА							
СЕВЕР- НИ ЈЕ- ПЕН (МН.)							РАЗОРИ- ТИ, СТАПА- НИТИ
НАУКА СЛОВЕ- НАЧНО ПРИШКО ИМЕ		ГЛУПАЦ ПАРФИ ПОЧИС- ТИТИ				ПОКРЕТАЈ УБИСТВА (МН.)	
РЕКИ ОТВОРЕ- НО, У ЛИЦЕ							
ИМЕ ПОПА- СА- НА		ПРИСТА- НО ПРИШКО ИМЕ			ТЕНИСЕР АРТУР МЕСТО У БОЈИ		
ПОСТА- ТИ СТАР	ШИЛИНГ НАПЛИ ОДБАНАЈ ОД ЗЕМ- ЉЕ			ТРИНИ- ПРОТО- ПРОТО ИТАЛ. ОД- БАЛСКИ КЛУБ			
ЈЕДИНИ- ЦА ЕЛЕК- ТРИЧНЕ СНАГЕ							
НА СИЉУ УЗИПА- ТИ							
ЧУПАТИ, ТРАГА- ТИ							ПОЛИ- ТИЧКИ ЗАБАВ- НИК

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДСКАВНО: Издањак, Злетско, глбарит, отимати, вата, аз, Арси, МА, реп, виц, аван, Ни, Тот, пој, ризик, ЗА, л, оса, карст, о, Ататурк, доса-дан, креда, окарина, „Електра“, кротак, д, ванила, питање, отицати.

ПРИЧЕ
О НАШИМ ГРАДОВИМА
СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ

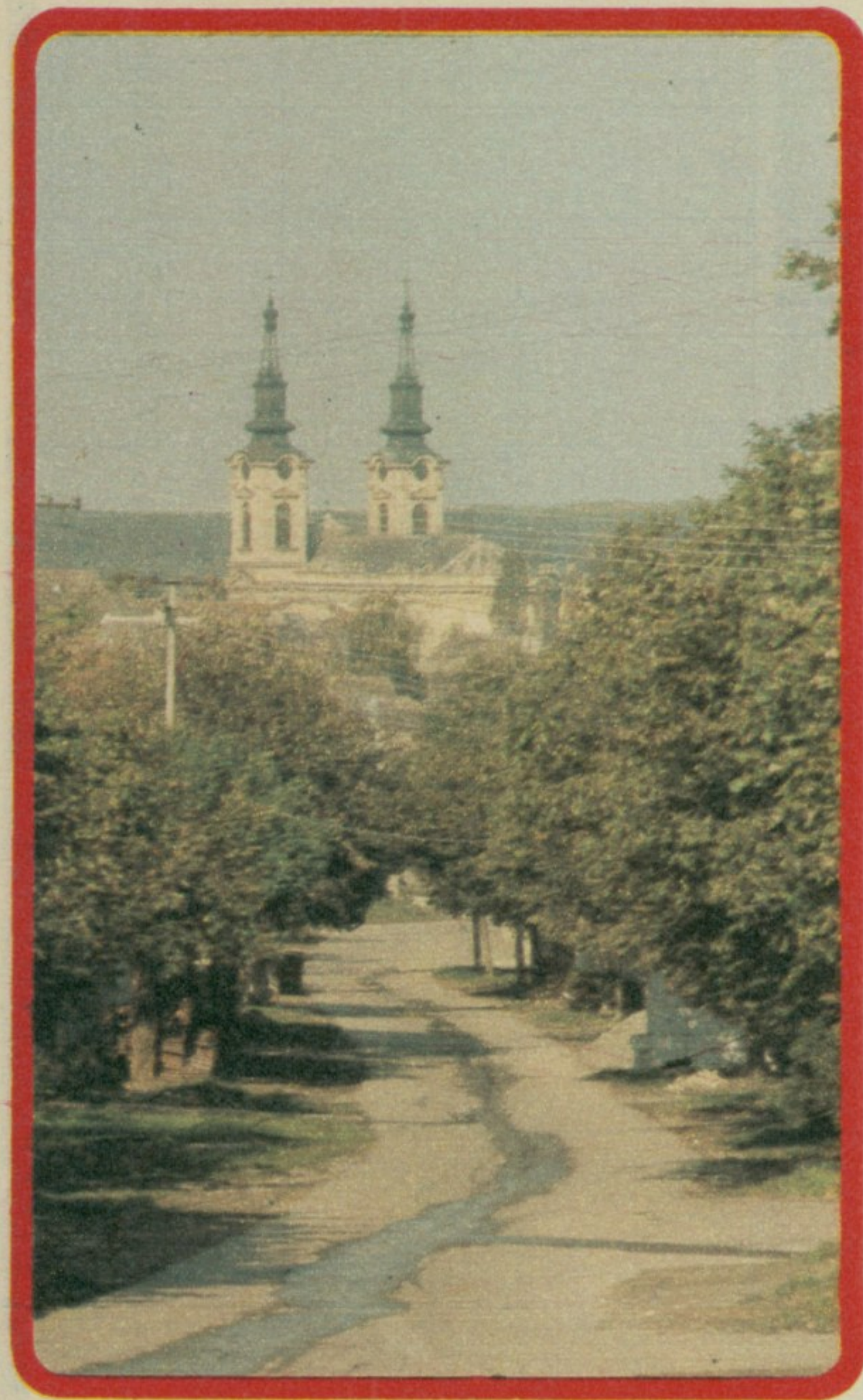
МАЧЕМ И ПЕРОМ

Подигнута далеке 1790. на данашњем Тргу Бранка Радичевића налази се прекрасна барокна чесма од првеог мермера. Пошто се налази у самом центру вароши, многи се оријентишу према њој.

Два барокна звоника Саборне цркве, подигнуте 1762. у ренесансном стилу, упечатљив су пример мешања разних стилова у граду где су се укрштали путеви између Истока и Запада.

Године 1699. на овом месту, где су много година касније франјевци подигли Капелу мира, састали су се представници Аустрије, Венеције и Пољске с једне стране и Турске с друге и потписали познати Карловачки мир.

Опромна војска Сулејмана Величанственог чекала је да се преко Саве код Шапца подигне мост па да свом силом крене на Београд и коначно сломи упорне бранитеље. Сигурни у своју моћ Турци су се раширкали по целом Срему пљачкајући све што стигну. Ретко је који од разједињених феудалаца смео да им се супротстави, ко је и могао против толике силе. Најбоље је сачекати да сва најезда прође па сила, ако се укаже прилика, учинити нешто више.

Угарски великодостојник, палатин Стеван Батори, господар Карома, није могао да чека или му, можда, нису дозволили да чека. Историја не даје тачан одговор на ово питање. Тек, Стеван Батори је тог пролећа

1521. са својим одредом пресрео чету турског војсковође Балибега и до ногу је потукао. По свој прилици, то је било много лакше урадити него сачекати турску освету јер Каром, варош са утврдом на десној обали Дунава низводно од Петроварадина, није могао да издржи налет јаче турске јединице. Палатин Батори са због тога после победе и није задржавао у свом граду, са јединицама је избегао далеко, некуд на север, и град са голоруким стансеништвом оставио на милост и немилост Турцима. Милости није било: пражени турски војсковођа Балибег разорио је Каром.

Ако су Турци те 1521. искидали бес на Каром и многе његове становнике, варош је тачно 178 година касније бучно просла-

вила својеврсну освету. Наиме, после пораза у бици код Сенте 1697. Турци су коначно потучени на тлу Панонске низије. Две године касније били су приморани да баш у Карловцима (сво ново име Карома забележено је први пут 1553) потпишу познати Карловачки мир и одрекну се многих територија које су дотад држали, међу њима и Карловаца. Пуна седамдесет два дана у малој вароши трајало је надмудривање великих сила: Аустрије, Пољске и Венеције с једне и Турске с друге стране.

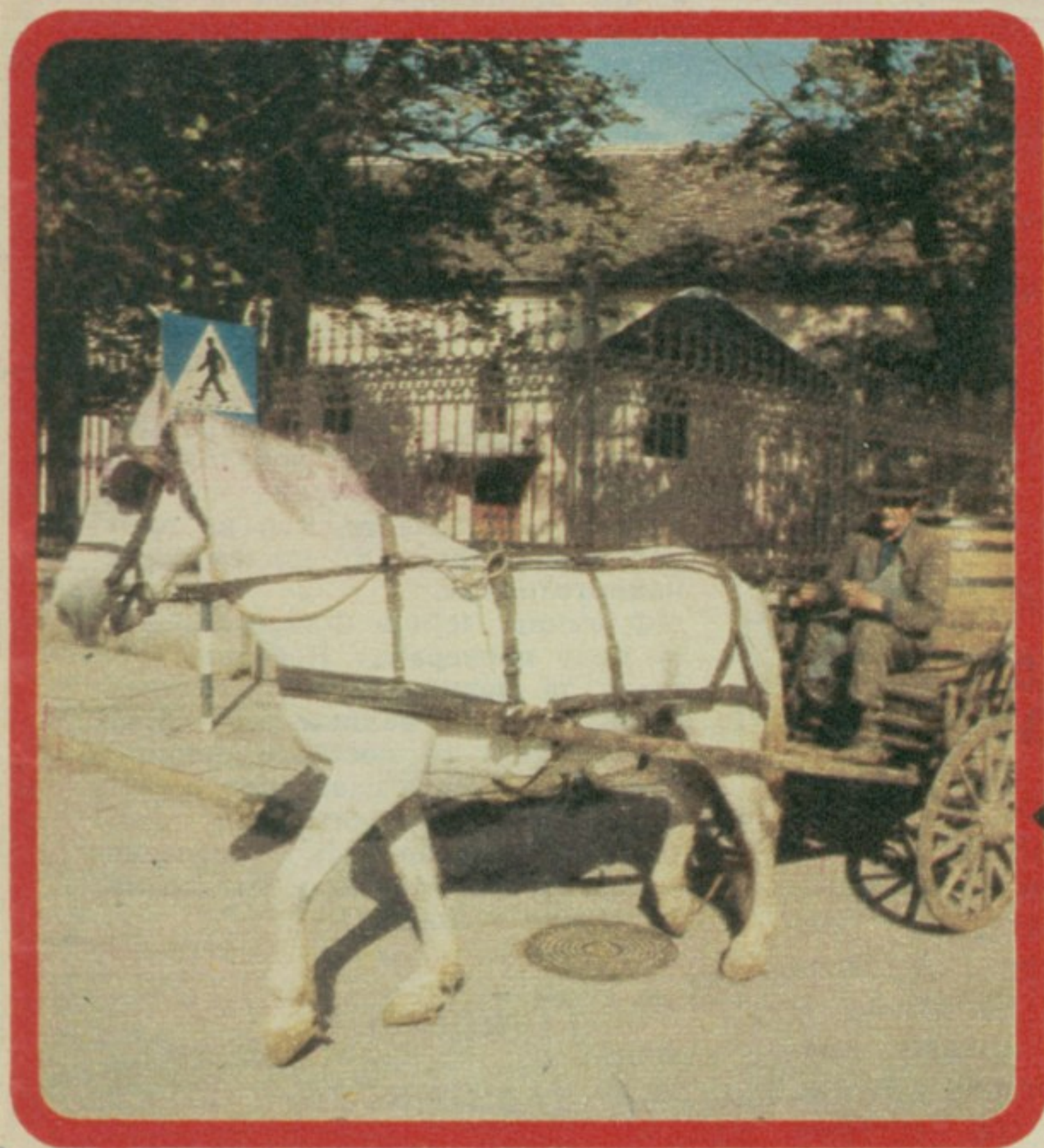
У то време Сремски Карловци су, према запису вредног хроничара, били неугледна варошица са око четиристо колибница од блата и прућа и тек неколико кућа саграђених од чврстог мате-

ријала. Већина нахерених учерица лежала је на самој обали Дунава на влажном и нездравом тлу. То, међутим, није сметало Дворском ратном савету, који је био врховна земаљска влада за Војну границу, да 1753. Карловце прогласи за слободну војничку варош, тзв. комунитет. Мада су Карловчани тако били ослобођени служења војске, није им било нимало лако, морали су да плаћају повисок ратни намет, бесплатно да превезе војску и дају преноћиште војницима.

Током револуционарне 1848. Сремски Карловци понесу имају посла с војском, у њима је тада боравило преко десет хиљада војвођанских ратника под командом Ђорђа Стратимировића. Пошто је угарска власт

одбила да Србима у Војводини призна аутономију, Мајска скупштина је 13. маја, и поред претњи да ће свака непослушност бити кажњена оружјем, прогласила Српску Војводину и за војводу изабрала аустријског генерала Стевана Шупљикаца. Митрополија је проглашена за Карловачку патријаршију а титула патријарха додељена Јосифу Рајићу. Међутим, после почетних успеха војска која је углавном била смештена у Сремским Карловцима почела је да ређа поразе, па је тако 1860. Српска Војводина укинута и прикључена Угарској.

Покушаји да се аутономија избори оружјем очигледно овде нису увек имали много успеха. Због тога није ни чудо што се Карловчани од најрани-

У прошлости су карловачки митрополити имали изузетно јак утицај, а митрополит је као верски поглавар истовремено био једини признати национално-политички представник народа. Године 1893. у класичном стилу 18. века подигнуто је седиште митрополита познато и као Патријаршијски двор.

У путопису Антуна Вранчића 1553. први пут је забележено име Карловци. Уз први писмени траг о данашњем имену варошице помиње се и карловачко вино за које су многи, и пре и касније, тврдили да му у Војводини нема премца.

јих дана опредељују за једну другу врсту борбе — отварају се прве више васпитно-образовне установе војвођанских Срба. А први учитељи почетком 18. века постају „москови“, писмени људи из Русије, отвара се позната Латинска школа којој посебан печат дају Максим Суворов и, касније, Емануел Козачински. Занимљиво је поменути да баш ученици ове школе извођењем драме „Смрт цара Уроша V“ започињу богату историју српског позоришта у Војводини.

„У оно доба кад је изгубила цену снага јуначких мишица и јуначког срца, а када је настала борба јачих са слабијима духовним путем“ Марија Терезија користи своју моћ и после укидања Латинске школе и свих других школа у Срем-

ским Карловцима доноси одлуку да школство буде једино ствар државе, њене, наравно. Забринутост Срба што им се деца школују у туђинским школама натерала је карловачког митрополита Стефана Стратимировића да се заложи за оснивање гимназије. Наравно, за то је било потребно обезбедити гомили новца и тала у помоћ прискаче Димитрије Анастасијевић Сабова (сабови су били кројачи оцела угарског кроја) са прилогом од 20 хиљада форинти. Тако је 1. новембра 1792. свечано створена Карловачка гимназија.

Борба се, међутим, и даље наставља, јер су предавања одржавана на обавезном немачком и латинском. У једном извештају се говори да се

немачки језик занемарује у корист латинског, што сведочи о својересном отпору упорним покушајима германизације. Праву узбуну у школској 1838/39. години изазвао је без сумње најславнији ђак ове гимназије Бранко Радичевић. Будући песник се „дргнуо“ да писмени задатак из класичног језика не преведе на уобичајени немачки већ на правилни српски народни језик. Било је то први и последњи пут у том периоду да се у свесни једног ђака нађе језик „козара“, счишћен од црквенословенске благоглагољивости, од полугласа, са убаченом јотом, „српском нечастивога“.

У војничкој вароши и дисциплина је, разумљиво, била војничка, па су и ђаци морали да је поштују: било им је, реци-

мо, строго одређено куда и у које време могу да се шетају. Али, ко је кал ђацима могао да стане на крај, изналазили су разне начине да надмудре професоре који су обавезно једном месечно организовали провере да ли су ученици у својим собама. А у случају да их ухвате у њиховим смиљеним гостионицама „Код три зеца“, „Код Сунца“, „Код Белог зола“, „Код три руже“... следиле су казне. Рецимо, за пијанчење 16 часова затвора, о празницима и нерадним данима на хлебу и води, после три пута следило је искључење из Гимназије.

Млад, пун живота, Бранко Радичевић је, кажу, био душа многих седељки и ђачких не-

сташлука што је касније преточио у стихове. И Вук Караџић је готово целу годину био у Сремским Карловцима безуспешно покушавајући да се упише у Гимназију, одбијен је с образложењем да је престар. Много година касније, кад је његова реформа српског језика већ односила многе победе, поново је поживео непријатности од неких професора Карловачке гимназије: ученика који му је пољубио руку професори су строго казнили. Међутим, убрзо су се и сви професори приклонили Вуковој реформи...

П. Милатовић
Снимио: Зоран Трбовић

Још си млада

Пре него што ти поставим нека питања упућујем молбу свим читаоцима да ми помогну. Скупљам романи из средине „Забавника“ и фали ми задњи дио романа „Последњи Мохиканац“ који је изашао у броју 1585. Желела бих да ми одговориш зашто се догађа да неки „Забавник“ изађе помешан — мало ћирилицом, мало латиницом. Ја купујем све „Забавнике“ латиницом и то ми онда смета. Молим те да ми кажеш од колико година се има право учешћа на такмичењу за „Мис Југославије“ и где треба да се јавим? Иначе, имам 14 година. Желела бих још да направим бар један чланак о томе кад буде избор за Мис свијета. Молим те понови још све о целокупности. Поздрав од

анонимне читатељке
Бор

Идемо редом: ако неко од наших читалаца има стрип „Последњи Мохиканац“ молимо га да га пошаље на редакцију јер наша читатељка из Бора, због неугодности од колегињаца (како сама каже) није желела да јој објавимо име. Друго, „Забавник“ се већ годинама осим ћирилицом, штампа и на ијекавском, латиницом, а излази и на словеначком језику. А то значи да твој омиљени лист, како си написала, има обимну припрему пре него што оде у штампарију и касније се појави на киосцима. Ако се у неком латиничном броју и појави ћирилица или обротно (а то је изузетно ретко) то значи да је дошло до омашке у штампању. Само, не видимо разлога да ти то толико смета, сигурно и једно и друго писмо сматраш равноправним и подједнако се и једним и другим служиш. А ако то и није случај, имаш прилику да мало вежбаш ћирилицу, зар не?

Питаш за избор Мис Југославије. Такмичења ће се организовати по свим републикама и покрајинама почев од 24. марта кад се бира Мис Босне и Херцеговине да би финале било у Загребу. На жалост, ти ћеш морати да дочекаш јер на такмичење могу да се јаве девојке од 18 до 23 године. О лепотици света не верујемо да ћемо писати, али такве рубрике можеш прочитати у разним специјалним часописима.

О целулиту смо писали у више наврата, само ћемо ти нагласити да је потребно да се што више крећеш, да једеш што мање слаткиша и за оброке бираш пуно поврћа, посебно парадајза.

Грбови великана

По други пут те молим да ми одговориш на моје питање: да ли знаш где се налазе грбови Бранислава Нушића, Бошка Бухе, Војислава Илића, Ђуре Јакшића и Жикице Јовановића — Шпанаца?

Драган Р.,
Сомбор

Наш велики комедиограф Бранислав Нушић умро је у Београду 19. јануара 1938. где је и сахрањен, седамнаестогодишњи Бошко Буха, који је 20. децембра 1951. године проглашен за народног хероја, погинуо је поткрај 1943. недалеко од села Јабуге код Пљеваља где је и сахрањен. Песник Војислав Илић који се сматра осликавачем модерне лирике у српској књижевности умро је у Београду 21. јануара 1894. године и у главном граду му се налази и

гроб, други велики песник Ђуре Јакшић, умро 16. новембра 1878, такође је сахрањен у Београду док је Жикица Јовановић Шпанац погинуо 12. марта 1942. у селу Радановцу у борби против недићеваца и четника, на том месту подигнут је и споменик. Његове кости пренете су 1945. у парк поред Дома културе у Ваљеву.

Чудесна?

Молила бих вас да ми одговорите шта значи моје име.

Мирела,
Славонски Брод

Мирела је у италијанском де-минутив од Мира, а ово може бити или позајмица нашег имена Мира (од именице „мир“) или од латинског *mirā* — „чудесна“.

Ошаци, пеницилина

Већ одавно сам твој читалац и одувек имам жељу да се и моје име нађе на страницама Мале поште. Желела бих нешто више да знам о Александру Флемингу, човеку који је открио пеницилин. Зато вас молим да у једном од следећих бројева напишете нешто о његовом животу и раду.

Витомирка Плавшић,
Равно Село

Александар Флеминг (1881—1955) потиче из сиромашне и веома бројне шкотске фармерске породице. У 14. години живота Александар је отишао у Лондон где је похађао средњу школу, а затим

Писмо недеље КРЕДОМ ПО ЗИДУ

Мада ће ти се можда моје писмо учинити неозбиљно, молим те да одговориш на њега. Мој проблем се састоји у томе што сам по тапетима у мојој соби цртала кредом у боји: после сам понушала да те цртење обришем, али су на њиховом месту остале страшне мрље. Како да их уклоним?

Даца,
Београд

Помоћи нема: једини начин да мрље уклониш јесте да их покријеш постерима, цртенима које ћеш, пошто волиш да црташ, направити на папиру (с њима је бар лако — над ти досаде, једноставно их склониш) санкцијама цвећа, монеш да их ставиш у дрвени сланин или нешто слично и оначиш на зид. Ако ти се ниједно од наших решења не допада, питај родитеље да ли могу да замене тапете у твојој соби али се не љути на њих ано то одбију!

радио као чиновник у бродарској агенцији. У почетку његова интересовања нису била везана за медицину већ за политехничке науке. Тек кад је његов старији брат Томас почео да ради као лекар и Александар се заинтересовао за медицину. У току студија које је завршио 1906. на њега је утицао професор Алмрот Рајт — предавао је патологију и бавио се проблемима имунологије.

Александар Флеминг је за време првог светског рата уз Рајта радио у савезничкој војној болници у Француској и већ тада су му се наметнула као најважнија истраживања на пољу микробиологије, односно могућности заштите рана. Ово интересовање наставило се и после рата све до 1928. године када је Флеминг, сасвим случајно, открио да гљивица односно врста плесни *Penicillium rubrum* излучује материју која у изузетно малим количинама отапа и уништава неке патогене (заразне) бактерије. Флемингово откриће материје коју је назвао пеницилин остало је неискоришћено преко десет година све док хемичар Чејн и лекар Флореј нису наставили његова истраживања и успели да издвоје екстракт пеницилина који је могао да се искористи за лечење гнојних инфекција. Пеницилин је пред крај другог светског рата постао снажно средство у борби против инфекције рана, а ускоро се показало да је тај лек делотворан код великог броја болести, као на пример код сифилиса, епидемијског менингитиса...

Флеминг, Чејн и Флореј добили су прву послератну Нобелову награду за медицину (1945. године). С обзиром на велике терапијске успехе који се постижу пеницилином, Флеминга славе као једног од највећих добротитеља човечанства. Добио је енглеско племство и сахрањен у катедрали Св. Павла у Лондону.

Пиштољ илашљивац,

Молим те ако можеш да ми одговориш где има да се купи пиштољ-плашљивац и да ли за њега треба дозвола.

Читатељ из
Лознице

У градском Секретаријату унутрашњих послова добили смо обавештење да пиштољ-плашљивац, како их ти називаш, односно

гасне пиштоље код нас не можеш да купиш јер је њихова употреба законом забрањена. Претпостављам да се за овај пиштољ интересујеш из страха од силеција па бисмо ти саветовали да се латиш учења неке од борбених вештина, почни на при-

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Андријана Пулић и Дорис Јовановић, 57000 Задар, Блажа Ваљина 10 д — имају 12 и 13 година, воле тенис, музику и гимнастику

Fani Sanida, 5 Vassileos Constantnon st, Themi, Thessaloniki, Greece — жели да се, на немачком и енглеском, дописује са двадесетогодишњацима из Југославије

Саша Војводић, 58000 Сплит, Жрмовничка 8 — 14 година, воли диско музику, пише песме, воли путовања, сумрак и кишу

Маја Митковић, 41000 Загреб, Н. Гршковића 40 — 13 година, сакупља привеске за кључеве

Славица Николић, 11400 Младеновац, Б. Дамњановића 46/2 — 13 година, сакупља значке

Божица Пивљаковић, 31000 Титово Ужице, Омладинска 10 — 12 година, воли спорт и музику, навијач Црвене звезде, одговара свима

Владимир Томашевић, 11070 Нови Београд, Јурија Гагарина 199/31 — 13 година, сакупља постере, значке, касете и плоче

Андреј Пуцовски, 21470 Бачки Петровац, 28. октобра 12а — 10 година, сакупља значке и навија за Црвену звезду

Весна Ђорђевић, 18300 Пирот, Сврљишки одред 17 — 13 година, воли забавну и рок музику, одговара на свако писмо

Снежана Петковић, 18000 Ниш, Сомборска 43/14 — 13 година, воли музику и спорт, навија за Раднички

Јадранка Ковачевић, 58000 Сплит, Блатина 37/III — 13 година

мер, да тренираш чудо. Када добро овладаш оваквом врстом одбране, сигурни смо да ти никакав пиштољ више неће ни бити потребан.

Будући асови

Твоји смо верни читаоци и надамо се да ћеш нам одговорити на наше писмо. Имамо 12 година и навијачи смо „Црвене звезде“. Желели бисмо да тренирамо рукомет баш у „Црвеној звезди“. Да ли би могао да нам даш адресу

ЗАБАВА — РАЗОНОДА — ЗНАЊЕ

НАУЧИТЕ БРИУ, ПРЕФЕРАНС, КАНАСТУ, ПОКЕР ПАСИЈАНС, ХЕКС, ХАЛМУ, ХАШАМИ ШОГИ, КОНО И ЈОШ 25 УЗБУДЉИВИХ РАТНИХ И ЛОГИЧКИХ ИГАРА И ВЕШТИНА СВИХ НАРОДА СВЕТА ЗАБАВИТЕ ДРУШТВО ЕФЕКТНИМ МАФИОНИЧАРСКИМ ТРИКОВИМА (ГЛАВА КОЈА ГОВОРИ, ЧАРОБНИ ОРМАР И ЈОШ ПРЕКО 50 ТРИКОВА СА КАРТАМА БРОЈЕВИМА И ШИБИЦАМА И 16 ПРВОРАЗРЕДНИХ ОПТИЧКИХ ИЛУЗИЈА — ТАЈНИ ВЕЛИКИХ МАФИОНИЧАРА РАЗОНОДИТЕ СЕ РЕШАВАЈУЋИ ПРЕКО 150 ОРИГИНАЛНИХ ЕНИГМАТСКИХ ПРОБЛЕМА (ЛАВИРИНТИ, БРЗАЛИЦЕ, ЗАГОНЕТНЕ ПРИЧЕ, ГЛАВОЛОНИ) 200 слика и цртежа.

- ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЕНИГМАТИКЕ • 101 ПРОБЛЕМ
 - МАФИОНИЧАРСКИ ТРИКОВИ • ДРУШТВЕНЕ ИГРЕ
- Свака књига 150 дин. Две књиге 260 дин. Три књиге 350 дин. ЧЕТИРИ књиге САМО 420 ДИН. Наручите на адресу: **ЗАБАВА, ФАХ 50, 11070 БЕОГРАД.** Шаљемо одмах, плаћате кад примите.

где бисмо могли да се јавимо и коме да се обратимо

Читаоци из
Земун Поља

У рукометном клубу „Црвене звезде“ рекли су нам да можете да дођете на Стадион у Улици Љутице Богдана у уторак од 18

часова или среду од 20.30 (тада имају тренинге јуниори) и потражите неког од пионирских тренера. Они ће се већ договорити са вама за даље услове тренинга. Још су нам рекли да понесете опрему-патике, дрес... Можда ћете остати на тренингу, ко зна?

Три језика огједном

Молим те да ми одговориш на моје треће писмо пошто ниси на прва два. Веома су ми потребне књиге тј. приручници Енглески у 100 лекција, Њемачки у 100 лекција и Италијански у 100 лекција. Тражила сам их у нашим књижарама али их нема. Да ли бих могла да их наручим од неког издвачког предузећа у земљи и по којој цијени? Још те молим да објавиш неколико страних листова којима бих могла послати своју адресу због дописивања. Пуно поздрава од

Најде,
Сплит

Књиге које су ти потребне можеш набавити поузећем преко: Југословенска књига, Кнез Михаила 1, продавница 1, њихов телефон је 622-948. Иначе, приручници за учење страних језика коштају 340 динара. Само, није ваљда да ћеш сва три језика да почнеш да учиш одједном?

Од великог броја часописа који стижу на нашу редакцију, на жалост, готово ниједан нема рубрику за дописивање. Ипак, нашли смо један за који верујемо да по концепцији, односно по врсти читалачке публике, може да ти одговара. То је Record Mirror, енглески часопис за омладину који третира проблеме од музике до моде. Адреса је: 40 Long Acre, London WC 2 E 9 JT, England.

Не може без основа

Твоја сам верна читатељка, па те зато молим да ми помогнеш. Желим да сазнам што више о филму и фотографији. Хтела бих да знам које машине и шта ми је потребно да бих могла да развијам фотографије. Напиши и где то да набавим. Молим те да ми нешто кажеш и о настанку мога имена.

Наташа,
Београд

Било би добро да претходно савладаш основне тајне ове вештине, па тек онда пређеш на развијање филмова које сама снимиш. Значи, најбоље је да купиш књигу, на пример, „Цепни фотографски приручник“ (можеш га набавити у „Југословенској књизи“, цена му је 150 динара). Уз помоћ упутстава која се ту појављују ући ћеш у тајне баратања фотограф-

ским апаратом, па се тек онда можеш бавити размишљањем о набављању „машина“ за развијање. Иначе, целокупна апаратура за прављење фотографија доста је скупа и можеш да је наћеш по већим продавницама фото-опreme.

Наташа је руско име, пренето у многе друге европске језике. На-стало је као облик одмила од Наталија, а то је од латинског Natalis — Божић.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љуби-сав Лилић, Каћа Милетић, Брани-слава Митровић, Мирјана Моравче-вић, Раденко Павловић, Ружица Пе-тровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ђеран, Све-тлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Владимир Гајтовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашо-вић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уред-ник стрипа), Петар Милатовић, Ве-сна Милић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Не-дељковић, Биљана Орловић, Љубо-мир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоро-вић и Милош Томић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаме-нић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИ-ТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фото-графије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за кул-туру СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полуго-дишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА
ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полуго-дишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну на-знаку НО „Политика“ ООУР „Прода-ја“ — претплата на лист „ПОЛИТИ-КИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У
СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	\$	65.—
СР НЕМАЧКА	DM	115.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr.	107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	267.—
ШВЕДСКА	Škr.	271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обаве-зну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

